

TARIM, VETERİNER VE
BİYOLOJİ BİLİMLERİ
SÜRELİ YAYINCILIK
2.EDİTÖRLER ÇALIŞTAYI
2008

ISBN: 978-975-403-498-1

Nitelikli Türkçe Yayın ile, Bilimde Evrensel Sürüm.

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMALARİ	5
Prof. Dr. Nüket YETİŞ	7
Prof. Dr. Cem SARAÇ	9
Prof. Dr. Uğur ERDENER	17
AÇILIŞ KONUŞMASI	19
Prof. Dr. Hakan YARDIMCI <i>I.Çalıştayın Değerlendirilmesi</i>	21
PANEL - ISI YOLUNDA DERGİLERİMİZ	25
Prof. Dr. Rıfki HAZIROĞLU <i>Ulusal Dergilerin Uluslararası Veri Tabanlarına Katılma Süreci</i>	27
Prof. Dr. Ercüment ÇOLAK <i>ISI Yolunda Turkish Journal of Zoology</i>	31
Prof. Dr. Ahmet ASAN <i>WoS SCI Expanded, SSCI ve AHCI Kapsamındaki Türk Dergileri ve ULAKBİM TVBBVT Kapsamındaki Dergiler</i>	35
PANEL: HAKEMLİK SİSTEMİ VE HAKEM RAPORLARI	55
Doç. Dr. Hilal ÖZDAĞ <i>Bilimsel Yayın Sürecinde Hakemlik Müessesesi</i>	57
Prof. Dr. Zekiye SULUDERE <i>Bilimsel Makale Değerlendirmesinde Hakem Seçimi</i>	61
Yrd. Doç. Dr. Murat AYTEKİN <i>Bilimsel Yayınlarda Hakemlik Sistemi</i>	63

SERBEST SÖZEL BİLDİRİLER	69
Yrd. Doç. Dr. Osman SERT <i>Türkçe Dergilerin Fiziksel Özelliklerinin İncelenmesi .....</i>	71
Öğr. Gör. Özcan KONUR <i>Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Araştırmacılarının</i> <i>Yayın Davranışları Üzerine Bir Ön-çalışma .....</i>	107
PANEL: E-DERGİ YAZILIMLARI	131
Prof. Dr. Zeynel CEBECİ <i>Akademik Yayıncılıkta Açık Kaynak E-Dergi Yönetimi Yazılımları .....</i>	133
Müh. Erdal ÜSTÜNDAĞ <i>(Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences)</i> <i>Su Ürünleri Akademik Bildiriler Yayım Sistemi: Akuademi.Net .....</i>	141

AÇILIŞ KONUŞMALARİ

Prof. Dr. Nüket YETİŞ

Prof. Dr. Cem SARAÇ

Prof. Dr. Uğur ERDENER

Sayın Editörler ve Değerli Konuklar,

TÜBİTAK olarak, son yıllarda bilgi teknolojilerinde hızlı değişimler göz önüne alınarak, özellikle üniversite ve araştırma kurumları için AR-GE harcamalarından yüksek paylar sağlayarak, araştırmaları daha çok proje formları çerçevesinde yürütmek suretiyle, hem bilimsel bilgi ve hem de belge üretiminde yüksek rakamlara ulaşılmasında katkı sağlamaya çalışmaktayız.

ULAKBİM veri tabanları kurulları Türkiye'deki büyük gelişimin oluşturduğu ve hızla artan bilgi edinme talebinin bir yanıtı olarak ortaya çıkmıştır. Bu talep, birbirine karşılıklı olarak bağımlılık gösteren iki etmenin gerçekleşmesiyle oluşmuştur. Bunlardan birincisi, ülkemizdeki üretilen bilimsel yayınlarda görülen büyük artış ve buna bağlı olarak dergi sayılarındaki yükseliş ile dergicilikte uzmanlaşmaya gidilmesidir. İkinci etmen ise, bilgisayar ve İnternet kullanımının yaygınlaşması, ağlar aracılığı ile yabancı veri tabanlarına güncel erişimin kolaylaşması, araştırmaların dolayısıyla makale yazımının artmasına neden olmuştur.

Türkiye'de oluşmaya başlayan bu durum karşısında misyonu gereği TÜBİTAK'a özel görevler düşmüştür. Sağlık Bilimleri, Temel Bilimler-Mühendislik, Tarım-Veteriner- Biyoloji ve Sosyal Bilimler alanlarında üretilen bilgi ve belgelerin veri tabanlarında toplanması, uluslararası standartlar çerçevesinde düzenlenmesi ve ağlar aracılığı ile gereksinim duyanlara, hızlı, verimli ve en aza indirgenmiş bir maliyetle sunulması planlanarak, hayata geçirilmiştir. Bu çerçevede TÜBİTAK ULAKBİM bilimsel konularda Türkiye'de yayınlanan Türkçe makalelerin bibliyografik verilerini ve özlerini içeren ulusal veri tabanları üreterek araştırmacıların hizmetine sunmuştur. Ayrıca veri tabanları kurullarını oluşturarak, Türkiye'deki süreli yayınların standartlaşma çalışmalarına bir yön vermiştir.

Kurulların değerli çalışmaları ile Türkiye’de yayıncılığa getirilen “ Dergi Seçim Kriterleri ” yoluyla dergilerin fiziksel ve içeriksel niteliklerinde çok olumlu gelişmelerin yanı sıra dergilerindeki kalitenin yükseltilmesinde de büyük katkı sağlanmıştır.

Ulusal veri tabanlarının geliştirilmesinin yanı sıra TÜBİTAK EKUAL (Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı) projesi ile bilimsel bilgiye erişimde araştırmacılar arasında fırsat eşitliği yaratmak amaçlanmıştır. Uluslararası önde gelen yayınevleri ve bilgi üreticilerinin veri tabanlarına erişimi ulusal ölçekte yaygınlaştırma çerçevesinde çalışmalar yürütülmektedir. Bu kapsamda 120 niversite ve araştırma kurumu, 55 eğitim ve araştırma hastanesi olmak üzere toplam 175 kurum yer almaktadır. Bu proje dünyadaki en önemli veri tabanlarına erişimi sağladığı ve elektronik ortamda makalelerin tam metinlerini verdiği için, araştırmacılara yaptıkları çalışmalarda büyük destek vermektedir.

Ayrıca “ Ulusal Atıf Dizini ” çalışmalarına başlandığını size bildirmekten mutluluk duyuyorum.

Değerli alışmaları dolayısıyla ULAKBİM Veri Tabanları Kurullarını kutluyor,“ Ulusal Akademik Yayıncılık 2008 ” toplantısının başarılı ve verimli geçmesini diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Nüket YETİş
TÜBİTAK Başkanı

TÜBİTAK ULAKBİM

(Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) 1996-2008 : 12 Yıllık Ulusal Merkez Öyküsü

Cem SARAÇ ve Fatma BAŞAR

1. GİRİŞ

ULAKBİM (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) 1996 yılında TÜBİTAK'a bağlı olarak kurulmuş bir enstitüdür. TÜBİTAK Enstitüleri arasında bir Ar-Ge kolaylık birimidir. Temel olarak Ulusal Akademik Ağ (ULAKNET) ve Cahit Arf Bilgi Merkezi olmak üzere iki alt birimden oluşmaktadır.

ULAKBİM'in misyonu üniversiteler ve araştırma kurumları arasında araştırma ve eğitim amaçlı ağlar kurmak, işletmek, bu ağların yurt içi ve yurt dışındaki ağlarla bağlantısını sağlamak, bilgi üretimine yardımcı olacak nitelikte bilgi teknolojileri desteği sağlamak ve bu ağ üzerinden ve/veya geleneksel yollarla ülkemizdeki bilimsel bilgi üretimine yardımcı olacak şekilde akademik bilgi ve belge hizmetleri sunmak ve ülkenin bilgi birikimini yansıtabilecek bilgi ürünleri geliştirmektir.

ULAKBİM'in vizyonu üniversiteler ve araştırma kurumlarını birbirine bağlayan akademik ağı ulusal ve uluslararası bağlamda etkileşimli, yüksek hızlı, yeni teknolojilere açık ve dünya standartlarında tutmak, bilgi ve belge erişim hizmetlerini gelişen teknolojilere uyumlu şekilde ulusal çapta yaygınlaştırmak, ulusal bilimsel bilgi ürünlerini içeren uluslararası standartlarda bilgi sistemleri geliştirmek, benzer sistemlerle entegrasyonunu sağlamak ve küresel durumdaki e-bilgi kaynaklarına ev sahipliği yaparak bir arşiv niteliğine ulaşmaktır.

2. AĞ TEKNOLOJİLERİ BİRİMİ

Ağ Teknolojileri Birimi (ULAKNET) aşağıdaki gruplardan oluşmaktadır. Bunlar :

Ağ İşletim Grubu

Ağ Servisleri ve Teknik Destek Grubu

Yazılım Grubu

Grid ve Yüksek Başarılı Hesaplama Grubu

Prof. Dr. Cem SARAÇ - ULAKBİM Müdürü
Fatma BAŞAR - ULAKBİM

Ülkemizdeki tüm üniversitelere ücretsiz olarak internet ve ağ hizmeti veren birimizin omurga yapısı aşağıdaki gibidir, ayrıca Şekil 1’de bağlantı uçları görülmektedir (ULAKBİM, 2008):

ULAKNET Omurgası

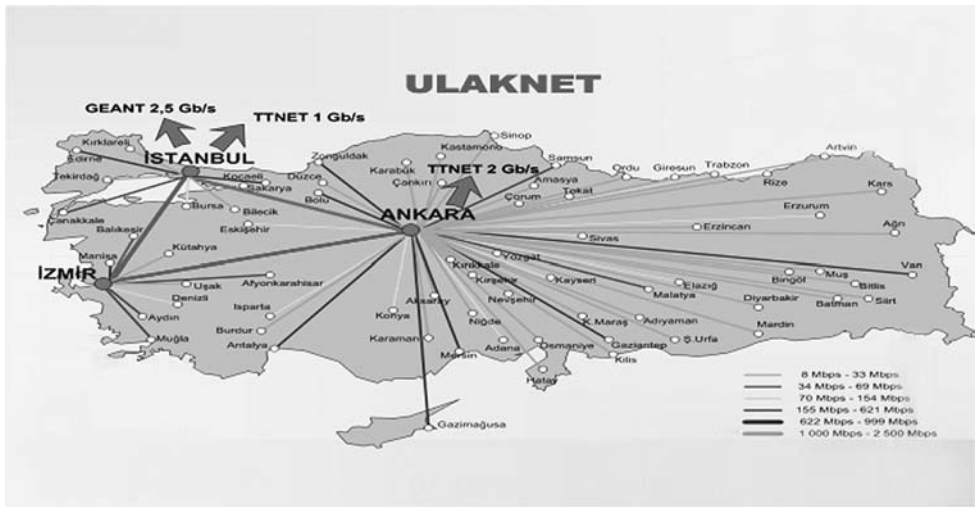
Ankara ULAKBİM-İstanbul İTÜ-İzmir 9 Eylül) 1000-500-500 Mbps

Internet -> TTNET: 3 Gbps

Ocak 2009’dan itibaren 4 Gbps

Küresel Araştırma Ağları -> GEANT2: 2.5 Gbps

Ocak 2009’dan itibaren 5 Gbps

Şekil 1: ULAKNET Bağlantı Uçları (ULAKBİM, 2008)

Özet olarak ULAKNET’e bağlı uç sayıları aşağıda verilmektedir.

104 → Üniversite

550 → Üniversiteler bağlı arka uçlar (Fak., MYO, Hastaneleri ve diğer uçları)

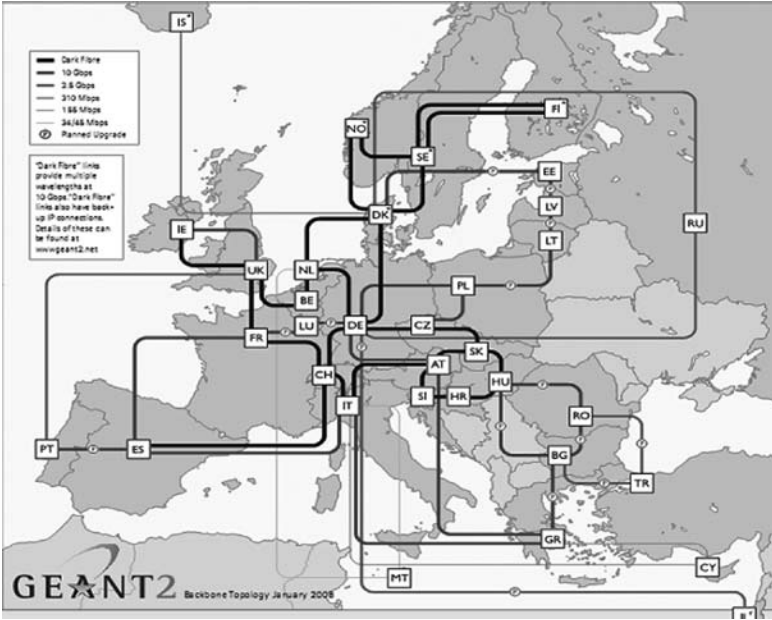
12 → TÜBİTAK birimler

23 → Diğer birimler (Askeri, kamu, kütüphaneler vb)

Avrupa akademik ağlarına bağlantımız GEANT projesi kapsamında sağlanmaktadır. 2008 yılı sonunda GEANT2 projesi tamamlanıp, GEANT3 projesi başlayacaktır. Şekil 2’de GEANT kapsamında bağlantımız ve ülkelerin bağlantı kapasiteleri görülmektedir (DANTE, 2008).

ULAKNET tarafından sağlanan ağ servisleri aşağıda verilmektedir:

- * IPv4 ve Internet
- * Temel Ağ Servisleri
- * Yansı ve Barındırma servisi
- * DNS (Alan adı servisi) Kök Sunucusu
- * FTP, Proxy, İçerik Sağlama Sunucu servisleri
- * U-FO (ULAKNET Forumları)
- * İleri Ağ Servisleri
- * Çoklu Dağıtım (Multicast -Konferanslar,eğitim vs)
- * Nitelikli Servis (Quality of Service),trafik önceliklendirme
- * IP Üzerinden Ses İletimi test servisi (VoIP)
- * Eduroam (educational roaming)
- * Ağ İstatistikleri Servisi
- * Bilgisayar Güvenlik Olaylarına Müdahale Birimi (ULAK-CSIRT)
- * IPv6 (ULAK6NET Görev Gücü)
- * TR-Grid Servisleri

Şekil 2: GEANT2 projesi kapsamında ülkelerin akademik ağ bağlantıları (DANTE, 2008)

ULAKNET Yazılım Grubu tarafından sağlanan hizmetler aşağıdaki gibidir:

- * ULAKBİM tarafından verilen belge ve bilgi sağlama hizmetlerinin elektronik ortamda gerçekleşmesini sağlamak:
- * Belge Sağlama Sistemi,
- * Süreli Yayınlar Otomasyon Sistemi,
- * Makale İstek Sistemi (MIS)

* Konu/Atıf Tarama Sistemi,

* Ulusal Veritabanları Otomasyon Sistemi

* ULAKBİM'deki e-kaynakların diğer ulusal ve uluslararası e-kaynaklarla (ücretli olanlar veya açık arşiv niteliğinde olanlar) ilişkilendirilebilmesine yönelik yazılımlar geliştirmek

Grid ve Yüksek Başarımli Hesaplama Grubu tarafından verilen hizmetler:

TR-Grid Oluşumu: 2003 yılında ULAKBİM koordinasyonunda ulusal hesaplama kaynaklarının grid altyapısı altında toplanması amacıyla kurulmuştur.

TR-Grid Oluşumu Anlaşması (2007), üyeler:

TÜBİTAK ULAKBİM (Koordinatör)

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

Bilkent Üniversitesi

Boğaziçi Üniversitesi

Çukurova Üniversitesi

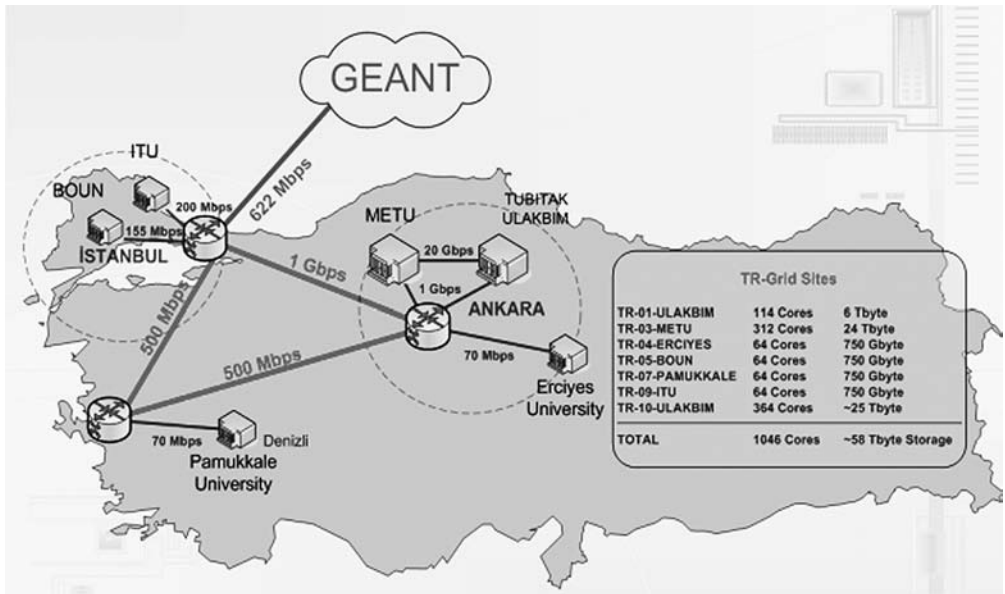
Erciyes Üniversitesi

İstanbul Teknik Üniversitesi

ODTÜ

Pamukkale Üniversitesi

TR-Grid Oluşumu Danışma Kurulu: 2007 Aralık'ta Türkiye'deki TR-Grid altyapısı konusunda politika önerileri oluşturmak için kurulmuştur. Üyeleri DPT, TÜBİTAK, TAEK ve üniversite temsilcilerinden oluşmaktadır. Şekil 3'de TR-Grid alt yapısı sunulmaktadır.

Şekil 3: TR-Grid e-alt yapısı (ULAKBİM, 2008)

Çerçeve Programlarında ULAKBİM tarafından yapılan projeler aşağıdaki şekildedir. Toplam 5 proje 5. ve 6. Çerçeve Programlarında tamamlanmış, 5 proje ise 7. Çerçeve Programında bağitlanmıştır.

Tamamlanan FP6 ve FP5 projelerimiz:

GEANT2 (Delivery of advanced network technology to Europe)

EGEE-II (Enabling Grids for e-Science)

SEE-GRID and SEE-GRID-2: İş Paketi lideri (South Eastern European Grid-enabled elnfrast-
ructure Development)

EUMEDGRID (Empowering eScience Across the Mediterranean)

EUMEDCONNECT (Mediterranean R&E network)

Bağitlanan FP7 Projelerimiz:

BSI-NET: Proje kordinatörü (BlackSea Interconnection)

SEE-GRID-SCI: İş paket lideri (SEE-GRID elnfrastucture for regional eScience)

SEERA-EI (South East European Research Area for elnfrastuctures)

EGEE-III (Enabling Grids for e-Science)

GEANT3 (Delivery of advanced network technology to Europe)

3. CAHİT ARF BİLGİ MERKEZİ (CABİM)

Ülkemizdeki üniversite, kamu ve sanayi kesiminin bilgi ihtiyaçlarının karşılanması ve akademik bilgi üretimine katkıda bulunmak amacıyla elektronik ve geleneksel yollarla ulusal çapta bilgi ve belge erişim hizmetleri verilmektedir (ULAKBİM, 2006).

Hizmet Alanları:

Bilimsel süreli yayınlar koleksiyonu geliştirme hizmetleri

Uzaktan "Belge Sağlama" Hizmetleri

Uzaktan "Konu ve Atıf Tarama" Hizmetleri

Türkçe Veri Tabanları Oluşturma ve Geliştirme Hizmetleri

Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT)

Bilgi Merkezi Danışma ve Kullanıcı Hizmetleri

CABİM Bilgi Kaynakları:

1983'den günümüze ~10.000 başlık ile Türkiye'nin en zengin basılı süreli yayın koleksiyonu, önde gelen yayınevlerine ait 8000'in üzerinde tam metin elektronik dergi, ulusal veri tabanlarına giren Türkçe dergiler ve TÜBİTAK destekli proje sonuç raporları araştırmacıların ihtiyaçları ve konulara göre, alanındaki etkin ve öncelikli bilgi kaynaklarından oluşan 50'nin üzerinde uluslararası veri tabanı, ULAKBİM tarafından üretilen ve Türkçe bilimsel dergileri içeren konuya özel 4 adet ulusal veri tabanı ve TÜBİTAK destekli projeler veri tabanı, üniversitelerarası kaynak paylaşımı amacıyla gerçekleştirilen "Ortak Belge Sağlama Projesi (OBES)"ne kaynak niteliğinde "Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu" Türkiye adresli bilimsel yayın performans ölçümüne ilişkin yıllık bibliyometrik araştırmalar ve ilgili kitaplar

CABİM bilgi kaynaklarını oluşturmaktadır (ULAKBİM, 2008)
Ulusal Belge Sağlama Hizmetleri:

Web üzerinden ücretsiz üyelik ile Türkiye'nin her yerinden araştırmacılara belge sağlama hizmeti verilmekte ve bu kapsamda yılda ~60.000 makale isteği karşılanmaktadır. Uzaktan talep edilen belge istekleri (makale vd.) ULAKBİM bilgi kaynakları ve Ortak Belge Sağlama Projesi (OBES) kapsamındaki diğer kaynak kütüphanelerden sağlanmaktadır. Yurt içinden sağlanamayan isteklerde British Library veya OCLC dünya kataloğu üyesi diğer kütüphaneler üzerinden yurt dışı belge sağlama hizmeti verilmektedir. Bilgi kaynaklarından yerinde yararlanmak isteyen kullanıcılar için ULAKBİM okuyucu salonu aracılığı ile makale fotokopi işlemleri yürütülmektedir. Araştırmacılar Web tabanlı bir diğer uygulama olan "Makale İstek Sistemi" ile fotokopi isteklerini ULAKBİM'e gelmeden uzaktan tanımlayabilmektedir...

Uzaktan Konu ve Atıf Tarama Hizmetleri:

Uzaktan başvuru sistemi ile araştırma alanındaki son yayınlar ve/veya atıf taramaları için başvuru yapan araştırmacılara sunulan bir online bilgi hizmetidir. Konu, yayın ve atıf taramaları ULAKBİM elektronik bilgi kaynakları üzerinden konu uzmanları ve kütüphaneciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Tarama sonuçları en geç 2 iş gününde araştırmacıya postalanmakta ve/veya e-posta ile iletilmektedir.

Bilgi Merkezi Danışma ve Kullanıcı Hizmetleri:

ULAKBİM basılı ve elektronik bilgi kaynakları aracılığı ile doğrudan merkezden verilen bilgi ve belge erişim hizmetlerini kapsar. Yılda ~15.000 kullanıcıya doğrudan merkezde, ~46.000 kullanıcıya ise uzaktan hizmet verilmektedir. Kullanıcılar ULAKBİM okuyucu salonu PC'lerini kullanarak alanındaki önemli elektronik bilgi kaynaklarından yayın taraması yapabilmektedir.

Akademik bilgi arama ve yayın tarama sonuçları basılı çıktı alınabilmekte veya ücretsiz olarak flash disk vd. kaydedilebilmektedir. Bilgi hizmetleri için kullanıcı eğitim ve destek hizmetleri uzman kütüphaneciler tarafından sağlanmaktadır.

ULAKBİM Ulusal Veri Tabanları:

Ülkemizde yayınlanan akademik dergi ve makalelere erişimi etkinleştirmek amacıyla ulusal veri tabanları oluşturulmakta ve Web'den araştırmacıların erişimine açılmaktadır. Ayrıca akademik dergilerin uluslararası indekslerde yer alması için danışmanlık hizmeti verilmektedir.

* Türk Tıp Veri Tabanı:

1996'dan günümüze ~40.000 Türkçe makale

* Tarım, Veteriner ve Biyoloji VT:

1992'den günümüze ~16.000 Türkçe makale

*Mühendislik ve Temel Bilimler VT:

1992'den günümüze ~14.000 Türkçe makale

*Sosyal Bilimler Veri Tabanı:

2002'den günümüze ~11.000 Türkçe makale

*TÜBİTAK Destekli Projeler Veri Tabanı:

TÜBİTAK tarafından desteklenen ~7000 projenin sonuç raporları

Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT):

Üniversitelerimizdeki araştırmacıların uluslararası kaliteli bilimsel yayın üretimlerini teşvik etmeye yönelik bir programdır. A, B, C şeklinde kategorilenen program kapsamındaki dergiler ISI Atıf İndekslerinde (WoS)indekslenen dergiler arasından etki değerlerine (impact factor) göre belirlenmektedir. 2006'dan itibaren Sosyal ve Beşeri Bilimler alanındaki yayınlara da teşvik verilmeye başlanmıştır. Web üzerinden online başvuru şeklindedir.

Türkiye Bilimsel Yayın ve Atıf Göstergeleri:

Ülkemizin uluslararası bilimsel yayın performansının diğer ülkeler ve kurumlar ölçeğinde değerlendirilmesi amacıyla Cahit Arf Bilgi bünyesinde yıllık bibliyometrik araştırmalar yapılmaktadır.

* Türkiye Bilimsel Yayın Göstergeleri – 1
(1981-2006)

* Sağlık Bakanlığı Kurumlarının Türkiye'nin Bilimsel Yayın Sayısına Katkıları

* Türkiye Bilimsel Yayın Haritası

TÜBİTAK EKUAL (Elektronik Kaynaklar Ulusal Akademik Lisansı):

19 Kasım 2005 TÜBİTAK Bilim Kurulu Kararı ile ULAKBİM tarafından hayata geçirilen bir projedir. Ülkemizdeki bilimsel araştırma faaliyetlerine katkı sağlamak için araştırmacıların uluslararası akademik bilgiye erişim olanaklarını artırmayı ve bilgiye erişimde fırsat eşitliği yaratmayı amaçlamaktadır.

Tüm dünyada kullanım etkinliğine ve akademik öneme sahip uluslararası önde gelen yayınevlerinin elektronik dergi ve veri tabanlarına ulusal ölçekte erişim sunulmaktadır. 2008 itibarıyla toplam 20 veri tabanı, 10.000'un üzerinde tam metin elektronik dergiye, 7000'den fazla konferans bildirisine ve 70.000'in üzerinde bibliyografik makale bilgisine erişilmektedir. EKUAL kapsamında yılda 8 Milyonun üzerinde makale indirilmektedir (EKUAL, 2008)

EKUAL üye kapsamı aşağıda sunulmaktadır:

Tüm devlet ve vakıf üniversiteleri,
KKTC üniversiteleri,
TÜBİTAK ve Enstitüleri,
Askeri Harp Okulları ve Akademileri,
Polis Akademisi
Sağlık Bakanlığına Bağlı Eğitim ve Araştırma Hastaneleri

4. KAYNAKLAR

DANTE (2008), Delivery of Advanced Network Technology to Europe Limited, GEANT Topology Map, Cambridge, England.

EKUAL (2008), TÜBİTAK Elektronik Kaynaklar Akademik Lisansı. Tanıtım Kitapçığı, Open Ajans, Ankara.

ULAKBİM (2006), TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi Tanıtım Kitabı, Open Ajans Yayınevi, Ankara.

ULAKBİM (2008), TÜBİTAK Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi Tanıtım CD'si, Open Ajans Yayınevi, Ankara.

Sayın Editörler ve Değerli Konuklar,

Çağımızda en hızlı gelişen bilim alanlarından biri de hiç şüphesiz, Sağlık Bilimleridir. Çünkü “Tıp” sürekli değişim içindedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra, bilim ve teknoloji ile sosyo-ekonomik kalkınma arasındaki ilişkinin bilincine daha iyi varan ülkeler, gayrisafi milli hasıllarından bilimsel araştırmalara gittikçe büyüyen paylar ayırmış ve bunun sonucu olarak bilgi/belge sayısı hızla çoğalmıştır. Özellikle kalkınmış ülkeler, ancak sağlıklı bir toplumla gelişme ve refah düzeyine ulaşabileceğinin bilincine vararak, gerek bireylerin daha sağlıklı kılınmaları, gerekse hastaların daha iyi bakım görmelerinin, ancak doğru ve eksiksiz bilgilerine gereken yerde ve gereken zamanda erişebilmesi ile mümkün olacağına inanmaktadırlar. Bunun için de gelişmiş ülkeler ar-ge bütçelerinden sağlık bilimleri alanına verdikleri parasal katkının yanı sıra, sektörün en ileri düzeyde teknolojiyi kullanabilmeleri için gerekli bütün destekleri sağlamaktadır.

Bunun sonucunda, sağlık bilimlerinde sürekli araştırmalar, yeni buluşlar ve koşullara uygun olarak değişen yöntemler, Tıp alanı kadar, tıp enformasyonunun da diğer dallara göre daha etkin ve hızlı gelişmesine neden olmuştur. Günümüzde Dünya Hekimler Birliği (World Association WMA) tarafından hazırlanan “Hekimlik Ahlakı Uluslararası Yasası”nda ilk sırada “Hekimlik mesleği her zaman en üst düzeyde sürdürülmelidir” ilkesi yatmaktadır. Bunun yanı sıra 1987’de de Madrid’de hazırlanan Rancho Mirage Tıp Eğitimi Bildirgesi, tıp eğitiminin en üst düzeyde öğrenme ve araştırma ortamlarını içermesi ve üstün akademik özelliklere sahip tıp fakültelerinde verilmesi zorunluluğunu getirmiştir. Bu da gelişmiş ülkelerde kalite ve niteliğin yükseltilmesi açısından, sağlık bilgi stratejilerini saptayarak konulan hedefler doğrultusunda politikalar geliştirilmesini sağlamakta ve böylelikle ülkeleri sağlık yatırımlarını planlamaya yöneltmektedir.

Prof. Dr. Uğur ERDENER
Hacettepe Üniversitesi Rektörü

Bilimsel araştırma sonuçlarının bilim insanları arasındaki iletişimini ve paylaşımını sağlayabilmek için, kuşkusuz bunların yayınlanması gerekmektedir. Yayınlanma yetmemektedir ayrıca, bunların belli standartlar çerçevesinde düzenlenerek erişime sunulması lazımdır. Son yıllarda Türkiye’de “bilimsel yayıncılık” anlayışı, TÜBİTAK ULAKBİM Veri Kurullarının çalışmaları ile yüksek bir düzeye ulaşmıştır. Bugün bir çok dergimiz elektronik ortamda yayınlanabilmekte ve ULAKBİM’in yapmış olduğu çalışmalarla, ülkemizden 55 dergi ISI WOS indekslerine bu yıl içinde girmiştir.

Bu başarı süreli yayıncılığa nitelik ve kalite açısından ivme kazandıran Kurulların verimli çalışmaları sayesinde. Ayrıca ULAKBİM Kurullarının diğer bir katkısı da hakemlik, editörlük ve etik konularındaki sorunların üstesinden gelme çabalarıdır.

Üniversitemizde düzenlenen ULUSAL AKADEMİK YAYINCILIK 2008 toplantısının hepimize eğitici, yönlendirici olmasını ve gelecek için mesleki umutlarımızı, gerçeğe dönüştürmesini diliyor, sempozyumun gerçekleşmesindeki katkıları için TÜBİTAK ULAKBİM’e teşekkür ediyor ve siz katılımcılara saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Uğur ERDENER
Hacettepe Üniversitesi Rektörü

AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Hakan YARDIMCI

I. ÇALIŞTAYIN DEĞERLENDİRİLMESİ: YAPABİLDİKLERİMİZ YAPAMADIKLARIMIZ

Hakan YARDIMCI

Değerli Editörler ve katılımcılar...

Ulusal Akademik Yayıncılık 2008 Toplantıları kapsamında düzenlenen Tarım Veteriner Biyoloji Veri Tabanları 2. süreli yayıncılık çalıştaya hoş geldiniz. Sizleri TVBTV kurulu adına saygı ile selamlıyorum. Kurulumuz 2006 yılından bu yana aktif olarak çalışmakta olup belirli zamanlarda toplanmakta ve kararlar almaktadır. Yayıncılık işinin içerisinde bulunan siz sayın katılımcılardan uzak bir çalışmanın olamayacağına inanan kurulumuz yerli yayıncılık kalitesinin artırılması ve bununla ilgili sorunların çözümlenmesine temel teşkil etmek amacıyla bu seri toplantıları düzenlenmektedir. Büyük bir katılımı 2 Kasım 2007 tarihinde gerçekleştirilen birinci çalıştayın üzerinden 1 yıldan fazla süre geçti. Dört oturumda gerçekleştirdiğimiz bu toplantıda

* Veri Tabanı Tanıtımı,

* Editör ve hakem sorunları, sorumlulukları ve Türkçe süreli yayınların devamlılığının nasıl sağlanacağı,

* Veri tabanı-dergi iletişimi ve ortak yazım dili, dergi formatının ele alınması,

* Bilim ve yayın etiği konuları işlenmiştir

Birinci çalıştay sonrasında elde edilen görüşler derlenerek web sayfasında yayınlanmıştır. Bu görüşlerin başlıcaları şunlardır

I. KONU: “Dergi Yayıncılığında Karşılaşılan Sorunlar, Yayın Kalitesinin Artırılması”

1. Akademik yükseltmelerde SCI'e giren yurtdışı dergilerde yayınlanan makalelerin ön koşul kabul edilmesinin Türk dergilerine makale akışını ciddi oranda azalttığı,
2. SCI'de taranan yurtdışı dergilerde kabul görmemiş makalelerin, yurtiçi dergilere yönlendirilmesi nedeniyle ulusal dergilerin yayın kalitesinde düşüş gözleendiği,
3. SCI'de taranan dergilerde kabul görmemiş makalelerin ulusal yayınlarda yer alma sürecinin uzun oluşu nedeniyle makalelerin güncelliğini kaybettiği,
4. Türkiye'de yayınlanan dergilerde derlemeler ile ilgili bir takım kalite sorunlarının söz

Prof. Dr. Hakan YARDIMCI

Tarım Veteriner Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı Kurul Başkanı

Ankara Üniversitesi Veterinerlik Fakültesi

Hakan.Yardimci@veterinary.ankara.edu.tr

konusu olduğu, bu tip makalelerin konunun uzmanları tarafından yazılması gerekirken birçoğunun lisansüstü öğrenciler tarafından kaleme alındığı,

5. Türk bilim adamlarının uluslararası dergilerde yayınlanabilecek düzeyde çalışmalarının olduğu, ancak bunların bilimsel bir dil ve üslup ile yazılmadığı, metodoloji ve istatistik bilgisinin yetersizliği nedeniyle genelde red edildikleri ve yeniden yayınlanmasının zaman alması nedeniyle önemini kaybettiği,

6. Uluslararası yayın zorunluluğunun kalite olarak Türkiye'deki birçok ulusal dergiden düşük seviyede olan yabancı dergilere rağbeti artırdığı, ayrıca bu durumun bir etik sorunu da beraberinde getirdiği,

7. Türkiye'yi ilgilendiren ve ulusal kaynak bilgilerini içeren makalelerin SCI kapsamındaki bir çok dergide gerekli değeri bulamaması nedeniyle bu makalelerin etki faktörü düşük dergilerde yayınlandığı,

8. SCI kapsamı dışındaki uluslararası dergilerde çıkan Madde-7 de bildirilen yayınların ülkemizin atıf sayısına katkıda bulunmadığı,

9. Ulusal düzeyde yayınlanan dergilerin her aşamada ciddi maddi sorunlar yaşadığı, bu sorunları çözmek üzere devreye sokulan önerilerin (reklam gibi) başka sorunlara yol açtığı, bu kapsamda ULAKBİM'in dergilere maddi destek vermesinin yararlı olacağı,

10. Dergilerin elektronik yayıncılık konusunda teknik desteğe ihtiyaç duyduğu, sorunun ULAKBİM ve YÖK çerçevesinde ele alınmasının yararlı olacağı,

11. ULAKBİM tarafından saptanan belirli kriterlere ulaşan ulusal dergilerde yayınlanan makalelerin, akademik atamalarda (doçentlik yükseltmelerinde) değerlendirilmeye alınmasının özellikle önemli olduğu,

12. ULAKBİM tarafından dergilerin kalitesinin artırılması amacıyla oluşturulan mevcut kriterlerin titizlikle uygulanması,

13. Araştırma makalesi akışında sorun yaşayan dergilerin güç birliğine gitmesi bir çözüm önerisi olarak dile getirilmiştir.

II. KONU :“Editör ve hakem sorunları, sorumlulukları ve Türkçe süreli yayınların devamlılığı nasıl sağlanır?”

1. Dergi editörlüğü yardımcılığının güçlendirilmesi,

2. ULAKBİM tarafından bir hakemlik havuzunun oluşturulması ve dergi editörlerinin güçlük çektiği durumlarda bu hakem havuzundan yararlanılması,

3. Editör ve hakemlerin eğitimi,

4. Editörlere bir mail liste açılması ve burada ilgili konuların tartışmaya sunulabilmesi,

5. Üniversitelerde yüksek lisans düzeyinde “bilimsel veri hazırlama ve makale yazımı” derslerinin okutulması,

6. Ulusal düzeyde yayınlanan bilimsel dergilerin yayın kriterlerinin ve dergi çıkarma koşullarının belirlenmesi,

7. Yayınlanan makalelerinin kalitesinin yükseltilmesi için hakemlere huzur hakkı ödenmesi,

8. ULAKBİM'in etki faktörünün (impact factor) yükseltilmesi için çalışmalar yapması,

9. Ulusal Hakemli Dergi statüsünün ULAKBİM tarafından verilmesi,

10. Madde-9 da bildirilen dergilerin ULAKBİM kriterlerine uygunluğu göz önüne alınarak A, B, C gibi sınıflandırılması ve bunlara yapılacak muhtemel dergi desteklerinin bu kategoriler dikkate alınarak gerçekleştirilmesi,

11. Bazı hakemlerin görev bilinciyle hareket etmedikleri, makaleleri çoğu zaman hiçbir eleştiriyi veya katkı yapmadan kabul veya red ettikleri,
12. Ulusal veri tabanlarının geliştirilmesi ve ulusal atıf indekslerinin oluşturulması dile getirilmiştir.

III. KONU :“Veri tabanı-dergi iletişimi ve ortak yazım dili, dergi formatının ele alınması”

1. Dergilerin etkin ve hızlı şekilde makale incelemesi için editör-hakem, yazar-editör-yazar arasındaki işlemleri ve değerlendirmeleri yürütmek üzere elektronik inceleme mekanizmalarının kurulması faydalı olacaktır. Bu amaçla, ULAKBİM'in, merkezi olarak yararlanılabilecek bir yazılım veya sistemi geliştirmesi,
2. Dergiler için kısa adların belirlenmesi ve bu amaçla uygulanacak kuralların çalışılması ve dergi editörlerine duyurulması,
3. Dergilerde ortak bir kaynak ve alıntılama gösterimi sisteminin geliştirilmesi, bu amaçla ULAKBİM'ce tüm dizin kurulları ile ortak çalışacak bir çalışma grubunun oluşturulması ve “Türkiye Kaynak ve Alıntı Gösterim Sistemi” olarak adlandırılacak kuralların elektronik olarak yayınlanması,
4. Dergilerde yazım kuralları yanında makale inceleme mekanizmaları ve tahmini inceleme sürelerinin belirtilmesi,
5. Dergi editörlerinin gerek kurul ve gerekse kendi aralarında etkin ve hızlı iletişimi için bir haberleşme listesi ve/veya tartışma forumu oluşturulması,
6. Fen ve mühendislik bilimleri gibi isimlerle yayınlanan dergilerin içeriğinin dizinlenmesinde sorunlar görülebilmektedir. Bu nedenle alan dergiciliğine gidilmesi veya makalelerin konularına göre gruplandırılarak yayınlanması,
7. Derginin içindekiler bölümünde makale türleri gruplandırılarak listelenmeli ve ayrıca makalelerin ilk sayfasında makale türünü gösteren açıklamanın yer alması,
8. Etki faktörünün yükseltilmesi için dergilerin basılı sürümleri dışında çevrim içi sürümleri de yayınlanmalı, bu amaçla yararlanılacak özel yazılımın ULAKBİM tarafından geliştirilerek dergi editörlerine dağıtılması,
9. Makalelerde konu, kategori ve anahtar sözcük seçiminde ve dizinleme işlemi sırasında kullanılacak olan ontoloji ve/veya thesarus çalışmalarının ULAKBİM tarafından projelendirilmesi,
10. Elektronik dergi yayıncılığı konusunda kurs ve seminerlerin düzenlenmesi dile getirilmiştir.

IV. KONU:“Bilim ve yayın etiği”

1. Yayın etiğinde birinci sorumluluk yazara ait olmakla birlikte, editörler grubu da yayından birinci derecede sorumludur. Ayrıca danışma kurulu ve hakemlerin bu sorumluluğa ortak olmaları gerektiği,
2. Editörlük kurumunun verimli çalışabilmesi için basılı ve elektronik yayıncılık ile ilgili etik kurallar hakkında seminer ve kurslar düzenlemesi gerektiği,
3. Lisans ya da lisansüstü düzeyde bilim etiği dersinin verilmesinin yararlı olacağı,
4. Editörlerin bilimsel etik dışı olan yayınlar karşısında derginin izleyeceği politika ve davranışları duyurması gerektiği,
5. Yayın etiğinin projenin hazırlanmasından yayın aşmasına kadar geçen süreyi kapsamaması gerektiği,
6. Yazarlarla gönderdikleri manuskriptleri başka bir dergide yayınlamayacaklarına ilişkin bir sözleşme imzalaması gerektiği dile getirilmiştir.

Yukarıdaki görüşler kurulumuza çalışmalarında birçok konuda yol gösterici olmaktadır. Nitekim, 2. çalıştayın düzenlenmesi de bu görüşlerin bir sonucudur. Birinci çalıştaydan sonra geçen 1 yıllık süre içerisinde ULAKBİM, ISI Türkçe Dergiler Danışmanı olarak çalışmaya başlamıştır, bunu takiben Türkiye'nin Web of Science kapsamındaki dergi sayısı neredeyse 10 katına çıkmıştır. Kasım 2008 itibarıyla 57 dergimiz bu kapsam içerisine girmiştir.

Birinci çalıştayda hedeflenen konulardan biri olan iletişim için web de bir forum sayfası yapılmıştır. Ancak, bu konuda gereken ilgi olmamıştır.

Birinci çalıştayda kaliteyi artırma yönünde alınan kararlar doğrultusunda veri tabanına kabul edilme kriterleri üzerinde çalışılmış ve yeniden detaylandırılan kriterler tavizsiz uygulanmıştır. Uygulama veri tabanına giren dergi sayısı azaltılmışsa da süreli yayıncılığın yerine getirilmesi ve kalitenin artırılması yönündeki amaca destek vermiştir. Nitekim, veri tabanımızda taranan dergilerde belirli bir disiplinin meydana geldiği toplantılarımız sırasında yapılan değerlendirmelerde gözlenmektedir. Editörlerin ne kadar güç koşullarda çalıştığına bilindiği ülkemizde bu gelişme ulusal yayıncılığımız açısından çok büyük anlam taşımaktadır.

Birinci çalıştay ardından yapılan ilk kurul toplantısında ULAKBİM'e gelen tüm dergiler tekrar gözden geçirilmiş ve 15'i kabul, 16'sı izleme ve 2'si red olmak üzere 33 dergi değerlendirilmiştir.

İzleme kararı alınan dergilere; "Yılda en az iki kez yayınlanması" gereği ve "Danışma Kurulunun ulusal ve uluslar arası üyelerle genişletilmesi" önerilmiştir.

Ayrıca "Derlemelerin çok fazla olması", "Daha çok enstitü içi yazarlara yer veren bir dergi olması", "Birleşik sayı yapıyor olması ve eksiklerinin çok olması", "Her sayıda tek makale bulunması", "Sayılarda gecikme olduğu" konularında uyarılar yapılmıştır.

Yukarıdaki değerlendirmeler yapılmış ancak red haricinde tüm dergilerin indekslemesine devam edilmiştir. Ancak 2009 yılının ilk toplantısında dergiler yeniden değerlendirilecek ve sadece kabul dergilerine Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanında yer verilebilecektir.

Ulusal Atıf İndeksi oluşturulması, ülkemizde yayınlanan dergilere kaliteli yayınların gelmesi, belli kalite standartlarına ulaşılması ve bunlara bağlı olarak akademik yükseltmelerde sözkonusu dergilerde yapılan yayınların puan değerinin ya da ağırlığının artırılması yine başlıca hedeflerimiz arasında yerini almaktadır. Ulusal Atıf İndeksi oluşturulması ile ilgili çalışmalar son aşamasına gelmiş olup demo çalışmalar devam etmektedir.

Ulusal dergilerimizin Uluslararası kalite değerlerine ulaştırılması ve uluslararası düzeyde yarışacak duruma gelmesi bizlerin gayretlerine bağlıdır. İşbirliği, samimiyet ve elbirliği ile birçok sorunumuzun aşılacağı inancıyla hepimize kurulumuz adına başarılı çalıştaylar dilerim.

PANEL

ISI YOLUNDA DERGİLERİMİZ

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Hakan YARDIMCI**

KONUŞMACILAR

Prof. Dr. Rıfki HAZIROĞLU

Prof. Dr. Ercüment ÇOLAK

Prof. Dr. Ahmet ASAN

ULUSAL DERGİLERİN ULUSLARARASI VERİ TABANLARINA KATILMA SÜRECİ

Rıfki HAZIROĞLU

Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi Editörü Yapılan bilimsel nitelikteki yayınların uluslararası alanda kullanılabilirliğinin artması önem taşımaktadır. Bir anlamda ürün diye tanımlanabilen bu bilimsel verilerin verimli tüketimi onu yapan **bilim insanı** ve **kurum** ile **ülkenin** gururudur. Ancak tüm bunların yanı sıra ülkenin bilimsel ve ekonomik yararına olması da ayrıca beklenen bir konudur. Bilimsel nitelikteki dergilerin ulusal ve uluslararası veri tabanları tarafından taranıyor olması bu amaca hizmet edecektir. Bilimsel açık pazar şeklinde düşünülebilecek veri tabanlarındaki bu verilerin hem ulusal hem de uluslararası alanda ne kadar kullanılıyorsa temel bir soru olarak karşımızda durmaktadır.

Tüm bunların bilincinde olarak adım adım ilerleyecek olursak ilk sırada ulusal bilimsel dergilerimizin uluslararası veri tabanları tarafından taranması yer alır. Bu süreç temel olarak 5 ana başlık şeklinde değerlendirilebilir.

1. Dergilerin öncelikli olarak ulusal veri tabanlarına girmesi
2. Dergileri uluslararası veri tabanlarının beklentilerine yanıt verebilir hale sokulması
3. Uluslararası veri tabanlarına değerlendirme için başvuru yapılması
4. Derginin izlenmesi ve sonuçta veri tabanına kabul edilmesi
5. Kabul sonrası dikkat edilmesi gereken noktalar

Ana başlıkları sırasıyla açacak olursak;

1. Dergilerin öncelikli olarak ulusal veri tabanlarına girmesi: Aslında bu ilk adım bundan sonraki aşamaların kolayca aşılmasına neden olacaktır. Çünkü ulusal veri tabanlarının temel kriterleri ile uluslararası veri tabanlarının temel kriterleri neredeyse tamamen örtüşmektedir. Bu kriterler içerisinde en önemli ve vazgeçilmez olanı çok iyi bilindiği gibi derginin düzenli olarak yayın hayatında olmasıdır.

2. Dergileri uluslararası veri tabanlarının beklentilerine yanıt verebilir hale sokulması: Bu ikinci adımda temel düzenlemeleri bitmiş olan derginin şekilsel ve bir anlamda içerik düzenlenmesine gereksinim vardır.

- * Dergi ad ve içeriğinin uluslararası bilim dünyasına uygun biçimde düzenlenmesi
- * Editör (editor in chief) yardımcı editörler (co-editors), Danışma Kurulu

Prof. Dr. Rıfki HAZIROĞLU
Ankara Üniversitesi, Veteriner Fakültesi
hazirogl@veterinary.ankara.edu.tr

(advisory board)'nda bulunan bilim insanlarının uluslararası bilimsel tanınırlığının olması
* Aynı şekilde özellikle Danışma kurulunda bilinen yabancı bilim insanlarının bulunması artı bir değer katmaktadır.

* Hakemlerin komplekslerden arınmış tarafsız duyarlılıkları olması değerlendirme açısından anlam ifade eder.

* Bir diğer önemli nokta dergilerin basımının da uluslar arası bilinen yayınevleri tarafından yapılmasıdır. Bu nokta yayının daha yaygın bir coğrafyaya dağılması ile ilgilidir.

* En önemli noktalardan biri de yayınlanan çalışmaların kalitesidir. Bunu desteklemek için yine uluslararası bilim dünyasında tanınır bilim insanlarının çalışmalarının gerekiyorsa editör/ler tarafından dergide yayınlanmak üzere davet edilmeleridir.

* Derleme niteliğindeki çalışmaların yayınlanmasından kaçınılmalıdır, ancak belli konuda ulusal ve uluslararası alanda o konu ile çalışmış ve konu hakkında deneyimli bilim insanlarının çalışmaları derleme olarak yayınlanabilir.

3. Uluslararası veri tabanlarına değerlendirme için başvuru yapılması: Burada özellikle Thomson Scientific Reuters'e yapılacak başvuru göz önüne alındığında bu kuruluşun web sayfasının **Master Journal List**'inde (<http://www.scientific.thomson.com/mjl/>) bulunan **The Thomson Scientific Database: The Journal Selection Process**, kısmının dikkatlice okunup derginin belirlenen kriterlere uygunluğunu saptadıktan sonra **Journal Selection and Evaluation Process** (Dergi Seçim ve Değerlendirme Süreci) kısmından elektronik olarak da başvuru yapılabilir. Ondan hemen sonra derginin son sayısı ve izleyen bir yıl içindeki sayıları ve yayın sıklığı ile yayınlandığı zamanları belirtilerek kuruluşun Philadelphia'daki (Publication Processing Department, Thomson Reuters, 3501 Market Street, Philadelphia, PA 19104, USA) adresine dergiler gönderilir.

4. Derginin izlenmesi ve sonuçta veri tabanına kabul edilmesi: Daha sonraki süreç kuruluşa başvuran dergilerin sayısı ve derginin yayınlanma sıklığına bağlı olarak dokuz ay ya da daha fazla bir izlenme sürecini içermektedir. Yaklaşık geçen bu süreçten sonra yine belirtildiği gibi sanal ortamdaki **The Editorial Development Department** kısmından sonuç hakkında bilgi alınabilmektedir.

Bu noktada Kuruluş, başvuran yayınların fazlalığı ve bazı dergilerde yayınlanan çalışmaların uluslararası alandan çok bölgesel ilgiye sahip olduğunu öne sürerek yeni bir genişleme stratejisi oluşturmuştur. Buna bağlı olarak kuruluş, bölgesel (Regional Scholarship) bir bölünme ve genişlemeye gitmiştir.

Bu bölgeler ise;

* **Asya Pasifik (Asia Pacific)**

* **Avrupa Birliği (European Union)**

* **Latin Amerika (Latin America)**

* **Orta Doğu ve Afrika (Middle East and Africa)**

* **Kuzey Amerika (North America)**

5. Kabul sonrası dikkat edilmesi gereken noktalar: Kabulden sonra esas zorluklar başlamaktadır. Çünkü dergiye gelen makale sayısında olağanüstü bir artış şekillenecektir. Bu artışa paralel olarak da çeşitli zorluklar ön plana çıkacaktır. Bunların başlıcaları ise şunlardır.

* Gelen çalışmaların çoğunluğu yabancı dile (ingilizce) kayacağından bunların bir dil edi-

törü tarafından ön elemenden geçmesi gerekir. Bu da doğal olarak yayınların hakemlere gönderilme sürecini ve dolaylı olarak çalışmanın yayınlanmasını geciktirecektir. Bu durum devam ederse gecikmelerden dolayı dergiye gönderilen çalışma sayısında azalma şekilleneyecektir.

* Dergide yayınlanan çalışmaların kalitesinin artırılması ikinci önemli konudur. Yukarıda bahsedilen yabancı bilinen araştırmacıların çalışmalarının basılması yönündeki davet önerisine ek olarak;

* Bölgesel ilgiye sahip yayınların daha ilk aşamada kabul edilmeyerek yazara geri gönderilmesi gelir (tartışılabilir).

* Kalite artırılmasında dikkat edilecek ikinci nokta; dergide ağırlıklı olarak araştırma makaleleri, daha az kısa bilimsel çalışma ve olgu sunumları ve olabildiğince az derleme çalışmalarına yer verilmesidir.

* Son yıllarda çoğu bilimsel dergilerde olgu sunumlarının çokluğu A kategorisindeki dergi editörleri arasında da görüş ayrılıklarının doğmasına neden olmuştur. Bu bir bakıma dergilerin hedefi ve kitlesi ile ilişkilidir. Örneğin kimi editörler olgu sunumlarının dergilerin o konudaki uzmanların okuyarak bilgilendirildikleri kaynaklar şeklinde düşünerek bunların devam etmesi yönünde görüş bildirirken kimi editörler olgu sunumlarının atıf almadaki azlığını öne sürerek bu tip yayınların dergilerdeki sayılarının azalması gerektiğini öne sürmektedirler.

* Çalışmaların olabildiğince kısa, akıcı ve anlaşılabilir bir anlatımla yazılması okuyucu sayısının artışına neden olacaktır. Bu da dolaylı olarak atıf alma şansını artıracaktır.

* Çalışmalar; kompleksiz, olgun, tarafsız ve bilimsel alt yapısı yüksek bilim insanları (yerli-yabancı) tarafından incelenmelidir.

* Derginin atıf almasını, dolayısıyla impact faktörü artıracak girişimlerde bulunmak. Bu amaçla;

* Değerlendirilecek çalışmaların uluslararası veri tabanlarında taranan ana başlıklardan olmasına özen gösterilebilir.

* Bazı Doğu Avrupa dergilerinde olduğu gibi derginin son sayısının içindekiler kısmı düzenli olarak dergide yayınlanan çalışmaları bulunan ve/ve tanınan bilim insanlarının elektronik postalarına gönderilebilir.

* Yerli bilim insanlarının uluslararası veri tabanları tarafından taranan yabancı dergilere gönderdiği çalışmalarında ulusal dergilerde yapılan çalışmaları özellikle kaynak göstermesi yönünde her türlü iletişim araçları kullanılabilir.

* Yıl içinde yayınlanacak (Cilt) toplam çalışma sayısı sınırlı tutulabilir. Çünkü akademik olarak yayınlanan çalışma sayısından çok atıf alması anlamlıdır.

* Geniş kitlelere ulaşılabilmesi için dergilerin elektronik ortama kayması kaçınılmazdır. Burada en önemli konu DOI (Digital Object Identifier) numaralarının alınması ve alt yapısının oluşturulması ile bunlarla ilgili girişimlerin zaman geçirilmeden yapılmasıdır.

GÖRÜŞ VE ÖNERİLER:

Ulusal nitelikteki dergilerin (özellikle sosyal bilimler) yayın hayatına devam edebilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmalıdır. Bu amaçla akademik yükselmelerde bu dergilere uluslararası dergilerle yarışabilir oranda bir puanlama uygulanması yararlı olacaktır.

Dergilerde yayınlanan bilimsel çalışmalar yalnız akademik yükselmeler için değil öncelikle ülke daha sonra dünya sorunlarına çözüm üretme ve bilim dünyasına yeni bir şeyler katma iddiasında olmalıdır.

Bilim dünyasında etkin olabilmek için ülkemizde aynı hedef kitleye yönelik yayınlanan bilimsel dergilerin sayısının birleşilerek azaltılmasına aynı alanda daha güçlü ve kaliteli bilimsel dergi yayınlanmasına özen gösterilmelidir.

Günümüz koşullarında sanal ortamın etkinliği sonucu baskı dergilerin en kısa zamanda elektronik dergilere dönüşmesi kaçınılmaz olacaktır. Buna bağlı olarak baskı dergiler hızla elektronik dergilere dönüşmelidir.

ISI YOLUNDA TURKİSH JOURNAL OF ZOOLOGY

Ercüment ÇOLAK

Turkish Journal of Zoology TÜBİTAK tarafından 1976 yılından beri kesintisiz yayınlanmakta olup dergiler arasında güvenilirliği son derece yüksek olan bir dergidir. Yine de Thomson-ISI'a başvurmadan önce önemli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

1. Turkish Journal of Zoology'nin uluslararası indexlerde yer alması

Turkish Journal of Zoology bir çok uluslararası indexe daha önce dahil edilmiştir. Özellikle Thomson Scientific'e ait indexlerde yer alması Turkish Journal of Zoology için çok önemlidir. Bunlardan en önemlisi Master List'e yer alıyor olmasıdır. Basılan bütün sayılar kesintisiz bir şekilde bu indexlere gönderilmiştir.

2. Hakemlerin seçimi: Herhangi bir dergide basılan makalelerin kalitesinin yükseltilmesinde en önemli faktör hakem seçimidir. Hakem seçiminde Turkish Journal of Zoology'nin özellikle yabancı bilim adamları tarafından tanınmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bunun için makaleler özellikle ekip çalışması yapan bilim adamlarına gönderilmiştir. Hakem atamalarında hakemlerin uzmanlık alanları, SCIE kapsamındaki yayınları ve atıf sayıları dikkate alınmıştır. Bütün makalelere üç hakem atanmıştır. Uluslararası etkinliği olan makalelere iki yabancı bir yerli ya da üç yabancı hakem, ulusal etkinliği olanlara ise bir yabancı iki yerli hakem atanmıştır. 2007 yılında 105'i yabancı 71'i de yerli olmak üzere toplam 176 hakemden rapor alınmıştır. Bütün hakem raporları titizlikle incelenmiş ve raporları yetersiz bulunan hakemlerin yerlerine yeni hakemler tayin edilmiştir.

3. Danışmanlar kurulunun (Advisory Board) oluşturulması

Danışmanlar kurulunun oluşturulmasında gerek Türkiye'de gerekse dünyada kendi alanında tanınmış bilim adamlarının yanı sıra Turkish Journal of Zoology'de hakemlik yapan, makaleleri titizlikle inceleyen ve iyi raporlar hazırlayan bilim adamlarının seçilmesine dikkat edilmiştir. Her bir hakem için karne oluşturulmuş ve her rapor için çeşitli puanlar verilmiştir. Bu puanlar dikkate alınarak danışman kuruluna bilim adamları seçilmiştir.

4. Yazarlar

Turkish Journal of Zoology'e makale sunan yazarlar titizlikle incelenmiş ve incelenmek-

tedir. Bu incelemede çok isimli makalelerde, makaleden sorumlu yazarın (corresponding author) durumu ve konumu dikkatle araştırılmıştır. Yüksek lisans ve doktora öğrencisi konumundaki sorumlu yazarlar editör tarafından aranarak gerekli uyarılar yapılmış ve hakem raporlarının makalede yer alan hocaların gözetiminde incelenmesi tavsiye edilmiştir. Yazarların daha önce yayınladıkları makaleler taranarak Turkish Journal of Zoology'e sunulan makalelerle diğer dergilerde basılan makaleler karşılaştırılmıştır. Turkish Journal of Zoology'de daha önce basılan makalelerle yeni sunulan makaleler arasındaki kalite farkı dikkatle incelenmiştir. Yazarların SCIE kapsamındaki dergilerde basılan makalelerinde Turkish Journal of Zoology'de basılan makalelere atıf yapıp yapmadıkları araştırılmıştır. Ayrıca Türkiye'de aynı konuda çalışma yapan bazı yazarların karşılıklı makalelerine atıf yapmadıkları tespit edilmiş ve editör tarafından yazarlara gerekli tavsiyelerde bulunulmuştur. Herhangi bir sorun karşısında editör tarafından yazarlarla direkt temas kurulmuş ve bu şekilde sorunlar giderilmeye çalışılmıştır. Yazarlarla hakemler arasındaki diyalogda üslupta titizlik gösterilmiştir. Üslup sıkıntısı durumunda rapor sahipleri uyarılarak raporların uygun şekilde yeniden hazırlanması sağlanmıştır. Yazarlarımızın hakem raporlarını dikkatle incelemelerini, düzeltmelerini hakem raporları doğrultusunda yapmaları ve hakem görüşlerine karşı kendi görüşlerini içeren raporlar hazırlamaları kendilerinden istenmiş ve titizlikle uygulanmıştır. Bu şekilde yazarlarla hakemler arasında uygun tartışma ortamı yaratılmaya çalışılmıştır.

5. Dergiye sunulan makalelerin incelenmesi

Turkish Journal of Zoology'e sunulan makalelerin önce derginin yayın kapsamı girip girmediği incelenmiş ve sonra her makalede aşağıdaki özellikler aranmıştır;

- a. Orijinal deney sonuçlarını içermesi
- b. Güncel olması
- c. Anlaşılabilir bir dille ve hatasız yazılması
- d. Yayının yazılma stili
- e. Derginin yazım kurallarına uygunluğu

6. Basımda yazım hatalarının ortadan kaldırılması

Basımdan önce bütün makaleler dil editörleri tarafından redaksiyondan geçirilmiştir. Tespit edilen bütün eksiklikler yazarlarla koordineli bir şekilde giderilmiştir. Yazar onayından geçen bütün makaleler editör tarafından son kez baştan sona kadar incelenmiş ve tespit edilen yazım hataları ortadan kaldırılmıştır.

7. Etki Değeri (Impact Factor)

Başvuru yapılmadan önce etki değerinin yükseltilmesi için çok önemli çalışmalar yapılmıştır. Turkish Journal of Zoology'nin 2005 yılından itibaren etki değerinde belirgin bir artış gözlenmiş ve başvuru yapıldığı zaman olan 23 Kasım 2007 itibarıyla 0,23 seviyelerine kadar ulaşmıştır.

8. Başvuru mektubunun hazırlanması

Öncelikle Thomson ISI'nın SCIE için ortaya koyduğu kriterler ve bu kriterler çerçevesinde Turkish Journal of Zoology'nin nerede bulunduğu üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Başvuru yapılmadan önce Advisory Board'da yer alan danışmanlara bilgi verilmiştir. Bundan sonraki süreç içerisinde başvuru mektubu ile birlikte Thomson ISI'a gönderilecek dergilerin kaliteli bir şekilde basılmaları için çok dikkatli çalışmalar yapılmıştır. Bu süreçteki sayılar neredeyse hatasız basılmıştır. Başvuru yapıldıktan sonra Thomson-ISI'daki editörle ilişki içinde bulunulmuş ve Turkish Journal of Zoology'deki gelişmelerle ilgi gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. 23 Kasım 2007 tarihinde yapılan başvurudan sonra Mayıs 2008 tarihinde Turkish Journal of Zoology SCIE kapsamına dahil edilmiştir.

BAŞVURU MEKTUBU

Publication Processing
Thomson ISI
3501 Market St.
Philadelphia, PA 19104
USA

23 November 2007

Ref.: Inclusion of the "Turkish Journal of Zoology" in the ISI database

Dear Mariana BOLETTA

I am writing to you concerning the inclusion of the Turkish Journal of Zoology in the ISI database. The journal has been published four issues per year by The Scientific and Technological Research Council of Turkey since 1976. It is indexed in Biological Abstracts, Zoological Record, Biosis Previews etc. The ISSN of the journal is 1300-0179 and its electronic ISSN is 1303-6114. Its URL is <http://journals.tubitak.gov.tr/zoology/> and its e-mail address is zool@tubitak.gov.tr. Enclosed please find copies of issues published in 2007.

The Turkish Journal of Zoology accepts research articles and research notes in various fields of Zoology. The Editor may also invite review articles. Nearly 40% of the editorial advisory board members are from international research centers, zoology museums, and well-known universities, including State University of New York; Zoologisches Forschungsmuseum Alexander Koenig, Germany; University of Ghent, Belgium; Université de Sherbrooke, Canada; University of Liverpool, UK; and Tel Aviv University, Israel.

There is no problem regarding the timeliness of the publication of the accepted manuscripts. The journal is peer reviewed. I would like to give some information concerning the peer review and editorial processes. The Editor and English native speakers firstly examine all manuscripts submitted with respect to linguistic style, scope, writing style, and format. After that, manuscripts are sent to three reviewers. In 2007, we sent manuscripts to referees in Australia, Austria, Belgium, Canada, China, Czech Republic, England, Finland, France, India, Germany, Greece, Holland, Hungary, Israel, Iceland, Italy, Japan, Jordan, Morocco, Northern Ireland, Norway, Poland, Portugal, Russia, Scotland, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, Ukraine, and the USA. The peer review and editorial processes take a maximum of six months. We request detailed reports from the reviewers. If any reviewer fails to send their report, a new reviewer is appointed. After manuscripts are accepted for publication, they are edited by fluent English speakers from the UK and USA. Before publication, the galley proof is sent to the author(s) for final review.

The Turkish Journal of Zoology is a very important journal in the region. Our journal receives an increasing number of papers from Algeria, Bulgaria, Egypt, Germany, India, Iran, Jordan, Kenya, Malaysia, Nigeria, Oman, Pakistan, Palestine, Poland, Romania, Syria and Uzbekistan. In addition, directors of international conferences on zoology in this region want to publish selected papers in the Turkish Journal of Zoology. Citations to the Turkish Journal of Zoology have been significantly increasing since 2001. There were 3 citations in 2001, but the number reached 26 in 2007.

I would like to provide some information about why the Turkish Journal of Zoology is a very important journal. Turkey is a country located zoogeographically among three continents (Europe, Asia and Africa), and is home to many animal species originating from Europe, Asia, Siberia, Africa, and the Mediterranean. Also, there are many rivers, natural lakes, and chains of mountains as well as different climates in Turkey. These natural formations and different climates result in high species diversity of animals in Turkey. In comparison to European countries and other neighboring countries, Turkey is home to more species of animals. In addition, new species of mammals, birds, reptiles, amphibians, fishes, and invertebrates are described by Turkish and foreign scientists from Turkey. Today, 160 species of mammals, 418 birds, 20 reptiles, 22 amphibians, 127 freshwater fishes, 384 sea fishes, thousands of invertebrates, and many endemic animal species inhabit Turkey. Many scientists from Turkey and other countries research the taxonomy, ecology, social biology, histology, evolutionary biology, and population genetics of these animals. The Turkish Journal of Zoology is published in a country containing so many animal species, but unfortunately many high quality papers are submitted to other journals in the ISI database, due to the fact that the Turkish Journal of Zoology is not included. I strongly believe that if our journal is included in the ISI database, then the quality of the papers will rapidly improve, and this will lead to a better impact factor for the journal.

I am confident that the Turkish Journal of Zoology meets the journal selection criteria of Thomson Scientific, such as the journal's content, focus, format, adherence to publication schedule, and geographic origin, citation record, timeliness of publication, adherence to international editorial conventions, and English Language Bibliographic Information.

I very much hope that you will give the Turkish Journal of Zoology the opportunity to be included in the ISI database.

Yours faithfully

WEB OF SCIENCE -SCI-EXPANDED, SSCI, AHCI- KAPSAMINDAKİ TÜRK DERGİLERİ VE ULAKBİM TVBBVT KAPSAMINDAKİ DERGİLER

Ahmet ASAN

Özet

Bu çalışmada, 18 Ekim 2008 itibariyle Web of Science (WOS) (= SCI-Expanded + SSCI + AHCI) kapsamındaki Türk dergilerinin tanıtımı yapılmış ve bir liste halinde verilmiştir. WOS kapsamındaki Türkiye kaynaklı dergi sayısı, Eylül 2008'den bu yana yaklaşık 5 kat artmıştır. Ancak Maalesef SCI kapsamında 20.10.2008 tarihi itibariyle Türk dergisi yoktur. Eldeki kayıtlara göre, belirtilen indekslere giren ilk Türk Dergisi Hacettepe Bulletin of Social Sciences and Humanities'dir; 1970 yılında taranmaya başlamış, ancak maalesef 1973 yılı başından itibaren taranması durdurulmuştur. WOS kapsamındaki dergilerimizin % 89.66'sı TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından 2008 Yılı için Yayın Teşvik Programı kapsamında değerlendirilmektedir.

Giriş

Ülkemizde 2001 yılından itibaren özellikle mühendislik, sağlık ve fen bilimleri alanlarındaki akademik yükselmeye *Web of Science* (WOS) kapsamındaki dergilerde yayın yapmanın önemi ortaya çıktıktan sonra, bu kapsamdaki dergiler daha fazla konuşulur hale gelmiştir.

20 Ekim 2008 tarihi itibariyle, Türkiye'de yayınlanan bilimsel dergilerin 43 tanesi SCI-Expanded, 11 tanesi SSCI, 4 tanesi de AHCI kapsamındadır (toplam 58 adet). 23 Eylül 2007'de bu sayı 13'dü (Asan ve Asan, 2007) (15.9.2008: 54, 18.8.2008: 52, 21.7.2008: 49; 5.6.2008: 41, 20.5.2008: 34, 18.5.2008: 27, 12.12.2007: 14; 23.9.2007: 13). Bu çalışmanın ana amacı, Türk akademisyenlerinin WOS kapsamındaki dergilerimiz hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktır. Bu çalışmanın ilk verileri, Asan'ın (2004, 2005 ve 2006a) daha önce yayınlanmış çalışmalarında yer almış, ancak sunulan bu çalışma, geliştirilmiş ve güncellenmiştir.

Maalesef *SCI* kapsamında 20.10.2008 tarihi itibariyle Türk dergisi yoktur. **Eldeki kayıtlara göre, belirtilen indekslere giren ilk Türk Dergisi Hacettepe Bulletin of Social Sciences and Humanities'dir; 1970 yılında taranmaya başlamış, ancak maalesef 1973 yılı başından itibaren taranması durdurulmuştur.** WOS kapsamındaki 58 dergimizin 9

Prof. Dr. Ahmet ASAN

Trakya Üniversitesi, Fen - Edebiyat Fakültesi
ahmetasan84@yahoo.com - ahasan@trakya.edu.tr

tanesi TÜBİTAK tarafından yayınlanmaktadır.

20.10.2008 itibariyle WOS kapsamındaki 58 dergimizin 50 tanesi TÜBİTAK ULAKBİM tarafından 2008 Yılı için Yayın Teşvik Programı kapsamında değerlendirilmektedir ve bu 50 dergiden 2 tanesi A grubunda (*Türk J Eart Sci ve Adalya*), diğer 48 tanesi ise C grubunda yer almaktadır. Hangi dergilerin hangi grupta yer aldığı, listede dergi isminin sonunda parantez içinde verilmiştir.

Tablo 1’de sözkonusu dergilerimizin bazılarının 1992-2007 yılları arasındaki etki faktörü (= impakt faktör) değerleri verilmiştir. Dergilerimizin çoğunun 2007 yılı etki faktörü değerleri bir önceki yıla göre az da olsa artış göstermiştir.

Kısaca dergi isimlerini alfabetik sırada verirsek (Thomson Reuters internet sitesinde yazıldığı şekliyle. Kaynak: < <http://scientific.thomsonreuters.com/mjl/>>):

SCI-Expanded Kapsamındaki Türk Dergileri

1. **Acta Orthopaedica Et Traumatologica Turcica (TÜBİTAK-ULAKBİM’de C Grubu)**
2. **Anadolu Kardiyoloji Dergisi/The Anatolian Journal of Cardiology (C)**
3. **Anadolu Psikiyatri Dergisi – Anatolian Journal of Psychiatry (-)**
4. **Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi (C)**
5. **Diagnostic and Interventional Radiology (C)**
6. **Eklemler Hastalıkları ve Cerrahisi /Joint Diseases and Related Surgery (C)**
7. **Ekoloji (C)**
8. **Energy Education Science and Technology (-)**
9. **Experimental and Clinical Transplantation (C)**
10. **Hacettepe Journal of Mathematics and Statistics (-)**
11. **Isi Bilimi ve Tekniği Dergisi – Journal of Thermal Science and Technology (C)**
12. **Journal of Neurological Sciences - Turkish (-)**
13. **Journal of Sports Science and Medicine (C)**
14. **Journal of the Entomological Research Society (C)**
15. **Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi (C)**
16. **Klinik Psikofarmakoloji Bülteni – Bulletin of Clinical Psychopharmacology (C)**
17. **Mediterranean Journal of Otolaryngology (C)**
18. **Mikrobiyoloji Bülteni (C)**
19. **Neuroquantology (C)**
20. **Nobel Medicus (C)**
21. **Romatizma - Rheumatism (C)**
22. **Tarım Bilimleri Dergisi – Journal of Agricultural Sciences (-)**
23. **Teknik Dergi (C)**
24. **Tekstil ve Konfeksiyon (C)**
25. **Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi (C)**
26. **Turkderm – Archives of the Turkish Dermatology and Venerology (-)**
27. **Turkish Journal of Agriculture and Forestry (C)**
28. **Turkish Journal of Biochemistry – Turk Biyokimya Dergisi (C)**
29. **Turkish Journal of Biology (C)**
30. **Turkish Journal of Chemistry (C)**

31. Turkish Journal of Earth Sciences (A)
32. Turkish Journal of Electrical Engineering and Computer Sciences (C)
33. Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences (-)
34. Turkish Journal of Gastroenterology (C)
35. Turkish Journal of Mathematics (C)
36. Turkish Journal of Medical Sciences (C)
37. Turkish Journal of Pediatrics (C)
38. Turkish Journal of Veterinary & Animal Sciences (C)
39. Turkish Journal Zoology (C)
40. Turkish Neurosurgery (C)
41. Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri Dergisi (C)
42. UHOD-Uluslararası Hematoloji-Onkoloji Dergisi (C)
43. Ulusal Travma ve Acil Cerrahi Dergisi - Turkish Journal of Trauma & Emergency Surgery (C)

SSCI Kapsamındaki Türk Dergileri

1. Anne İdaresi Dergisi (C)
2. Bilig (C)
3. Eğitim Araştırmaları – Eurasian Journal of Educational Research (C)
4. Eğitim ve Bilim – Education and Science (C)
5. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi-Hacettepe Üniversitesi Journal of Education (C)
6. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (C)
7. New Perspectives on Turkey (C)
8. Türk Psikiyatri Dergisi (C)
9. Türk Psikoloji Dergisi (C)
10. Turkish Online Journal of Educational Technology (-)
11. Uluslararası İlişkiler – International Relations (C)

Hacettepe Bulletin of Social Sciences and Humanities (1973'de taranması durduruldu)

AHCI Kapsamındaki Türk Dergileri

1. Adalya (A)
2. METU Journal of The Faculty of Architecture (C)
3. Milli Folklor (C)
4. TUBA-AR- Turkish Academy of Sciences Journal of Archaeology (C)

Tablo 1. Türkiye'de yayınlanan, WOS kapsamındaki bazı dergiler ve 1992-2007 yılları arasındaki Etki faktörü (IF) değerleri (Sadece Etki Faktörü değerine ulaşılabilen dergiler buraya alınmıştır).

Kaynaklar: www.isinet.com; <http://atlas.ulakbim.gov.tr>; Baysal, 2002; <http://mounier.univ->

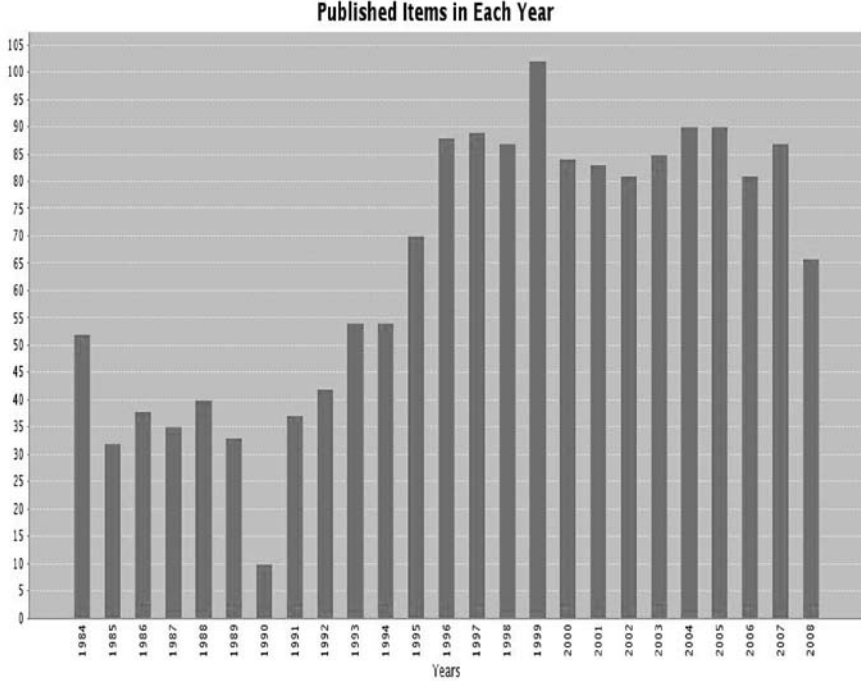
tln.fr/rcmo/php_biblio/if2001.html; Denkel ve Ark., 1999; Yurtsever ve Ark., 2001; <http://journals.tubitak.gov.tr/veterinary/abs.htm>; <http://www.bioreference.net/impact/if2001.htm>; www.sciencegateway.org/impact/if03sz.htm, <http://www.tomc.org.uk/kivi/office/impactfactor2004.htm>, <http://www.starrepublic.org/encyclopedia/wikipedia/i/impact/2003t.html>, <http://ma-yue.net/study/archives/204>, www.jssm.org, <http://www.millipediatri.org.tr/news.php?id=562>; Ulakbim'den alınan e-mail yazıları, Thomson Reuters tarafından geliştirilen JCR verileri.

Dergi adı / Yıl		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<i>Türk J Chem</i>	'96: 0.161 '97: 0.135 '98: 0.198	0.145	0.119	0.196	0.382 Atf Sayısı: 131	0.394 Atf Sayısı: 186	0.579	0.698 Atf Sayısı: 343 Acil indeks: 0.037 Yayın Sayısı: 81 Atf-Yarı Ömrü: 3.8	0.646 Atf Sayısı: 473 Acil indeks: 0.045 Yayın Sayısı: 67 Atf-Yarı Ömrü: 4.8	0.654 Atf Sayısı: 626 Acil indeks: 0.060 Yayın Sayısı: 83 Atf-Yarı Ömrü: 5.1
<i>Türk J Pediatr</i>	'89: 0.013 '90: 0.041 '91: 0.070 '92: 0.043 '93: 0.026 '94: 0.022 '95: 0.05 '96: 0.13 '98: 0.120	0.173	0.089	0.122	0.340 Atf Sayısı: 218	0.266	0.312	0.236 Atf Sayısı: 296 Acil indeks: 0.011 Yayın Sayısı: 88 Atf-Yarı Ömrü: 6.2	0.387 Atf Sayısı: 371 Acil indeks: 0.025 Yayın Sayısı: 81 Atf-Yarı Ömrü: 6.1	0.408 Atf Sayısı: 372 Acil indeks: 0.036 Yayın Sayısı: 84 Atf-Yarı Ömrü: 5.9
<i>Türk J Vet Anim Sci</i>	'98: 0.037	0.048	0.018	0.043	0.146 Atf Sayısı: 130	0.103 Atf Sayısı: 138	0.143	0.184 Atf Sayısı: 272 Acil indeks: 0.027 Yayın Sayısı: 183 Atf-Yarı Ömrü: 4.3	0.202 Atf Sayısı: 254 Acil indeks: 0.013 Yayın Sayısı: 77 Atf-Yarı Ömrü: 4.1	0.259 Atf Sayısı: 378 Acil indeks: 0.000 Yayın Sayısı: 61 Atf-Yarı Ömrü: 4.7
<i>Türk Psikol Derg</i>								0.222 Atf Sayısı: 71 Acil indeks: 0.067 Yayın Sayısı: 15	0.103 Atf Sayısı: 55 Acil indeks: 0.0 Yayın Sayısı: 11 Atf-Yarı Ömrü: -	0.154 Atf Sayısı: 64 Acil indeks: 0.0 Yayın Sayısı: 12 Atf-Yarı Ömrü: -
<i>Türk J Earth Sci</i>									2.536 Atf Sayısı: 170 Acil indeks: 0.214 Yayın Sayısı: 14 Atf-Yarı Ömrü: 3.4	2.481 Atf Sayısı: 229 Acil indeks: 0.320 Yayın Sayısı: 25 Atf-Yarı Ömrü: 4.0
<i>J Sports Sci Med</i>							0.269 Atf Sayısı: 14	0.375 Atf Sayısı: 56	0.475 Atf Sayısı: 100 Acil indeks: 0.010 Yayın Sayısı: 104 Atf-Yarı Ömrü: 2.8	0.290 Atf Sayısı: 123 Acil indeks: 0.048 Yayın Sayısı: 84 Atf-Yarı Ömrü: 3.2
<i>Türk Psikiyatri Derg</i>										0.547 Atf Sayısı: 127 Acil indeks: 0.024 Yayın Sayısı: 41 Atf-Yarı Ömrü: 5.6
<i>Türk J Agr Forestry</i>										0.422 Atf Sayısı: 202 Acil indeks: 0.043 Yayın Sayısı: 47 Atf-Yarı Ömrü: 5.4
<i>Mikrobiyoloji Bulteni</i>										0.209 Atf Sayısı: 93 Acil indeks: 0.038 Yayın Sayısı: 80 Atf-Yarı Ömrü: -

Görüldüğü gibi, 23.9.2007'de WOS kapsamındaki dergi sayımız 13 iken, yaklaşık 1 yıl sonra 58 olmuştur. 1 yılda 4.46 katlık bir artış! 1985-2007 arasında WOS kapsamındaki dergi sayımız en fazla 13 olmuşken, ne oldu da 1 yılda dergi sayısında büyük bir artış oldu? Bunun tek bir sebebi yok. Ancak en önemli sebep, şirketin dergi seçim politikasında olmuştur. Thomson Reuters şirketi, 2006 sonbaharında bir çalışma başlatmış, 2008-2010 periyodunda 2000 yeni bölgesel dergiyi kapsamına almayı planlamış, bu amaçla 10,000 civarında dergi incelenmiş ve sonuçta 2007'de ilk 700 yeni bölgesel dergiyi WOS kapsamına almıştır. Elemeyi geçen dergilerin WOS kapsamına alınması 2008'de de devam etmekte ve listeler ortalama 1 aylık aralıklarla güncellenmektedir. Dergilerin özellikle ABD ve İngiltere dışından olmasına dikkat edilmiştir. WOS dergi stoğunun önemli ölçüde ABD kaynaklı olduğu da ileri sürülmüştür (Smith, 2008); şöyleki, 2007 sonu itibarıyla WOS kapsamındaki dergilerin yaklaşık % 34.62'si ABD kaynaklıdır. Bu oran aynı dönemde İngiltere için % 18.30'dur. Dergi içeriklerinin bölgeyi ilgilendiren konular olması, yazarların da bölgesel olması seçimde etkili olmuştur. Ayrıca yayınların kaynaklar kısmında yer alan çalışmaların Latin alfabesi olması önemli bir kriter olarak dikkate alınmıştır. Bu dergiler seçilirken hedef kitle uluslararası olmaktan ziyade bölgesel olmuştur. Bu dergilerin seçim kriterleri uluslararası dergiler ile benzer olmasına rağmen, dikkat edilen en önemli etken, derginin etki faktöründen ziyade, içeriği olmuştur. Bu dergilerin sayı olarak bölgesel dağılımı şöyledir: Asya-Pasifik: 199, Avrupa Birliği ülkeleri: 364, Güney Amerika: 80, Ortadoğu-Afrika: 50 ve Kuzey Amerika 7 (http://isiwebofknowledge.com/currentuser_wokhome/wos_jnl_expansion/). 700 derginin alansal dağılımı: Sosyal Bilimler: 161, Tıp: 148, Ziraat-Biyoloji-Çevre bilimleri: 108, Fizik-Kimya-Yer Bilimleri: 95, Mühendislik-Bilgisayar ve Teknoloji: 89, Sanat-İnsan Bilimleri: 61, Yaşam Bilimleri: 38 (<http://scientific.thomsonreuters.com/free/essays/selectionofmaterial/regionalcontent/>). 700 derginin seçildiği bazı ülkeler ve dergi sayıları: Bulgaristan (6 dergi), Hırvatistan (14), Çek Cumhuriyeti (13), Almanya (50), Macaristan (7), Polonya (43), Romanya (19), Rusya (11), İspanya (44), İran (11), Nijerya (1), Kenya (1), Türkiye (14), Güney Afrika (19), Avustralya (52), Çin (34), Japonya (30), Pakistan (4), Brezilya (32), Şili (15), Meksika (18), Kanada (6), ABD (1).

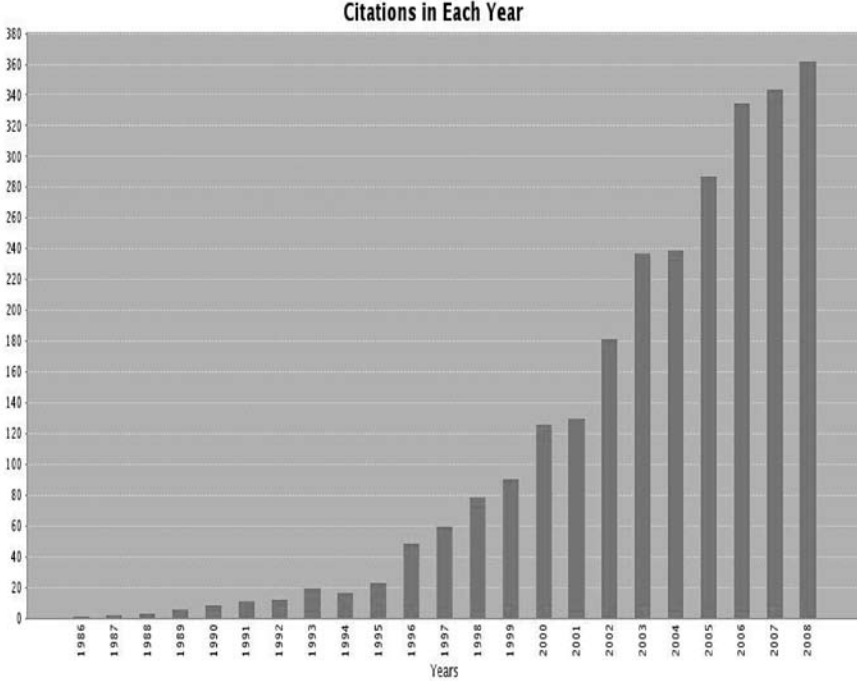
Ayrıca ülkemizdeki birçok dergi zaman içinde gelişti, kaliteli hale geldi ve kendilerini uluslararası bilim dünyasına tanıttılar. Bu arada İnternet'in rolünü de unutmamak gerek. Bu sayede şirket editörleri dergi içeriklerine kolaylıkla ulaşabildi, dergideki gelişmeleri kolaylıkla takip etti. Fakat sebep ne olursa olsun, 1 yıllık bir süre içinde WOS kapsamındaki Türk dergileri sayısının hızlı artışı sevindiricidir. Dikkat etmemiz gereken bazı önemli noktalar: Dergilerimizde kaliteli-atıf alma potansiyeli yüksek çalışmaları kabul edersek, danışma kurullarında dünyanın her yerinden konusunda uzman olan bilim adamlarına yer verir ve 3-5 yılda bir listemizi güncellersek, dergilerimizi zamanında çıkarır ve dergimizde çeşitli ülkelerden yazarlara yer verirsek, dergimizin belli bir süre sonra uluslararası bir dergi haline geldiğini görebiliriz. Ancak şunu da belirtelim, herhangi bir uluslararası indekse kabul edilmemek dünyanın sonu değildir.

Şu anda SCI-Expanded kapsamında en eski süreli olan dergimiz, *Turkish Journal of Pediatrics*'dir ve Cild 27, Sayı 1, Sayfa 45-48, Yıl 1985 sayısından beri SCI-Expanded tarafından taranmaktadır (Şekil 1 ve 2). Grafikten de görüldüğü gibi, atıf sayısı 1995'den sonra düzenli olarak artmıştır.

Şekil 1. *Turkish Journal of Pediatrics*'de çıkan yayınların, 1984-2008 (27.9.2008) yılları arasındaki değişimi (Grafikler üzerinde oynama yapılamadığından, Thomson-ISI Web of Science'den orijinal şekliyle buraya alınmıştır).

Kaynak: Bu veriler, Thomson Scientific tarafından geliştirilen Web of Science'den Alınmıştır (Bu tür grafikler ve Web of Science'den alınan diğer bazı bilgiler için gerekli izin, e-mail yoluyla bölümün yazarı tarafından Thomson-Reuters yetkililerinden alınmıştır); <http://portal.isiknowledge.com/portal.cgi?DestApp=WOS&Func=Frame>

Şekil 2. Turkish Journal of Pediatrics’de çıkan yayınların, 1986-2008 (27.9.2008) yılları arasında aldığı atıf durumunun yıllara göre değişimi. (Grafikler üzerinde oynama yapılamadığından, Thomson-ISI Web of Science’den orijinal şekliyle buraya alınmıştır).

Kaynak: Bu veriler, Thomson Scientific tarafından geliştirilen Web of Science’den Alınmıştır (Bu grafikler ve Web of Science’den alınan diğer bazı bilgiler için gerekli izin, e-mail yoluyla bölümün yazarı tarafından Thomson-Reuters yetkililerinden alınmıştır); <http://portal.isiknowledge.com/portal.cgi?DestApp=WOS&Func=Frame>

Not: Şekil 1 ve 2’deki bilgiler değerlendirirken dikkat edilmesi gereken nokta şudur: Bu atıflar, sadece Thomson-Reuters WOS kapsamındaki dergilerde çıkmış yayınların, yine WOS kapsamındaki dergilerde kaynak gösterilmesiyle elde edilen değerlerdir. WOS kapsamında olmayan dergilerde çıkmış yayınların, WOS kapsamındaki dergilerde kaynak gösterilmesiyle elde edilen atıfları kapsamaz. Örneğin WOS kapsamında olmayan bir dergide çıkmış bir yayın, SCI-Expanded kapsamındaki bir dergide atıf alırsa, bu atıf Şekil 2’deki atıflarda içinde görülmeyecektir. Dolayısıyla Turkish Journal of Pediatrics’in

aldığı atıflar, gerçekte Şekil 2’de gösterilenden daha fazladır. Thomson-Reuters WOS’de, bu konuyla ilgili şu uyarı yapılmaktadır (ekrandaki orijinal şekliyle buraya alınmıştır): This report reflects citations to source items indexed within Web of Science. Perform a Cited Reference Search to include citations to items not indexed within Web of Science)

Thomson Reuters “Master Journal List” Kapsamındaki Türk Dergileri

20.10.2008 tarihi itibarıyla, Thomson Reuters’in tüm indekslerindeki dergileri kapsayan *Master Journal List*’de yer alan **Türk Dergilerinin listesi (100 adet)** internet sitesinde yazıldığı şekliyle aşağıda verilmiştir. *Master Journal List*’deki toplam dergi sayısı ise, **20.10.2008 itibarıyla 15,581’dir** (15.9.2008: 15458, 18.8.2008: 15398) (<http://scientific.thomson.com>, <http://scientific.thomson.com/mjl/>). Bu dergilerin zaman içinde WOS kapsamına alınma olasılıkları daha fazladır, ancak bir derginin WOS kapsamına alınması için “*Master Journal List*”de yer alma şartı yoktur. Bu kapsamda yer alan Türk dergilerinin sayısı da düzenli artış göstermektedir (18.8.2008: 93, 21.7.2008: 90, 5.6.2008: 80, 21.5.2008: 74, 19.1.2008: 63, 7.7.2007: 55, 12.11.2006: 45, 28.10.2006: 35). Görüldüğü gibi, Ekim 2006’da 35 olan dergi sayısı, Ekim 2008’de 100 olmuştur.

1. ACTA ORTHOPAEDICA ET TRAUMATOLOGICA TURCICA

TURKISH ASSOC ORTHOPAEDICS TRAUMATOLOGY, TIP FAKULTESİ ORTOPEDI VE TRAVMATOLOJİ KLİNİĞİ, 34390 TOPKAPI -İSTANBUL

2. ACTA PHARMACEUTICA SCIENCIA

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ, CERRAHPASA TIP FAKULTESİ, DERGİ KURULU, AKSARAY-İSTANBUL

3. ADALYA

SUNA & İNAN KIRAC RESEARCH INSTITUTE MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS, BARBAROS MAH. KOCATEPE SK. NO. 25, KALEİCİ, ANTALYA, 07100

4. AMME İDARESİ DERGİSİ

TÜRKİYE ORTA DOĞU AMME İDARESİ ENSTITUSU, 1 CADDE, NO 8, YUCETEPE, ANKARA, 06100

5. ANADOLU KARDİYOLOJİ DERGİSİ-ANATOLIAN JOURNAL OF CARDIOLOGY

GALENOS YAYINCILIK, MOLLA GURANI CAD 22-2, FİNDIKZADE, İSTANBUL, 34093

6. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ BİLİM VE TEKNOLOJİ DERGİSİ

ANADOLU UNIV, FEN BİLİMLERİ ENSTITUSU, 26470 ESKİŞEHİR

7. ANKARA ÜNİVERSİTESİ VETERİNER FAKULTESİ DERGİSİ

ANKARA UNIV PRESS, İNCİTAS SOKAK NO. 10, BESEVLER, ANKARA, TÜRKİYE, 06510

8. BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTITUSU DERGİSİ

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ, ÜNİVERSİTE, BALIKESİR

9. BILIG

AHMET YESEVI UNIV, MUTEVELLİ HEYET BASKANLIĞI, TASKENT CADDESİ 10 SOK NU 30, 06490 BAHCELIEVLER- ANKARA

10. BITKI KORUMA BULTENİ

ZIRAI MUCADELE ARASTIRMA ENSTITUSU MUDURLUGU, BAGDAT CADDESİ NO: 250, P. K. : 49, 06172 YENİMAHALLE, ANKARA

11. BULLETIN OF THE MINERAL RESEARCH AND EXPLORATION FOREIGN EDITION

MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MUDURLUGU (MTA), TURKEY, 06520

12. CENTRE FOR ENTOMOLOGICAL STUDIES MEMOIRS

CENTRE ENTOMOLOGICAL STUDIES ANKARA-CESA, C/O PROF DR. AHMET OMER KOCAK, YUZUNCU YIL UNIV, FEN-EDEBIYAT FAKULTESİ BİYOLOJİ BOLUMU, KAMPUS, VAN.

13. CENTRE FOR ENTOMOLOGICAL STUDIES MISCELLANEOUS PAPERS

CENTRE ENTOMOLOGICAL STUDIES (CES), C/O PROF. DR. AHMET OMER KOCAK, 100 YIL UNIV, FEN-EDEBIYAT FAKULTESİ BİYOLOJİ BOLUMU, KAMPUS, VAN

14. CERRAHPASA TIP DERGISI

İSTANBUL UNIVERSİTESİ, CERRAHPASA TIP FAKULTESİ, DERGİ KURULU, AKSARAY-İSTANBUL

15. CESA NEWS

CENTRE ENTOMOLOGICAL STUDIES ANKARA-CESA, C/O PROF DR. AHMET OMER KOCAK, YUZUNCU YIL UNIV, FEN-EDEBIYAT FAKULTESİ BİYOLOJİ BOLUMU, KAMPUS, VAN.

16. CESA PUBLICATIONS ON AFRICAN LEPIDOPTERA

CENTRE ENTOMOLOGICAL STUDIES ANKARA-CESA, C/O PROF DR. AHMET OMER KOCAK, YUZUNCU YIL UNIV, FEN-EDEBIYAT FAKULTESİ BİYOLOJİ BOLUMU, KAMPUS, VAN.

17. COCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI DERGISI

HACETTEPE UNIVERSITY, INSTITUTE OF CHILD HEALTH, C/O PROF. DR. A. MURAT TUNCER, DIRECTOR, ANKARA

18. COMMUNICATIONS OF THE FACULTY OF SCIENCES UNIVERSITY OF ANKARA

SERIES C BIOLOGY GEOLOGICAL ENGINEERING AND GEOPHYSICAL ENGINEERING
UNIV ANKARA, COMMUNICATIONS SECRETARY, 06100 ANKARA

19. DIAGNOSTIC AND INTERVENTIONAL RADIOLOGY

TURKISH SOCIETY RADIOLOGY, HOSDERE CAD, GUZELKENT SOK, CANKAYA EVLERİ, F-2, 06540-ANKARA

20. EGE UNIVERSİTESİ ZİRAAT FAKULTESİ DERGISI

EGE UNIVERSİTESİ, BORNOVA- 35100 İZMİR

21. EGİTİM ARASTIRMALARI-EURASIAN JOURNAL OF EDUCATIONAL RESEARCH

ANI YAYINCILIK, KIZILIRMAK SOK NO 10-A, BAKANLIKLAR, ANKARA

22. EGITIM VE BILIM-EDUCATION AND SCIENCE

TURKISH EDUCATION ASSOC, KIZILIRMAK CADDESİ NO 8, KOCATEPE - ANKARA

23. EKLEM HASTALIKLARI VE CERRAHISI-JOINT DISEASES AND RELATED SURGERY

TURKISH JOINT DISEASES FOUNDATION, BUGDAY SOKAK 6-27, KAVAKLIDERE, ANKARA, 06700

24. EKOLOJİ

DOKUZ EYLUL UNIV, BUCA- 35150 IZMİR

25. ENERGY EDUCATION SCIENCE AND TECHNOLOGY

SILA SCIENCE, UNIV MAH,MEKAN SOK NO 24, TRABZON

26. ERCIYES UNIVERSITESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTUSU DERGİSİ

ERCIYES UNIV, FEN BİLİMLERİ ENSTİTUSU, KAYSERİ, 38039

27. EURASIAN JOURNAL OF BIOSCIENCES

FOUNDATION ENVIRONMENTAL PROTECTION & RESEARCH-FEPR, EGE UNIV, C/O ZAFER AYVAZ, EGE, IZMİR.

28. EXPERIMENTAL AND CLINICAL TRANSPLANTATION

BASKENT UNIVERSITY, TASKENT CADDESİ NO 77, KAT 4, BAHCELIEVLER, 06490 ANKARA

29. FABAD JOURNAL OF PHARMACEUTICAL SCIENCES

HACETTEPE UNIV, ANKARA, TURKEY, HACETTEPE UNIV, FACULTY PHARMACY, DEPT PHARMACEUTICAL CHEMISTRY, SIHHIYE 06100 ANKARA

30. FIRAT UNIVERSITESİ FEN VE MUHENDİSLİK BİLİMLERİ DERGİSİ

FIRAT UNIV, FEN VE MUHENDİSLİK DERGİSİ EDITORLUGU, 23119 ELAZIG.

31. GAZI UNIVERSITESİ ECZACILIK FAKULTESİ DERGİSİ-JOURNAL OF FACULTY OF PHARMACY OF GAZI UNIVERSITY

GAZI UNIVERSITESİ, ECZACILIK FAKULTESİ DEKANLIĞI, ANKARA

32. GAZI UNIVERSITESİ FEN BİLİMLERİ DERGİSİ

GAZI UNIVERSITESİ, FEN BİLİMLERİ ENSTİTUSU, ETİ MAHALLESİ, ALI SUAVI SOKAK, NO 15, 5 KAT MALTEPE, ANKARA

33. GAZI UNIVERSITESİ KASTAMONU EGİTİM DERGİSİ

GAZI UNIV KASTAMONU EGİTİM DERGİSİ, GAZI UNIV, KASTAMONU

34. GAZI UNIVERTESİ GAZI EGİTİM FAKULTESİ DERGİSİ

GAZI UNIVERSITESİ, ECZACILIK FAKULTESİ DEKANLIĞI, ANKARA

35. GEOLOGICAL BULLETIN OF TURKEY

CHAMBER GEOLOGICAL ENGINEERS TURKEY, P.O. BOX 464 - YENİSEHIR, 06444 ANKARA

36. HACETTEPE JOURNAL OF BIOLOGY AND CHEMISTRY

HACETTEPE UNIVERSİTESİ, 06532 ANKARA

37. HACETTEPE JOURNAL OF MATHEMATICS AND STATISTICS

HACETTEPE UNIV, FAC SCI, HACETTEPE UNIV, FAC SCI, BEYTEPE, 06800 ANKARA

38. HACETTEPE UNIVERSİTESİ EĞİTİM FAKULTESİ DERGİSİ-HACETTEPE UNIVERSITY JOURNAL OF EDUCATION

HACETTEPE UNIV, HACETTEPE UNIV, 06532 ANKARA

39. INTERNATIONAL JOURNAL OF NATURAL AND ENGINEERING SCIENCES

NOBEL PUBL, NOBEL SCIENCE RES CTR, İVEDİK ORGANİZE SANAYİ, AĞAC İSLERİ SİTESİ 521 SOK NU 22-24, OSTİM - ANKARA.

40. ISI BİLİMİ VE TEKNİĞİ DERGİSİ-JOURNAL OF THERMAL SCIENCE AND TECHNOLOGY

TURKISH SOC THERMAL SCIENCES TECHNOLOGY, TİBTD MAKİNA MUHENDİSLİĞİ BOLUMU ODTU, 06531 ANKARA.

41. İSTANBUL UNIVERSİTESİ VETERİNER FAKULTESİ DERGİSİ

İSTANBUL UNIV, VETERİNER FAKULTESİ, İSTANBUL.

42. JOURNAL OF APPLIED BIOLOGICAL SCIENCES

NOBEL PUBL, NOBEL SCIENCE RES CTR, İVEDİK ORGANİZE SANAYİ, AĞAC İSLERİ SİTESİ 521 SOK NU 22-24, OSTİM - ANKARA

43. JOURNAL OF ARTS AND SCIENCES-CANKAYA

CANKAYA UNIV, FEN-EDİBİYAT FAKULTESİ, CANKAYA – ANKARA.

44. JOURNAL OF BIOLOGICAL & ENVIRONMENTAL SCIENCES

ULUDAG UNIV, FAC AGR, GORUKLE BURSA

45. JOURNAL OF CELL AND MOLECULAR BIOLOGY

HALIC UNIV, FACULTY ARTS & SCIENCES, PASA CAD NO. 1, FİNDİKZADE, 34280 - İSTANBUL

46. JOURNAL OF NEUROLOGICAL SCIENCES-TURKISH

JOURNAL NEUROLOGICAL SCIENCES, EGE UNIV HOSP. FAC MED, DEPT NEUROSURGERY, 35100 BORNOVA-İZMİR

47. JOURNAL OF SPORTS SCIENCE AND MEDICINE

MEDICAL FACULTY ULUDAG UNIV, DEPT SPORTS MEDICINE, 16059 BURSA

48. JOURNAL OF THE BLACK SEA-MEDITERRANEAN ENVIRONMENT

İSTANBUL UNIV, INST MARINE SCIENCES & MANAGEMENT, MUSCULE SOK NO 1,, VEFA-34116 İSTANBUL

49. JOURNAL OF THE ENTOMOLOGICAL RESEARCH SOCIETY

GAZİ ENTOMOLOGICAL RESEARCH SOCIETY, BAHCELİEVLER P.İSL.MUD, P. O. BOX 110, ANKARA

50. JOURNAL OF THE FACULTY OF SCIENCE EGE UNIVERSITY SERIES A-B
EGE UNIVERSITESI, BORNOVA- 35100 IZMIR

51. KAFKAS UNIVERSITESI VETERINER FAKULTESI DERGISI
KAFKAS UNIV, VETERINER FAKULTESI DERGISI, KAFKAS UNIV, VETERINER FAKULTESI DERGISI, 36040 KARS.

52. KLINIK PSIKOFARMAKOLOJİ BULTENİ-BULLETIN OF CLINICAL PSYCHOPHARMACOLOGY
KURE İLETİSİM GRUBU A S, SIRACEVİZLER CAD 43/3 SISLI, 34381 İSTANBUL

53. KURAM VE UYGULAMADA EĞİTİM BİLİMLERİ
EDAM, KISIKLI MH ALEMDAG CD YAN YOL SK, SBK İS MERKEZİ NO 5, KAT 1 USKUDAR, 81190 İSTANBUL

54. MEDITERRANEAN JOURNAL OF OTOTOLOGY
MEDITERRANEAN SOC OTOTOLOGY & AUDIOLOGY, SELANIK CADDESİ 48, 3 KIZILAY, ANKARA

55. MELLIFERA
TÜRKİYE KALKINMA VAKFI, CETİN EMEC BULVARI, OVECLER, 06460 ANKARA

56. METU JOURNAL OF THE FACULTY OF ARCHITECTURE
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIV, MIDDLE EAST TECHNICAL UNIV, FAC ARCHITECTURE, İNÖNÜ BULVARI, 06531 ANKARA

57. MİKROBİYOLOJİ BULTENİ
ANKARA MICROBIOLOGY SOC, HACETTEPE UNIV FACULTY MEDICINE DEPT MICROBIOLOGY, 06100 ANKARA

58. MİLLİ FOLKLOR
MİLLİ FOLKLOR DERGISİ, PK 336, YENİŞEHİR, 06420 ANKARA

59. MUNIS ENTOMOLOGY & ZOOLOGY
MUNIS RESEARCH GROUP, GAZI UNIV, SCIENCE & ARTS FACULTY, DEPT BIOLOGY, 06500 ANKARA

60. NEUROQUANTOLOGY
ANKA PUBLISHER, 116-11 SOK NO.10 K 2 D 2, BORNOVA, 35050 IZMIR.

61. NEW PERSPECTIVES ON TURKEY
HOMER ACADEMIC PUBL HOUSE, YENİCARSI CADDESİ NO 12-A GALATASARAY BEYOĞLU, 34433 İSTANBUL

62. NOBEL MEDICUS
NOBEL İLAC, BARBAROS BULVARI, 76-78, BEŞİKTAS, İSTANBUL 34353

63. PRIAMUS

CENTRE ENTOMOLOGICAL STUDIES (CES), C/O PROF. DR. AHMET OMER KOCAK, 100 YIL UNIV, FEN-EDEBİYAT FAKULTESİ BİYOLOJİ BÖLÜMÜ, KAMPUS, VAN

64. ROMATİZMA-RHEUMATİZM

TURKISH LEAGUE AGAINST RHEUMATISM-T L A R, DUMLUPINAR CAD 40-3, DORTYOL-CEBECI, ANKARA, 06100

65. SU URUNLERI DERGISI

EGE UNIVERSITESI, BORNOVA- 35100 IZMIR

66. SULEYMAN DEMIREL UNIVERSITESI ORMAN FAKULTESI DERGISI SERI A

SULEYMAN DEMIREL UNIV, FAC FORESTRY, 32260 ISPARTA.

67. TARIM BİLİMLERİ DERGISI-JOURNAL OF AGRICULTURAL SCIENCES

ANKARA UNIV, FAC AGR, PUBL DEPT, DISKAPI, 06110 ANKARA

68. TEKNİK DERGI

TURKISH CHAMBER CIVIL ENGINEERS, SELANIK CAD NO 19-1, KIZILAY, ANKARA, 06650

69. TEKSTİL VE KONFEKSİYON

EGE UNIVERSITESI, ARASTIRMA-UYGULAMA MERKEZI, 35100 BORNOVA-IZMIR

70. TRAKYA UNIVERSITESI TIP FAKULTESI DERGISI

EKIN TIBBI YAYINCILIK LTD STI-EKIN MEDICAL PUBL, TRAKYA UNIV TIP FAKULTESI DERGISI, OSMANAGA MAH, NUZHET EFENDI SOK NO 49-3, KADIKOY – 34174 ISTANBUL

71. TUBA-AR-TURKISH ACADEMY OF SCIENCES JOURNAL OF ARCHAEOLOGY

TUBA-TURKISH ACAD SCIENCES, PIYADE SOK NO 27, CANKAYA, ANKARA, 06550

72. TURK PSIKIYATRI DERGISI

TURKIYE SINIR VE RUH SAGLIGI DERNEGI, PK 401, YENISEHIR, 06442 ANKARA

73. TURK PSIKOLOJİ DERGISI

TURKISH PSYCHOLOGISTS ASSOC, PK 117, 06662 ANKARA

74. TURKDERM-ARCHIVES OF THE TURKISH DERMATOLOGY AND VENEROLOGY

TURKISH SOC DERMATOLOGY VENEROLOGY, VAKIF GUREBA EGITIM VE ARASTIRMA HASTANESI DERMATOLOJİ KLİNİĞİ, ADNAN MENDERES BULVARI, FATİH- 34296 ISTANBUL

75. TUBA-AR-TURKISH ACADEMY OF SCIENCES JOURNAL OF ARCHAEOLOGY

TUBA-TURKISH ACAD SCIENCES, PIYADE SOK NO 27, CANKAYA, 06550 ANKARA

76. TURKISH JOURNAL OF AGRICULTURE & FORESTRY

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

77. TURKISH JOURNAL OF BIOCHEMISTRY-TURK BIYOKIMYA DERGISI

TURKISH BIOCHEM SOC, HIRFANLI SOKAK BANU, APT 9-3 GAZIOSMANPASA, 06700 ANKARA.

78. TURKISH JOURNAL OF BIOLOGY

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

79. TURKISH JOURNAL OF BOTANY

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

80. TURKISH JOURNAL OF CHEMISTRY

SCIENTIFIC TECHNICAL RESEARCH COUNCIL TURKEY-TUBITAK, ATATURK BULVARI NO 221, KAVAKLIDERE, 06100 ANKARA

81. TURKISH JOURNAL OF EARTH SCIENCES

SCIENTIFIC TECHNICAL RESEARCH COUNCIL TURKEY-TUBITAK, ATATURK BULVARI NO 221, KAVAKLIDERE, 06100 ANKARA

82. TURKISH JOURNAL OF ENGINEERING & ENVIRONMENTAL SCIENCES

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

83. TURKISH JOURNAL OF FISHERIES AND AQUATIC SCIENCES

CENTRAL FISHERIES RESEARCH INSTITUTE, PO BOX 129, 61001 TRABZON

84. TURKISH JOURNAL OF GASTROENTEROLOGY

TURKISH SOCIETY GASTROENTEROLOGY, GAZILER SOKAK 22-1, ABIDINPASA, 06620 ANKARA

85. TURKISH JOURNAL MATHEMATICS

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

86. TURKISH JOURNAL OF MEDICAL SCIENCES

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

87. TURKISH JOURNAL OF PEDIATRICS

TURKISH J PEDIATRICS, P K 66 SAMANPAZARI, 06240 ANKARA

88. TURKISH JOURNAL OF PHARMACEUTICAL SCIENCES

TURKISH PHARMACISTS ASSOCIATION, ACADEMY PHARMACY, NO 9, CANKAYA- 06690 ANKARA

89. TURKISH JOURNAL OF VETERINARY & ANIMAL SCIENCES

SCIENTIFIC TECHNICAL RESEARCH COUNCIL TURKEY-TUBITAK, ATATURK BULVARI NO 221, KAVAKLIDERE, 06100 ANKARA

90. TURKISH JOURNAL OF ZOOLOGY

TUBITAK SCIENTIFIC AND TECHNICAL RESEARCH COUNCIL OF TURKEY, ATATURK BULVARI NO. 221, KAVAKLIDERE, ANKARA

91. TURKISH NEUROSURGERY

TURKISH NEUROSURGICAL SOC, TASKENT CADDESİ 13-4, BAHCELIEVLER, 06500 ANKARA

92. TURKISH ONLINE JOURNAL OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY

TURKISH ONLINE JOURNAL EDUCATIONAL TECH-TOJET, SAKARYA UNIV, ESENTEPE KAMPUSU, 54187 SAKARYA

93. TURKIYE ENTOMOLOJİ DERGİSİ-TURKISH JOURNAL OF ENTOMOLOGY

EGE UNIV ZIRAAT FAKULTESİ, BITKİ KORUMA BOLUMU, BORNOVA 35100 IZMIR

94. TURKIYE JEOLOJİ BULTENİ

TMMOB JEOLOJİ MUHENDİSLERİ ODASI, P.K. 464 - YENİSEHIR, 06444 ANKARA

95. TURKIYE KLİNİKLERİ TIP BİLİMLERİ DERGİSİ

ORTADOĞU AD PRES & PUBL CO, TALATPAŞA BULVARI 102-1, HAMAMONU, 06230 ANKARA

96. TURKIYE PARAZİTOLOJİ DERGİSİ

TURKISH SOC PARASİTOLOGY, P.K. 81, BORNOVA, 35100 IZMIR

97. UHOD-ULUSLARARASI HEMATOLOJİ-ONKOLOJİ DERGİSİ

AKAD DOKTORLAR YAYINEVİ, 4 CADDE 56, SOKAK, NO 49-E, HİLAL CANKAYA – 06550 ANKARA

98. ULUSAL TRAVMA VE ACIL CERRAHI DERGİSİ-TURKISH JOURNAL OF TRAUMA & EMERGENCY SURGERY

TURKISH ASSOC TRAUMA EMERGENCY SURGERY, KOPRULU MEHMET PAŞA SOC, DENİZ ABDAL MAH, DADASOĞLU AP, 25-1 SEHREMİNİ, İSTANBUL

99. ULUSLARARASI İLİSKİLER-INTERNATIONAL RELATIONS

ULUSLARARASI İLİSKİLER KONSEYİ DERNEĞİ, SOĞUTOZU CAD NO 43, TOBB-ETU BİNASI, ODA NO 364, SOĞUTOZU, 06560 ANKARA

100. YERBİLİMLERİ

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ, 06532 ANKARA

TÜBİTAK-ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı Kapsamındaki Dergiler

Bu kapsamda 1991'de 1 adet dergi bulunurken, 19 Eylül 2008 tarihi itibarıyla bu sayı 92'ye çıkmıştır. Ancak aktif olarak yayınlanan dergi sayısı 92'den az olabilir. Çünkü bazı dergilerin hem eski hem de yeni isimleri listede yer almaktadır. Örnek: Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi B Serisi Fen Bilimleri'nin yeni ismi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi'dir ve dergi sadece yeni isimle yayın hayatına devam etmektedir. Bu dergilerimizden 9 tanesi, 20.10.2008 itibarıyla SCI-Expanded kapsamında yer almaktadır (Listede koyu ve italik yazılmıştır).

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi
2. Akdeniz Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
3. Alatarım
4. Anadolu Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi
5. Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesi Dergisi
6. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi
7. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi
8. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
9. Bahçe
10. Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
11. Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Teknik Bülten
12. Bitki Koruma Bülteni
13. Bitkisel Araştırma Dergisi
14. Communications/ Faculty of Sciences University of Ankara Series B: Chemistry and Chemical Engineering
15. Communications/ Faculty of Sciences University of Ankara Series C: Biology and Geological Engineering and Geophysical Engineering
16. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
17. D S İ Teknik Bülteni
18. Doğu Anadolu Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Dergisi
19. Doğu Anadolu Ormanlık Araştırma Müdürlüğü Teknik Bülten
20. Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
21. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
22. Ekoloji
23. Ekoloji Çevre Dergisi
24. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi

25. Etlik Veteriner Mikrobiyoloji Enstitüsü Dergisi
26. Fırat Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi
27. Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi - Veteriner
28. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi
29. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
30. Gıda
31. Güneydoğu Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi
32. Hacettepe Bulletin of Natural Sciences and Engineering Series A / Biology and Chemistry
33. Hacettepe Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi Seri A
34. Hacettepe Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi Seri A-C
35. Hacettepe Journal of Biology and Chemistry
36. Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
37. Hayvancılık Araştırma Dergisi
38. Hayvansal Üretim
39. İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Teknik Bülten
40. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri A
41. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri B
42. İstanbul Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi
43. Journal of Applied Biological Sciences
44. Journal of Cell and Molecular Biology
45. Journal of Fisheries Sciences.com
46. Journal of Turkish Phytopathology
47. Journal of the Black Sea/Mediterranean Environment
48. Journal of the Entomological Research Society
49. Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi
50. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen ve Mühendislik Dergisi
51. Karaca Arboretum
52. Kavak ve Hızlı Gelişen Orman Ağaçları Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Kavakçılık Araştırma Dergisi
53. Kavak ve Hızlı Gelişen Tür Orman Ağaçları Araştırma Enstitüsü Teknik Bülten
54. Lalahan Hayvancılık Araştırma Enstitüsü Dergisi
55. Mellifera

56. Mustafa Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
57. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
58. Ot Sistematik Botanik Dergisi
59. Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Mühendislik Bilimleri Dergisi
60. Pendik Veteriner Mikrobiyoloji Dergisi
61. Sakarya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
62. Selçuk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Dergisi
63. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
64. Su Ürünleri Dergisi
65. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
66. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A
67. Tarım Ekonomisi Dergisi
68. Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü Dergisi
69. Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi B Serisi Fen Bilimleri
70. Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi
71. Turkish Journal of Agriculture and Forestry
72. Turkish Journal of Biology
73. Turkish Journal of Botany
74. Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences
75. Turkish Journal of Field Crops
76. Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences
77. Turkish Journal of Marine Sciences
78. Turkish Journal of Veterinary and Animal Sciences
79. Turkish Journal of Zoology
80. Türkiye Entomoloji Dergisi
81. Türkiye Herboloji Dergisi
82. Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi
83. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi
84. Veterinarium
85. Veteriner Bilimleri Dergisi
86. Veteriner Cerrahi Dergisi
87. Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Dergisi

88. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi

89. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi

90. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi

91. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi

92. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Bilimleri Dergisi

Kaynaklar

- Asan A. ISI'nin kullandığı indeksler: SCI-Expanded, SSCI ve AHCI: Tarihsel gelişim, bugünkü durum ve etki faktörü (IF). *OrLab Online Mikrobiyol Derg* 2 (5): 1-21, 2004.

- Asan A. SCI-Expanded, SSCI, AHCI ve Etki Faktörü (= Impact Factor). *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2005*. 3. Ulusal Sempozyumu. Editör: Orhan YILMAZ. 8-9 Nisan 2005, TÜBİTAK-ANKARA. Sempozyum Kitapçığı. S. 221-263, 2005.

- Asan A. SCI-Expanded, SSCI, AHCI kapsamındaki Türk Dergileri. TÜBİTAK-ULAKBİM - Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2006. Sempozyum Kitabı. Editör: Orhan YILMAZ. S. 86-92, 2006, 17 Kasım 2006, Ankara. (a)

- Asan A, Asan H. SCI-Expanded kapsamında, Dishekimliği-Ağız Cerrahisi ve Tedavisi alanındaki 56 dergide, Türkiye adresli yayınların analizi (1.1.1970-23.9.2007). TÜBİTAK-ULAKBİM - Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2007. Sempozyum Kitabı. Editör: Orhan YILMAZ. S. 181-187, 2007. 19 Ekim 2007, Ankara.

- Baysal B. Türkiye'de bilimsel dergiler. 21. Yüzyılda bilimsel yayıncılık: Hedefler ve Yaklaşımlar Sempozyumu Kitabı. S. 6-15, 2002. TÜBİTAK Yay., Ankara.

- Smith R. Beware the tyranny of impact factors. *The Journal of Bone and Joint Surgery*. 90-B (2): 125-126, 2008.

- Yurtsever E, Gülgöz S, Yedekçioğlu ÖA, Tonta M. Sosyal bilimler atıf dizininde (SSCI) Türkiye: 1970-1999. 142 S. TUBA Yayınları. 2001.

- Thomson Reuters JCR Verileri.

- <http://www.ulakbim.gov.tr>

- http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvvt/tarim/uvvt_journal_index.php?the_db=1&the_year=

- <http://scientific.thomsonreuters.com/mjl>

- <http://journals.tubitak.gov.tr>

- <http://scientific.thomsonreuters.com>

- <http://www.library.hacettepe.edu.tr/Default.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF2858DA18F4388CDD>

PANEL

HAKEMLİK SİSTEMİ VE HAKEM RAPORLARI

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Tekin BABAÇ**

KONUŞMACILAR

Doç. Dr. Hilal ÖZDAĞ

Prof. Dr. Zekiye SULUDERE

Yrd. Doç. Dr. Murat AYTEKİN

BİLİMSEL YAYIN SÜRECİNDE HAKEMLİK MÜESSESESİ

Hilal ÖZDAĞ

Evrene, doğaya, hayata, tarih boyunca oluşturduğumuz medeniyetler ve onların sosyokültürel oluşumlarına dair soruların cevaplanabilmesi ve analizlerin nesnel ve sistematik bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ancak bilim metodolojisini kullanarak mümkün olmuştur.

Bilimsel bulguların bilim dünyası ile paylaşılmadan önce yaklaşım, metodoloji, yenilik ve muhakeme kriterleri esas alınarak bir ön değerlendirmeden geçirilmesi uygulaması diğer bir ifade ile hakemlik sürecinin çıkışı ilk kez 1665 yılında İngiliz Bilimler Akademisi vasıtasıyla gerçekleşmiştir.

Hakemlik müessesesinin etkin, verimli ve adil bir şekilde çalışması şüphesiz bilimsel ilerlemenin önemli dinamiklerinden birini teşkil etmektedir.

Hakemlik nasıl öğrenilir?

Hakemlik bir akademisyenin makale yazarak, yazdığı makalesine gelen hakem raporlarını değerlendirerek ve hakemlik yaparak öğrendiği bir süreçtir.

Akademisyen öğrencilik veya doktora sonrası yıllarında hocasına gönderilmiş olan makaleleri (gizlilik esasına bağlı olarak) değerlendirip bu değerlendirmeyi hoca ile tartışarak bularak hakemlik “sanatının” inceliklerini öğrenme fırsatı yakalayabilir Hoppin FG, 2002).

Bilim arenasında önde gelen ülkelere:

Lisansüstü derslerde bilimsel makalelerin nasıl okunup değerlendirmesi gerektiği anlatılmakta, laboratuvar toplantılarının vazgeçilmez bir parçası olan makale saatleri ülkemizde olduğu gibi yeni bilimsel gelişmelerin paylaşıldığı bir çalışma olmaktan çok bir makalenin nasıl okunup irdelenmesi gerektiğinin öğrencilere kendi aralarında ve hoca ile tartışarak öğretildiği bir etkinlik olarak öne çıkmaktadır.

Bilginin isteğe ve hedefe bağlı olarak en ham veya en rafine haliyle dijital ortamda parmaklarımızın altında olduğu bir çağda akademik hayatın en önemli iki sınavı olan doktora yeterlik ve doçentlik sınavlarının hala adayın ham kitap bilgisinin sorgulandığı

birer süreç olmaları ülkemizde ilk, orta ve yüksek öğrenimi takiben lisansüstü eğitimde de bir akademisyenin sorma, sorgulama, araştırma, yorumlama, muhakeme etme yetilerini geliştirme fırsatını sistematik olarak bulamadıklarını, bu yetileri ancak şahsi çabaları ve farkındalıkları ile sağlamaya çalıştıklarını göstermektedir.

Bir hakemin dikkat etmesi gereken noktalar:

Bir derginin editöründen hakemlik teklifi alan bir akademisyen böyle bir teklifi kabul ederken bu sorumluluğu için gerekli zamanı ayırıp ayıramayacağından emin olmalıdır. Hakem raporları üzerine yapılan analizler genç akademisyenlerin kıdemli akademisyenlerden daha fazla zaman ayırarak çok daha itinalı raporlar hazırladığını ortaya koymuştur.

Hakem, hakemliği kabul ederken değerlendirmesi istenen makalenin konusu ve uzmanlık alanına ne ölçüde hakim olduğunu gözden geçirmek bu konuda editörü gereğince bilgilendirmelidir. Makalenin incelediği saha ve kullandığı metodolojinin varsa kendi uzmanlık sahasına girmeyen kısımlarını belirlemelidir.

Hakem raporlarının bilgi verici, ayrıntılı yorumlara yer veren nitelikte ve yapıcı bir yaklaşım ile hazırlanması bilimsel ilerlemeye katkıda bulunacaktır.

Hakemlik Sürecini Değerlendiren Analizler:

Hakemlik müessesesini nicel ve nesnel olarak analiz edebilmek ve bu kurumu daha etkin ve verimli kılabilecek kural ve rehberler oluşturmak üzere önemli çalışmalar yapılmıştır.

Buna göre:

Yazar isimlerinin kapalı olmasının hakemlik kalitesi üzerine etkilerini değerlendiren dokuz çalışmadan dördü bu uygulamanın hakemlik kalitesini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Diğer beş çalışmada belirleyici sonuç alınamamıştır. Ancak sözkonusu çalışmadaki metodolojik kısıtlamalar bu sonuçların istatistiki gücünü azaltmaktadır (Jefferson T ve ark, 2002).

Hakemlerin zamanında değerlendirme yapmalarını sağlamak üzere önce “Değerlendirmeniz üzere bir makale göndereceğiniz kabul eder misiniz” diye sorup cevabın olumlu olması durumunda makalenin gönderilmesi ile doğrudan makalenin gönderilip kabul ederseniz diyerek sorulmasının makale inceleme süresini değiştirmedeği saptanmıştır (Pitkin RM ve ark, 2002a).

Hakemlik sürecini daha seri bir hale getirmek üzere yapılan randomize olarak planlanmış deneme çalışmalarından birinde yavaş davranan hakemleri harekete geçirmek üzere telefon, eposta veya belgegeçer yolu ile yapılan uyarıların etkisi değerlendirilmiş ve seçilen bu üç yoldan herhangi birinin bir diğerinden daha etkin olmadığı tespit edilmiştir (Pitkin RM ve ark, 2002b).

Yapılan bir diğer çalışmada editörün hakemlik hakem rapor kaliteleri ile ilgili olarak yazılı geri bildirimde bulunmasının hakemlik kalitesine üzerine olan etkileri değerlendirilmiş ve bu uygulamanın hakemlik üzerine olumlu bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Callahan ML ve ark, 2002).

Yazarların hakemlik kalitesine değerlendirirken ne ölçüde nesnel olduklarını irdeleyen bir çalışmanın sonucunda yazarların makalelerinin kabul oranı nispetinde hakemlik sürecini başarılı olarak değerlendirdikleri saptanmıştır (Weber EJ, 2002).

Hakemlik sürecinin denetimi

Uluslararası camıda farklı ülkelerin hakemlik ve bilimsel yayın sürecini denetlemek üzere kurumsal bir takım düzenlemeler oluşturmuşlardır.

İngiltere menşei Committee on Publication Ethics (COPE) kurumsal bir yapı halinde yazarlık, editörlük ve hakemlik süreçlerini kontrol mekanizmalarına bağlamıştır. Bu

çerçeve de intihal, fabrikasyon veri, duplike yayın, çıkar çatışması benzeri durumlara özel uygulanacak prosedürü akış şemaları halinde kurallaştırmıştır (www.publicationethics.org.uk).

ABD’de ise hakemlik süreci bizzat hükümetin yayınladığı “Peer Review Bulletin” ile kural ve düzene bağlanmıştır (www.whitehouse.gov.)

Ülkemizde ise 2007 Eylül ayında İngiliz menşeli Nature dergisinde yayınlanması ile tüm kamuoyuna malolan ve bütün bir Türk bilim camiasını töhmet altında bırakacak yorumlara sebep olan kökleşmiş bir intihal serisini içeren olay karşısında ortaya çıkan durum, böyle bir durum karşısında ülkemizin kurumsal olarak belirlenmiş bir politika, kural ve yaptırım sürecinden mahrum olduğunu göstermiştir.

Yayın etiğinin en önemli bileşenlerinden olan hakemlik sürecinin kalitesinin artışı bireysel gayretlerin yanısıra kurumsal çaba ve yatırımları gerektirmektedir. Bu çaba ve yatırımlar daha iyi bilimi beraberinde getirecektir.

Kaynaklar:

Michael L. Callaham; Robert K. Knopp; E. John Gallagher, JAMA. 2002;287:2781-2783.

Frederic G Hoppin, Am. J. Respir. Crit. Care Med. 2002, 166:1019-1023.

Tom Jefferson; Philip Alderson; Elizabeth Wager; Frank Davidoff, JAMA. 2002;287:2784-2786.

Roy M. Pitkin; Leon F. Burmeister, JAMA. 2002a;287:2795-2796.

Roy M. Pitkin; Leon F. Burmeister, JAMA. 2002b;287:2794-2795.

Ellen J. Weber; Patricia P. Katz; Joseph F. Waeckerle; Michael L. Callaham, JAMA. 2002;287:2790-2793.

BİLİMSEL MAKALE DEĞERLENDİRİLMESİNDE HAKEM SEÇİMİ

Zekiye SULUDERE

Bilimsel araştırmaların yayın sürecinde basılması istenen araştırma sonuçları gönderildiği dergilerin editörleri tarafından incelenmek ve değerlendirilmek üzere iki, bazen üç ayrı hakeme gönderilir. Uzun yıllardır yayın hayatında olan dergilerin belirli alanlarda özelleşmiş, yayınları olan ve aktif olarak araştırmalarına devam eden bilim adamlarından oluşan bir hakem havuzlarının bulunduğu bilinir. Dünyada çok sayıda bilimsel dergiyi çıkaran bazı yayınevlerinin kendi çıkardıkları dergilerde yayınlanacak makaleler için bu havuzu kullanmaları olağandır. Zaman zaman bu hakem havuzuna o alanda yayınları olan yeni isimlerin ilave edilmesi de mümkündür.

Yayın hayatına yeni başlayan ve büyük şirketler veya yayınevlerinin desteğine sahip olmayan bilimsel dergiler bu aşamada biraz daha fazla zorluk çekerler. Bu süreçten geçen ve Gazi Entomolojik Araştırmalar Derneği'nin bilimsel bir yayını olan "Journal of the Entomological Research Society" nin ilk çıkarıldığı yıllarda, bilimsel makalelerin değerlendirilmesi için hakem tespitinde izlenen yollar zaman içerisinde geliştirilmiş ve bugün çeşitli özelleşmiş alanlarda dergimize hakemlik eden uluslararası düzeyde yayınlarıyla tanınan hakemlerimiz vardır. İlk yapılan işlemlerden biri dünyanın çeşitli ülkelerinde Entomoloji (Böcek Bilimi) alanında çalışan, dünyada o konuda uzman olduğu bilinen, yayınlarından tanınan isimlerin tespiti ve bu alanda bir derginin yayın hayatına başlayacağını duyurulmasıdır. Daha sonra bu alanda çıkarılacak dergiye basılmak üzere gelecek makaleler için hakemlik yapmak isteyip istemediklerinin sorulmuş ve entomolojinin hangi alt dalında hakemlik yapabileceklerinin belirtmeleri istenmiştir. Kendilerine yazılan bilim adamlarının %90 dan fazlası olumlu cevapları ile birlikte Entomolojide özelleşmiş oldukları alanları da belirtmişlerdir. Daha sonra gelen makaleler bu bilgiler ışığında, tam o alanda, özelleşmiş hakemlere değerlendirilmek üzere gönderilmiştir. Dikkatli, titiz hakem seçimi ve makalelerin objektif değerlendirilmesi, derginin zamanında çıkıyor olması, sürekliliği ve dergide çıkan makalelerin değerli bulunarak atıfların yapılması bu derginin çeşitli tarama programlarına alınmasına ve Science Citation Index (SCISearch/Journal Citation Reports/ Science Edition) tarafından da taranmasına kadar olan süreci beraberinde getirmiştir.

Bilimsel makalelerin değerlendirilmesi için seçilen hakemlerin kendilerinin alanlarında yayınlara sahip olması yeterli değerildir. Bir hakemin izleyeceği, dikkat edeceği unsurlara önem vermesi, o alanda altyapısının iyi olması, araştırmaları takip ediyor olması,

Prof. Dr. Zekiye SULUDERE
Gazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi
zekiyes@gazi.edu.tr

alışmalarına ara vermemiş olması ve belirlenen süre içinde makaleyi değerlendirip sonuca ulaştırması arzu edilir. Hakemlik konusunda bilim adamlarına herhangi bir eğitim verilmemektedir. Ancak değerlendirilecek makale ile birlikte gönderilen formlardaki bazı sorular hakemin değerlendirmede dikkat edeceği hususlar için ipucu olmaktadır. Zaman zaman aynı makale için iki farklı hakemden çok farklı iki görüş gelebilmektedir. Bir hakem için çok önemli görülen bir husus diğer hakem için ikinci derecede önemli olmaktadır. Bazı hakemlerin ciddiyeti konusunda şüphe uyandıracak durumlar ortaya çıkarsa hakem listelerinden çıkarılmakta ve incelemek üzere başka bir makale gönderilmemektedir.

Son yıllarda dergilerin editörleri yazarlardan makalesini değerlendirebilecek kendi ülkesi ve diğer ülkelerden 2-5 arası hakem ismi istemektedir. Bu istek bu makalenin kesinlikle yazılan hakemlere gönderileceği anlamını taşımaz. Bu istekler editörün hakem ismi bulmakta sıkıntı yaşadığı durumlarda editöre yardımcı olma anlamını taşıdığı gibi yazarın alanındaki çalışmaları takip edip etmediği ve diğer araştırıcılar ve araştırmaları konusunda bilgi sahibi olup olmadığını da gösterir.

BİLİMSEL YAYINLARDA HAKEMLİK SİSTEMİ

Murat AYTEKİN

Dünya üzerinde hemen hiç kimse reddedilmekten hoşlanmaz. Bilim insanları da herhangi bir bilimsel dergiden gelen bir red yazısı karşısında bazen ciddi şekilde ümitsizliğe kapılabilmektedir (Cassey & Blackburn, 2003). Hakemlik-editörlük-yazarlık üçlü sisteminin hem bir tarafında hem de diğer tarafında faaliyet gösteren pek çok bilim insanı için basım süreci bazen son derece yorucu ve sıkıcı olabilmektedir. Süreç uzadıkça her üç taraf için de ciddi kaygılar ortaya çıkabilmektedir. Kişi uzun zaman emek vererek hazırladığı çalışmasının yayınlanmayacağını öğrendiğinde bazen ciddi bir düş kırıklığı yaşayabilir. Yapılan araştırmalar, bilimsel dergilerde basılması için gönderilen çalışmaların %15.5'inin bir kez ve %7.71'inin de iki kez basıma kabul edilmediğini (ortalama %22'si en az bir kez) göstermekte (Cassey & Blackburn, 2003). Öte yandan makaleleri reddedilen bilim insanlarının yalnızca çok az bir bölümü hakem ve editörü suçlamaktadır ($\chi^2 = 25.07$, $df=1$, $p < 0.001$) (Cassey & Blackburn, 2003). Reddedilmek bir handikap değildir. Çok sayıda makale üretmiş olan bilim insanlarının da profesör ünvanlıların da reddedilmeden ürettiği makale sayısının yine son derece az olduğu bilinmektedir (Cassey & Blackburn, 2003). Ancak yine de makalelerde hakemlik sisteminin kullanılması akademik yayınların özüdür (McKercher et al., 2007).

Hakem günlük hayatta kullanılan terminolojide bir karşılaşmayı, bir oyunu, belli bir kurallar bütününe uygun olarak, gerektiğinde kuralları da yorumlayarak yöneten kişi olarak tarif edilir. Anlaşmazlık durumunda onun sözü geçerlidir. Hakem, bu tanımı ile haklı ve haksızın ayrılmasında aracılık eden kişidir.

Bilimsel dergilerdeki "hakem" ise daha özelden bir bilirkişi olarak işlev görür. Bilirkişi; hukukta ve bilim dünyasında belirli bir konudan iyi anlayan ve bir anlaşmazlığı çözümlmek için kendisine başvurulmuş kimse, uzman, ehl-i vukuf, eksper olarak tarif edilebilir. Bilirkişi, çözümlenmesi özel veya bilimsel bilgiye dayanan konularda oyuna veya düşüncesine başvurulmuş kimse, ehl-i vukuftur (yani konulara vakıf kimse). Bilimsel dergiler yakın geçmişe kadar hakemliği tarif ederken konuyu bu şekilde algıladılar ve makalenizi bir uzmana ya da bilirkişiye (İng: Expert, specialist) göndereceklerini yazarlardı. Günümüzde daha çok hakeme (danışman, değerlendirme üyesi, referee, prereferee, postreferee) yollayacaklarını ifade ediyorlar. Bilindiği kadarı ile bilimsel dergilerin varlığı 17. yüzyılın ortalarına uzansa da bilimsel dergilerde hakemlik müessesesinin kullanımı ilk kez düzenli olarak 1750

Yrd. Doç. Dr. Murat AYTEKİN
Hacettepe Üniversitesi, Fen Fakültesi
ama@hacettepe.edu.tr

yılında başlamıştır (Yüksel, 2003). Bu tarihten bu yana hiç kimse basım için gönderilen bir makalenin bir hakime yollanacağını ifade etmemiştir (Ing. Judge). Dolayısı ile “hakemden” beklenen “hüküm” vermesi değildir ve hiç bir zaman da olmamıştır. O halde bilimsel dergiler için hakem her üç tarafın da tartışma yetkisi bulunduğu bir sistemin parçasıdır ve temelde hakem tarafların aralarındaki anlaşmazlığı çözmek için yetkili olarak seçtikleri ve üzerinde anlaştıkları kişidir. Bu kişi belirli bir konudan iyi anlayan kimsedir ve aynı kişinin seçme ve karar verme yetkisi bulunmaktadır.

TDK sözlüğüne göre Editör ise yayımcı demek. Yayımcı yazıları yeniden düzenleyerek yayıma hazırlayan kimse anlamına geliyor. Bu yeniden düzenlemeyi yapabilmesi için editörler yaklaşık 250 yıldır hakemlere ihtiyaç duyuyorlar. Bir editör bir bilimsel makaleyi hakeme gönderdiği zaman bu bir yazının kalitesini arttırmak için bir meslektaşından yardım istediği anlamına gelir ve çoğu yazar hakem düzeltmeleri sonrası makalesinin çok daha iyi olduğu düşüncesindedir (Holschuh, 1998). Yazım önemli bir süreçtir ve dergiler değişik olsa da akademik yazım ile herhangi bir başka yazım türü arasında temelde çok fark yoktur. Her çalışmanın temel bir tezi, açık, tutarlı ve mantıklı bir deneme süreci ile sağlam bir tartışması olmalı ve çalışma rahatlıkla okunabilir nitelikte bulunmalıdır. Bu anlamıyla akademik yazım tıpkı bilimin kendisi kadar önemli bir sanatsal süreçtir (McKercher et al., 2007). Bu süreci değerlendirecek kişi hakemdir. Değerlendirme çoğunlukla sancılı olabilir. Bazı hakemler gereksiz eleştirilerde bulunabilmekte ve bu tip eleştiri, yargı hatta alaylar özellikle genç araştırmacıların heveslerini kırmakta, zaman zaman da bilimsel çalışmalardan soğumalarına sebep olmaktadır (Raff et al., 2008). Bu tip durumlardan sakınmak için genel kanı hakemin diplomatik bir üslup kullanması yönündeyse de çeşitli nedenler yüzünden bu ideal gerçekleşmez (Holschuh, 1998). Yine 1957-1999 yılları arasında yapılan bilimsel toplantılarda sunulan tebliğ ya da posterlerin %44’ünün izleyen 6 yılda hakemli dergilerde yayınlanmadığı bilinmektedir (Pierson, 2004).

Hakem kimdir ve iyi bir hakem nasıl olmalıdır? Konusunda iyi bir uzman aynı zamanda bilimsel bir dergi için iyi bir hakem midir?

Yaklaşık 50 yıl bilimsel dergilerde editörlük yapan Parkes (1998)’e göre bir hakemin eline bir bilimsel makale ulaştığında revize etmeden önce kendisine cevaplaması gereken açık ve net sorular vardır:

1. Ben bu makale için uygun bir hakem miyim? Bazı editörler hakemlerin ön görüşlerini almadan makale göndermekte ve bazı hakemler de çalışma hakkında görüş bildirecek bilgiye sahip olmasalar da bu makaleyi inceleme yoluna gitmektedirler.
2. Bu makaleyi objektif olarak değerlendirebilecek miyim? Bazen gelen makalelerin yazarları eski asistan, öğrenci, hocanın ya da iş arkadaşınızın hatta dostunuzun belki de aranızda çeşitli kişisel sıkıntılar bulunan birisine ait olabilir. Pek çok hakem bu tip makaleleri değerlendirmekten hoşlanmaz. Ben de dahil bir çok kişi yakın dostları ile sıkıntılar yaşamış ya da gereksiz yere akademik düşmanlar edinmiştir. Bu tip durumlarda çoğu hakem makaleyi editöre incelemeyi geri göndermektedir. Ancak makalenin incelenmeksizin editöre gönderilmesi de etik davranmadığınızı kendinize itiraf etmeniz anlamına gelecektir. Bu durumda doğru kararı kişinin olgunluk düzeyi verecektir.
3. Bu makale sonuçları tam da benim üzerimde çalıştığım konu ile çakışıyor mu? Bu durumda en doğru yaklaşım revizyon hazırlandıktan sonra editöre de bilgi vererek yazar ile görüşmek olabilir.
4. Ne uzunlukta bir düzeltme yazısı yazmalıyım? Bazen hakemlerin yazardan daha çok emek harcadığı görülmektedir. Burada önemli olan bilim dünyasına iyi bir çalışmayı düzgün ifadeler ile duyurmak olduğundan hiç bir sakıncası yoktur.
5. İfade ve düzeltmelerim açık mı? Çok kaba ifadeler editörler için de yazarlar için de en büyük sıkıntılardandır. Örneğin “makalenin İngilizcesi (ya da Türkçesi) hatalar ile dolu, düzeltilsin”. Peki ama neresi? İlk izlenim de son derece önemli ve etkilidir. Sonuçta hepimiz

insanız ve hakemler okuma süreci sıkıcı oldukça reddetmek eğilimine girmektedirler.

Revizyon önemli bir süreçtir ve bazen hakemler editörlerin hatalı hazırlanmış formları nedeni ile yetersiz ve mevcut görüşü tam olarak yansıtmaktan uzak bir kaç kutucuk işaretleme arasında sıkışıp kalabilirler. Bu durumda çoğunlukla makalenin basılması reddedilmektedir. Bir makale bir hakeme inceleme için gönderildiğinde hakemin tam olarak nasıl bir yöntem uyguladığını bilmenin pratik yolu yoktur. Yapılan çalışmalara göre saygın bilimsel dergilere basım için sunulan 10 makalenin 9'u basıma kabul edilmemektedir (McKercher et al., 2007). Hakemlerin red gerekçelerinin çoğu (%74'ü) yöntem, %60'ı önem (So what? Sorusuna cevap bulunmaması), yazma biçimi, değinilen belgelerin eksikliği ya da yanlışlığı, veri analizi, organizasyon, kalite ve örnekleme yanlışlığı gibi temel konular üzerine yoğunlaşırken yalnızca %3'ü özet bölümü nedeni ile reddedilmektedir (McKercher et al., 2007). Hakemlerin çoğu bir makalede yöntem eğer iyi ifade edilmemişse, istatistiksel analizler uygun değilse, terimler iyi tanımlanmamışsa, yanlış ya da sorunlu bir deney yapılmış ise ve etik olmayan bir yöntem kullanılmışsa makaleleri reddetmektedirler. Burada özellikle hayvan hakları kanunu ve etik kurallara aykırı deneylerin takibi hakemlerin son yıllarda ciddi biçimde önem verdikleri konular arasındadır (McKercher et al., 2007). Pierson (2004) temel bilimler ve tıp dergilerinde makalelerin reddedilmelerinin en temel nedenlerini şu şekilde sıralar: Eksik ya da hatalı istatistiksel yöntem, sonuçlar ile ilgisiz yorumlar yapılması, uygun olmayan deneysel yöntem, küçük ya da biaslı örneklem kullanılması, okunması zor metin yazılması, gereksiz bir sorun üzerine çalışma yapılması, belirgin olmayan veri kullanımı.

Bu bilgiler ışığında temelde metin yazımında dikkat edilmesi gereken nokta yazarın kendisine şu düzeni kurmuş olmasıdır. Neden bu işe başladım? (giriş, altyapı ve hipotez), Ne yaptım? (yöntem ve gereç), Ne buldum? (sonuçlar) ve bu ne anlama geliyor? (tartışma). Bu soruların cevapları hakem tarafından doğru yerlerde bulunduğu makalenin yayınlanma şansı artmaktadır (Pierson, 2004). Yine literatürün doğru kullanılması da en önemli red gerekçeleri arasındadır. "Bu konuda genel görüş vardır" diye biten ya da "bilindiği gibi" diye başlayan cümleler eğer literatür ile desteklenmiyorsa sonuç yazar için sıkıntı verici olacaktır (Taylor, 2002). Özellikle derleme, editöre mektup ya da teknik rapor ile orijinal araştırma makalelerinin aynı değerde bilgi içermediğini unutmamak gerekir. Gereksiz literatür fazlalığı da sorun yarattığından bazı dergiler 15-25 gibi rakamlar ile literatür sayısını sınırlama yoluna gitmişlerdir. İntihal, aşırma ve kopya da etik red nedenleri arasındadır. Sözlü görüşmeler ispat içermelidir. Örneğin sistematik çalışmalarda materyalin başka yazarlar ve uzmanlar tarafından kontrol edildiği bilgisinin hakemler tarafından denetlenebilmesi için bu uzmanların e-posta ya da adresleri çalışmalarda istenmektedir. Etik olarak özellikle tıp makalelerinde destekleyici ilaç ya da cihaz firmasının adı verilmelidir, yine bazı hakemler teşekkür bölümlerinde çok yazarlı çalışmalarda hangi yazarın hangi işi yaptığı bilgisini istemektedirler. Benzer şekilde tartışma bölümlerinde çalışma ile ilgisi olmayan kanılar bulunması (Taylor, 2002) ya da makalede birden fazla temel fikir bulunması (Yüksel, 2003) temel red gerekçeleri arasındadır.

Basım amacı ile gönderilen her makale editör için en az bir hakem belirlemek anlamına gelir. Ancak en az iki hakeme yollanması gelenekselleşmiştir. Hakemleri belirlemede editörler bazen yazarlardan yardım isteyebilirler. Yapılan çalışmalar editör tarafından belirlenen hakemler ile yazarlar tarafından önerilen hakemlerin red ve kabul oranlarında anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir (Wager et al., 2006). Benzer biçimde hakemin yazarın kim olduğunu bilmesi, her iki tarafın birbirini bilmemesi ve her iki tarafın birbirini bilmesi koşullarında da kabul ve red oranları arasında bir fark tespit edilmemiştir. Sadece her iki taraf birbirinin kimliğini bildiğinde kabul edilen makalelerdeki hakem görüşlerinin daha yapıcı ve eklentili olduğu gözlemlenmiştir (Schroter et al., 2006).

Hakemlik akademik bir görevdir ve ciddi bir emektir. Dergilerin çoğu (Anadolu Üniv. gibi

istisnalar dışında ya da TÜBİTAK'ın kitap hediyesi gibi jestler yapanlar hariç tutulduğunda) bu iş için herhangi bir ücret ödemez. Bu nedenle de bazı hakemlerin bu işi zaman geçtikçe çok da can-ı gönülden yapmamalarını yargılayamayız.

Editör en son karar yeridir ve hakem itirazına rağmen bir makale yayınlanmışsa pek çok hakem bu konuda hassasiyet göstermektedir (Taylor, 2002). Yazar da hakemin tüm eleştirilerine katılmak ve kabul etmek zorunda değildir. Bazı yazarlar editörleri yazar ile hakem arasındaki iletişim memuru gibi görmek arzusundadırlar. Bazı editörler de hakemleri kutucuk işaretleyen birileri olarak algırlar. Bazen de editörlerin daha çok refere edilecek ve bu nedenle de dergilerin atıf değerlerini arttıracak makaleleri yayınlama eğiliminde olduklarını gözlemliyoruz (Borkowski and Welsh, 1998). Benzer biçimde hakemlerin ağır eleştirileri olmadık sonuçlar doğurabilmektedir. Yapılan bir çalışmada daha önce hakemli dergiler tarafından basılmış makaleler haber verilmeksizin hakemlere yollanmış ve gönderilen 9 makalenin 8'i ilginç biçimde reddedilmiştir (Borkowski and Welsh, 1998). Bazen de farklı bilimsel geçmişi olan hakemlerin makalelerin farklı noktalarını önemsediklerini, diğer bir kısmının da negatif bakış açısına sahip olabildiklerini görüyoruz. Örneğin sosyologlar makalenin mantıksal gelişimine, fizikçiler orijinallik ve yazım biçimine, kimyacılar ise tekrarlanabilirlik ve mantıksal gelişimine daha büyük önem göstermektedirler. Yine makale hakemin gerekli özeni göstermemesi, zamanının kısıtlı olması yahut yalnızca basitçe okurken sıkılmış olması nedenleri ile de reddedilebilmektedir (Yüksel, 2003). Ve elbette derin bir akademik hayatın varlığını inkâr etmek de güçtür.

Hakemlik sistemi çok uzun bir süredir akademik yayıncılıkta kullanılmaktadır ve mükemmel değildir. Ancak bu sistemin getirdikleri konusunda çok fazla araştırma yapılmadığından sistemin başarısı hakkında kesin yargıya varmak zor görünmektedir (Jefferson et al., 2002). Bilimsel bir çalışma yapmanın temel sonucu bunu duyurmaktır ve şimdilik daha iyi bir yöntem geliştirilene kadar mevcut sistemin olumlu yanları görmek daha anlamlı olacaktır (Yüksel, 2003). Hakem tarafından yapılmış iyi bir düzeltme sadece editöre değil yazara ve bilim dünyasına da katkı sağlayacak, yazılan bilimsel çalışma sonuçlarının değerini arttıracaktır (McKenzie, 1995). Bu bir akademik ve sosyal sorumluluk ve bilimsel düşünceye karşı ödenmesi gereken bir borç, dogmalara karşı bir entellektüel tavidir. Bu durumda iyi hakem sorumluluk sahibi hakemdir demek doğrudur ve isimsiz de olsalar onların bilim dünyasında en az araştırmacı kadar ağır yükleri bulunmaktadır.

DEĞİNİLEN BELGELER DİZİNİ

Borkowski SC. and Welsh MJ. 1998. *Ethics and the accounting publishing process: author, reviewer, and editor issues. Journal of Business Ethics. 17. 1785-1803.*

Cassey P. and Blackburn TM. 2003. *Publication rejection among ecologists. Trends in Ecology and Evolution. Vol. 18. No: 8. 375-376.*

Holschuh JL. 1998. *Why manuscripts get rejected and what can be done about it: understanding the editorial process from an insider's perspective. Journal of Literary Research. Volume 30, Number 1. 1-7.*

McKenzie S. 1995. *Reviewing scientific papers. Archives of Diseases in Childhood. 72. 539-540.*

McKercher B., Law R., Weber K., Song H. and Hsu C. 2007. *Why referees reject manuscripts. Journal of Hospitality and Tourism Research. Vol: 3. No: 4. 455-470.*

Parkes KC. 1998. *On the role of the referee. The Auk. 115(4). 1079-1080.*

Pierson DJ. 2004. *The top 10 reasons why manuscripts are not accepted for publication. Respiratory Care. Vol: 49. No: 10. 1246-1252.*

Raff M., Johnson A. and Walter P. 2008. Painful publishing. Science. Vol. 321. 36.

Schroter S., Tite L., Hutchings A. and Black N. 2006. Differences in review quality and recommendations for publication between peer reviewers suggested by authors or by editors. Journal of American Medical Association. Vol: 295. No:3. 314-317.

Taylor MD. 2002. The appropriate use of references in a scientific research paper. Emergency Medicine. 14. 166-170.

Wagner E., Parkin EC., Tamber PS. 2006. Are reviewers suggested by authors as good as those chosen by editors? Results of a rater-blinded, retrospective study. BMC Medicine On line. 4:13.

Yüksel A. 2003. Writing publishable papers. Tourism Management. 24. 437-446.

SERBEST SÖZEL BİLDİRİLER

Oturum Başkanı: **Yrd. Doç. Dr. Osman SERT**

KONUŞMACILAR

Yrd. Doç. Dr. Osman SERT

Öğr. Gör. Özcan KONUR

TÜRKÇE DERGİLERİN FİZİKSEL ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Osman Sert*, Oya Anıl**, Didem Aydan**

Bilimsel bilginin oluşturulması kadar bunun bilim dünyasına sunulması ve okuyucuya hızlı biçimde ulaştırılmasının temel aracı bilimsel dergilerdir. Bir dergideki bilgiye ulaşırken birçok özelliğin derginin fiziksel yapısında bulunması zorunluluktur. Bu bilgiler değişik gruplar için farklılıklar içermektedir. Bir okuyucu ile bir kütüphanecinin dergi ile ilgili hem ortak hem de farklı fiziki özellikleri aradıkları bilinmektedir.

Günümüzde her derginin çok sayıda fiziksel özellik içerdiğini, bu özelliklerin zaman içinde ihtiyaçlara paralel olarak arttığı söylenebilir. Bütün amaç, ortaya konan bilginin hızlı, anlaşılır, kolay ulaşılır bir halde okuyucuya ve bu talep eden kişi yada kuruluşlara ulaştırmaktır. Bilimsel bilginin Dünyanın her yerinde ve çok sayıda üretilmesi ayrıca gelişen teknoloji, bu bilgilerin sunumu aşamasında belirli bir düzen ve bir kurallar dizini içinde sunulmasını zorunlu kılmaktadır. Bir makalede başlık her zaman var olmuştur ancak web adresi son onlu yıllarda yaşamımıza giren bir olgudur. Bu çerçevede Dünyanın neresinde olursa olsun bir makalede olmazsa olmaz bazı temel fiziksel özellikler bulunurken bazı özelliklerde dergi yönetiminin kararına bağlı olarak fiziksel yapıya eklenebilir veya çıkartılabilir. Bilimsel dergilerin fiziki özellikleri ve dergiye ait bilgilerin yer aldığı sayfalar, kapak düzenleri, görsel özellikleri her biri için farklılıklar gösterebilir. Bununla birlikte genel kabul, günümüz bilgilerin okuyucu ve ilgili birimlerle buluşturabilecek ortak bir yapıda bulunmasıdır. Dergi bilgileri düzenlenirken yasal zorunluluklar, okuyucunun aradığını kolay bulabilmesi ve estetik beğenin önem taşıması, kütüphaneci açısından kullanım kolaylıkları sağlaması dikkat edilmesi gereken hususlardır. Bu noktadan hareket ederek mevcut dergilerimizin fiziksel yapısını ortaya koymak ve değerlendirmek, ihtiyaçların belirlenmesine katkı sağlamak, bu konuda bir tartışma ortamı sunmak ve rehberlik hizmeti bekleyen yayın hayatına yeni atılan dergilere bir pencere açmak, bu çalışmanın hedefleri arasındadır.

Bu çalışmada, değerlendirmeye alınan dergi sayısı 55'tir. Bu sayı ULAKBİM'de taranan dergilerin tamamı olmayıp, ULAKBİM'e son dört yılda gönderilen farklı dergilerden oluşmaktadır. 2008 yılına ait 25, 2007'ye ait 16, 2006 ve 2005'e ait yedişer dergi çalışma kapsamına alınmıştır.

METOD

Bu çalışma kapsamında hem ülkemizde hemde yurt dışında yayınlanan dergilerden yararlanılarak belirlenen 61 fiziksel parametre, ülkemizde yayınlanan 55 dergideki fiziksel parametrelerle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Ortaya çıkan sonuç pasta grafik yardımı ile sunulmuştur. Saptanan 61 parametre kesin bir sınırlama olmayıp şüphesiz bunlara ilaveler yapılabilir. Başına "*" işareti konan özellikler mutlaka olması gereken özellikler

Yrd. Doç. Dr. Osman SERT - Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi - sert@hacettepe.edu.tr

Oya Anıl - ULAKBİM - oya@ulakbim.gov.tr

Didem Aydan - ULAKBİM - didem@ulakbim.gov.tr

olarak değerlendirilmiştir. Burada birçok dergide geçerli olan parametrelerin ülkemiz dergilerindeki durumu ile karşılaştırılıp bir durum değerlendirmesi yapmak; aynı zamanda kendini geliştirmek isteyen dergilerimize imkanlar ölçüsünde destek olmaktır Amacımız bu konunun dergi editörlerince de değerlendirilmesidir..

Kullanılan fiziksel özellikler aşağıda liste halinde verilmiştir.

ÖN KAPAK

*Dergi Adı: Türkçe
Dergi adı kısaltması
Yayınlayan Kuruluş
*ISSN : Basılı ve elektronik
Amblem
Web adresi
*Derginin Yayına başladığı tarih
*Cilt-Sayı-Ay-Yıl
*Yayınlanan sayı aralığı
Dergi Adı: İngilizce
İçindekiler
Derginin o sayıya ait basım tarihi

ÖN İÇ KAPAK

*Derginin Sahibi
*Sorumlu Müdür(Editör)
*Editörler Grubu (Danışma Kurulu)
*Bölgesel editörler
*Hakemler
*Derginin indekslediği veri tabanları
*Dergi iletişim adresi
*ISSN- ISSNE
*Derginin o sayıya ait basım tarihi
*Dergiyi yayınlayan kuruluş
*Dergi basım aralığı
İçindekiler
Yazım Kuralları
Dergi Amblemi
Reklam

ARKA KAPAK

Dergi Adı
Cilt-Sayı-Yıl-Ay
İçindekiler
Barkod
Amblem
Reklam

ARKA İÇ KAPAK

İçindekiler veya arka kapak devamı olarak içindekiler
Yazım Kuralları TR, EN
*Telif Hakkı Sözleşmesi (Basım Sözleşmesi)
Sayıya ait yazar indeksi (olabilir)
Reklam

DERGİ SIRTİ

*Dergi Adı TR, EN

* Dergi Adı Kısaltması (varsa)

*Cilt-Sayı-Yıl-Ay

Web Adresi

MAKALE SAYFASI

Dergi Künyesi (Sol üst köşe)

Makale Türü (Sağ üst köşe)

Makale gönderim/Kabul tarihleri (Yazarların hemen altında)

Makale Başlığı (TR)

Makale Başlığı (EN)

Öz

Abstract

Anahtar Kelimeler (TR ve EN)

Makale 2. Sayfa sol üst köşe "yazar veya yazarlar"

Makale 3. Sayfa sağ üst köşe "makale başlığı"

Yazarın İletişim Bilgisi

Çalışma yukarıda da belirtildiği gibi beş ana bölüme ayrılarak incelenmiştir.

1-Ön kapak

2- Ön iç kapak

3- Arka kapak

4- Arka iç kapak

5- Makale sayfaları (1.,2.,3. sayfalar)

SEÇİLEN FİZİKSEL ÖZELLİKLERLE İLGİLİ DEĞERLENDİRMELER**Ön kapak:**

Derginin adı, İngilizce veya Türkçe olabileceği gibi her ikisi de ön kapakta olabilir. Yayınlayan kuruluş, bu kuruluşun amblemi ve derginin kendi belirleyeceği amblem ön kapakta bulunmalıdır. Amblemlerin derginin farklı sayfalarında kullanımı da mümkündür. ISSN zorunludur ve ön kapakta yer almalıdır. Derginin elektronik yayını varsa bunun içinde ayrıca ISSN alınmalıdır ve ön kapakta bulunmalıdır.

Derginin Yayına başladığı tarih, Cilt-Sayı-Ay-Yıl, Yayınlanan sayı sayfa aralığı okuyucu ve kütüphaneciler için önemli bir bilgidir.

Ön kapak aynı zamanda beğeni açısından da önemlidir. Kapak renginin, yazıların biçimlerinin seçilmesi kapak üstünde tasarlanarak yerlerinin belirlenmesi ya da kapak üzerine konulmuş fotoğraf ve bu fotoğraf hakkında dergi içinde yer alacak bilgi dergicilik açısından önem taşır.

Bazı dergiler içinde yer alan makalelerden birini kapakta hem fotoğraf hem de konu olarak seçer ve bu aynı zamanda manşet başlık gibi bir etki yaratır.

İçindekiler bilgisi derginin içerik olarak sunulduğu diğer bir bilgidir. Her dergide çok farklı yerlerde bulunabilir. Ancak ön kapak yerine arka kapakta yada ön iç kapakta bulunması en çok tercih edilen seçeneklerdir.

Ön iç Kapak

- *Derginin Sahibi
- *Sorumlu Müdür(Editör)
- *Editörler Grubu (Danışma Kurulu)
- *Hakemler
- *Derginin indekslendiği veri tabanları
- *Dergi iletişim adresi
- *ISSN
- *Derginin o sayıya ait basım tarihi
- *Dergiyi yayınlayan kuruluş

Ön iç kapakta derginin ön kapağının bir kopyasına tekrar yer verilmesi, kütüphanede yapılması olası ciltleme işleminden sonra kapak kaybı olduğu durumlarda önemlidir.

Ön iç kapağın devamı olarak içindekiler ve makale yazım kurallarını koyan dergiler bulunmaktadır. Yazım kuralları sadece dergiyeye makale gönderecekler açısından önemlidir. Aynı zamanda okuyucu davranışları değerlendirildiğinde, içindekiler ve makaleler sayfalarına daha hızlı ulaşmaları için yazım kurallarının arka iç kapakta yer alması daha uygundur. Bunun gibi yazar ve editör arasında yapılacak telif hakkı sözleşmesinin de ön iç kapak yerine arka iç kapakta yer alması tercih edilebilir.

Arka Kapak

Düz bir kapak ve barkod ile tamamlanabileceği gibi ön kapağın bir tekrarı ya da içindekilerin bulunduğu bir kapak olarak da düzenlenebilir. Barkod koyulacaksa da arka kapakta olması önemlidir.

Arka iç Kapaklar

Telif hakkı sözleşmesi, yazım kuralları, yazar indeksi bu sayfalarda yer alması daha kullanışlıdır. Bunun dışında editör, içindekileri arka kapağa koymuşsa devamını arka iç kapağa alabilir.

Dergi Sırtı

Derginin bulunmasını sağlayan küçük ama en önemli alandır. Dergiyi tanımamızı sağlayan bilgiler; yani dergi adı, cilt, sayı ve yıl bilgileri dergi sırtında mutlaka bulunmalıdır. Ayrıca dergi sırtında dergi adı kısaltması, web adresi bilgilerinin bulunması da hem okuyucu hem de kütüphaneci açısından kolaylıklar sağlamaktadır.

Makale Sayfası

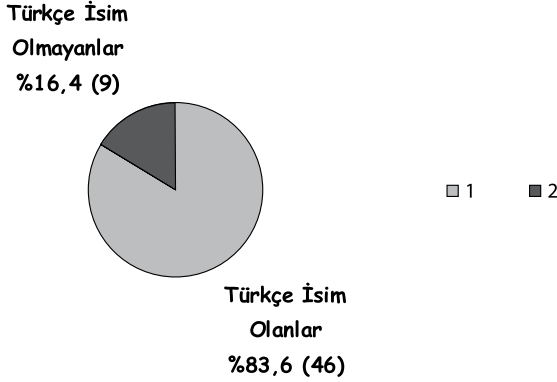
Dergiyeye makale gönderen yazarları da ilgilendiren bir bölümdür. Dergiler çoğunlukla yazım kurallarında, makalenin dergi içinde nasıl bir formatta bulunması gerektiğini belirtmektedir.

Ancak bilgilerin belirli bir düzen içinde yerleştirilmesi kullanıcılar açısından kolaylık sağlamaktadır. Çalışmalarımızda bizlere sağladığı kolaylıklar açısından ve genel kabuller göz önünde tutulduğunda sol üst köşede Dergi Künyesi, sağ üst köşede Makale Türü, Makale Başlığı, Yazarlar, Yazarın İletişim bilgisi Yazarların hemen altında Makale gönderim/ Kabul tarihleri Öz(Abstract) ve Anahtar Kelimeler (TR ve EN) yer almalıdır. Makale 2. Sayfa sol üst köşede “yazar veya yazarlar” Makale 3.Sayfa sağ üst köşede “makale başlığı” bulunmalıdır.

SEÇİLEN ÖZELLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

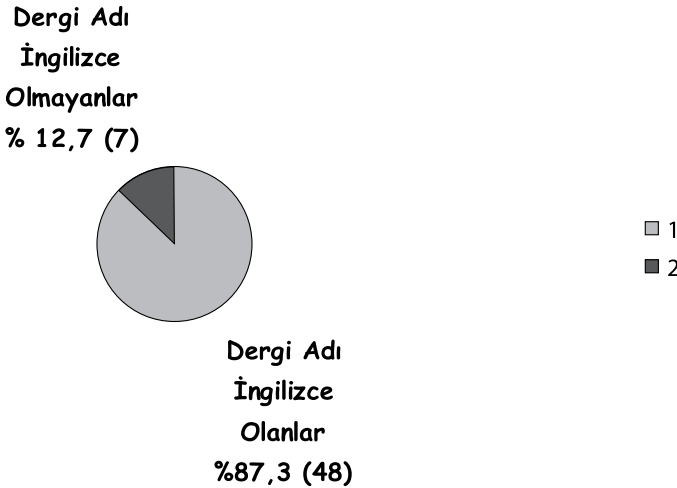
ÖN KAPAK

1- İncelenen dergilerde % 83,6 oranında dergi ismi Türkçe olarak kullanmıştır. Bu orana karşılık gelen 46 dergiden 37'si aynı zamanda İngilizce dergi ismini de kullanmıştır. Sadece Türkçe isim kullananların dergi sayısı altıdır.

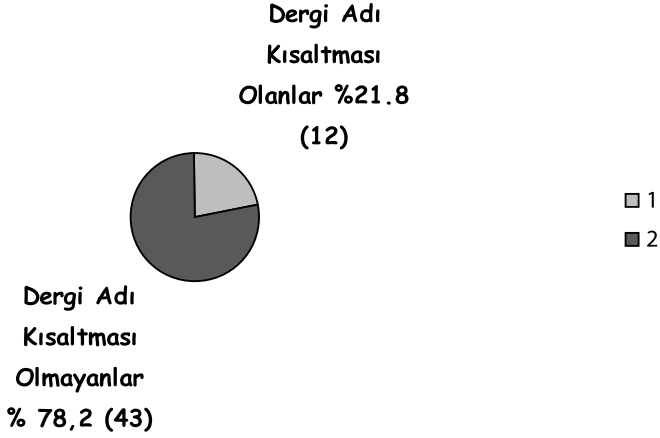
Grafik 1- Ön kapakta Türkçe dergi ismi kullanan dergiler.

2- Ön kapakta İngilizce dergi ismi kullananların oranı Türkçe kullananlara göre biraz daha fazladır (2 dergi). Sadece İngilizce dergi başlığı kullanan dergi sayısı ise dokuzdur.

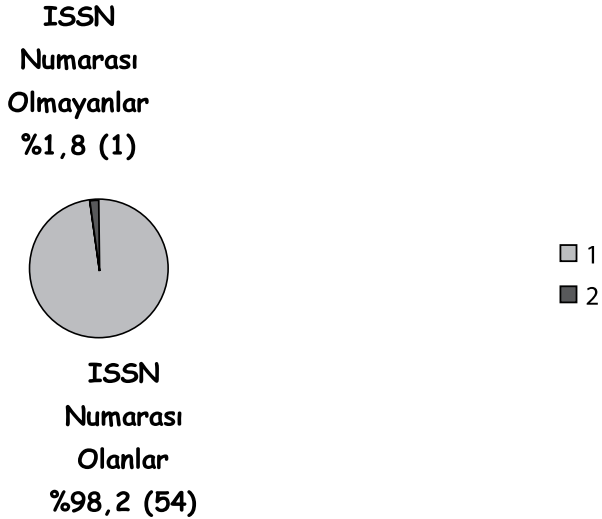
Grafik 2- Ön kapakta İngilizce dergi ismi kullanan dergiler.

3- Dergilerin önemli bir bölümünde dergi ismi kısaltmasının olmadığı görülmektedir. Dergi ismi kısaltması kullananların önemli bir bölümü ise 2007 ve 2008 yıllarına ait dergilerdir.

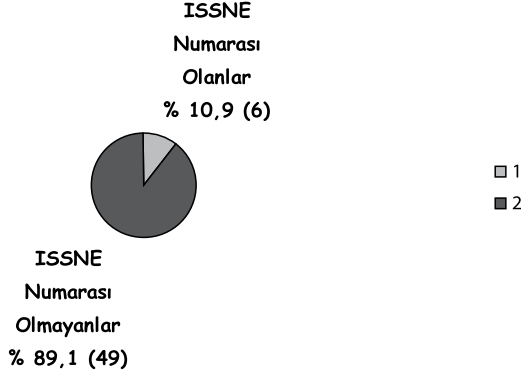
Grafik 3- Dergi adının kısaltması olan ve olmayan dergiler.

4- İncelenen dergilerin biri dışında tümünde ISSN numarası bulunduğu görülmektedir. ISSN ilgili olarak genel bir kabul ortaya çıktığı görülmektedir.

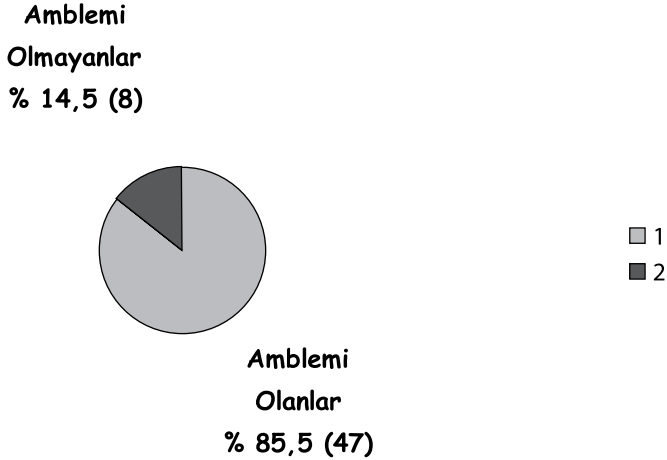
Grafik 4- ISSN numarası olan ve olmayan dergiler.

5- ISSN numarasının aksine ISSN-E(lektronik) numarasının sadece altı dergide bulunduğu belirlenmiştir. Bu durum dergilerimizin elektronik yayın konusunda bir atılım yapmasına imkan sağlayacak ortamın oluşmadığının bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

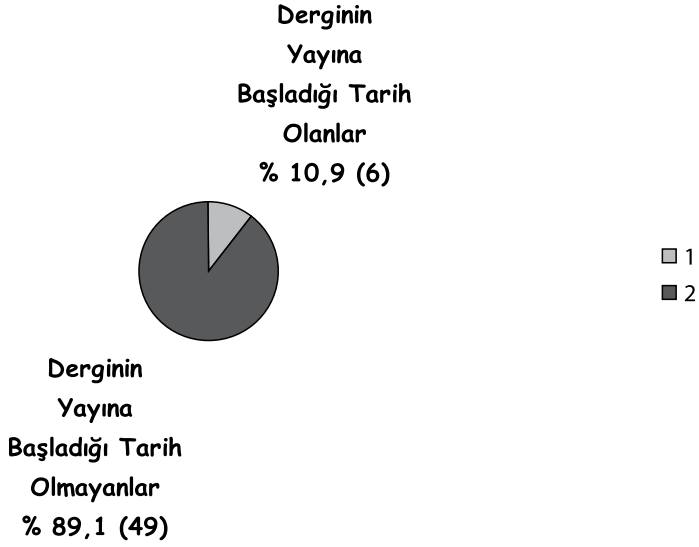
Grafik 5- ISSN numarası olan ve olmayan dergiler.

6- İncelenen dergilerin çoğunda amblem konusunun dikkate alındığı sayısal olarak ifade edilmektedir.

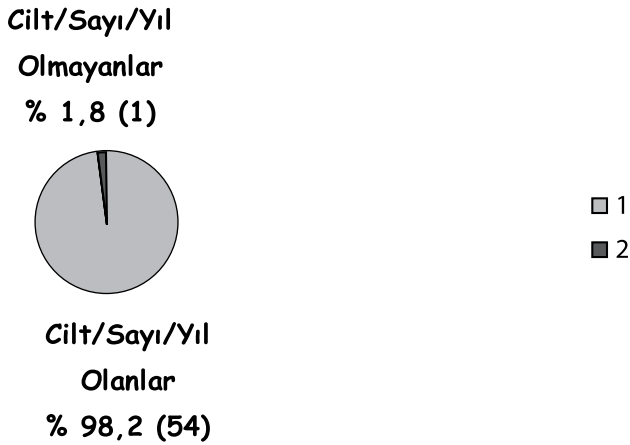
Grafik 6- Amblemi olan ve olmayan dergiler.

7- Dergilerin yayın hayatına atıldığı tarih pek çok dergi tarafından ön sayfada belirtilmemiştir.

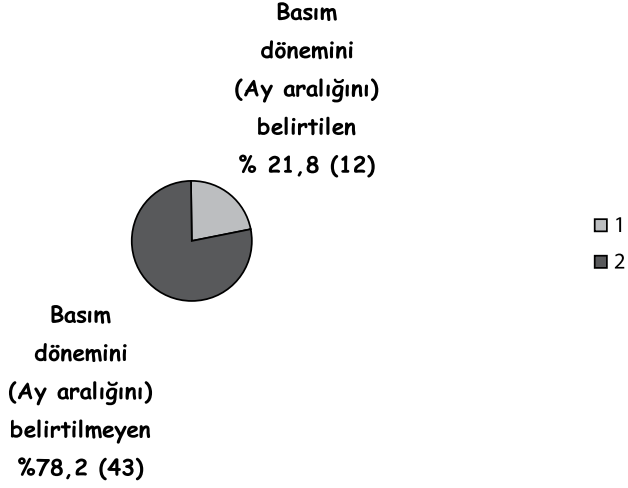
Grafik 7- Derginin yayına başladığı tarih olan ve olmayan dergiler.

8- Her dergi için olmazsa olmaz bilgilerden Cilt/Sayı/Yıl bir dergi dışında tümünde görülmektedir.

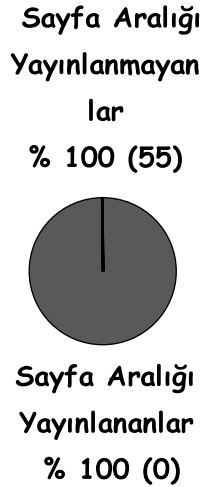
Grafik 8- Cilt/Sayı/Yıl olan ve olmayan dergiler.

9- Derginin basıldığı dönemi diğer deyişle hangi ay aralığını kapsadığını belirten yazı henüz yaygınlaşmadığı görülmektedir. Bu bilgi hızlı bir biçimde aranan bilgiyi bulmada kolaylık sağlamaktadır.

Grafik 9- Derginin hangi dönemi kapsadığını belirten ve belirtmeyen dergiler.

10- İncelenen dergilerin hiçbirinde yayınlanan sayıdaki sayfa aralığı belirtilmemiştir.

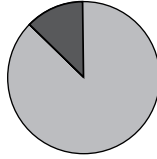
Grafik 10- Basılan derginin hangi sayfa aralığını kapsadığını belirten ve belirtmeyen dergiler.

11- Dergileri yayınlayan kurumların isimleri genellikle belirtilmiştir. Dergilerin çoğunlukla üniversite, enstitü ya da dernekler tarafından yayınlanması ve dergi isminde de belirtilmesi, oranın yüksek olmasında büyük bir etkidir.

Yayınlanan Kuruluş

Olmayanlar

% 12,8 (7)

□ 1

■ 2

Yayınlanan

Kuruluş

Olanlar

%87,2 (48)

Grafik 11- Dergileri yayınlayan kurumların isimlerini belirten ve belirtmeyen dergiler.

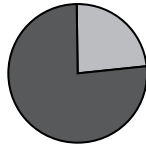
12- Dergilerin web adresleri de ön kapakta yeterince yer bulamamıştır. Bazı dergiler web adresi tercihini diğer sayfalar için kullanmışlardır. 12 dergi hem ön hem de iç sayfalarda web adresini kullanmıştır. İncelenen dergiler içinde toplam 37 dergi web adresi kullanmaktadır.

Web Adresi

Olanlar

% 23,6

(13)

□ 1

■ 2

Web Adresi

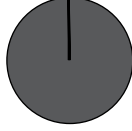
Olmayanlar

% 76,4 (42)

Grafik 12- Ön sayfada web adresi olan ve olmayan dergiler.

13- Çevrenin korunması amacı ile bazı dergiler geri dönüştürülen kağıtları kullanarak dergilerini basmaktadır. Bunu da okuyucusu ile paylaşmaktadır. Halihazırda atık kağıt kullanarak yayın yapan dergimiz bulunmamaktadır.

Atık Kağıttan
Üretildiğini
Belirtenler
% 0 (0)

Atık Kağıttan
Üretildiğini
Belirtmeyenler
% 100 (55)

Grafik 13- Atık kağıttan basılan ve basılmayan dergiler.

14- Dergi ön kapağında içindekiler bölümüne yer veren dergilerin azınlıkta olduğu görülmektedir. Bunun için arka sayfa ve ön kapaktan sonra gelen sayfalardan biri daha çok tercih edilmektedir.

İçindekiler
Olanlar
% 7,3 (4)

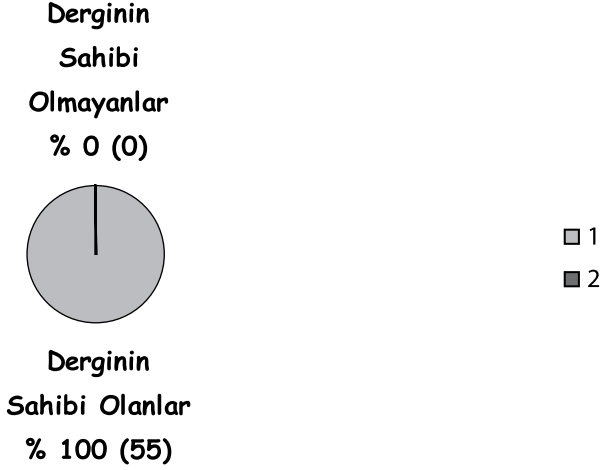
□ 1
■ 2

İçindekiler
Olmayanlar
% 92,7 (51)

Grafik 14- Ön Kapakta içindekiler bölümüne yer veren ve vermeyen dergiler.

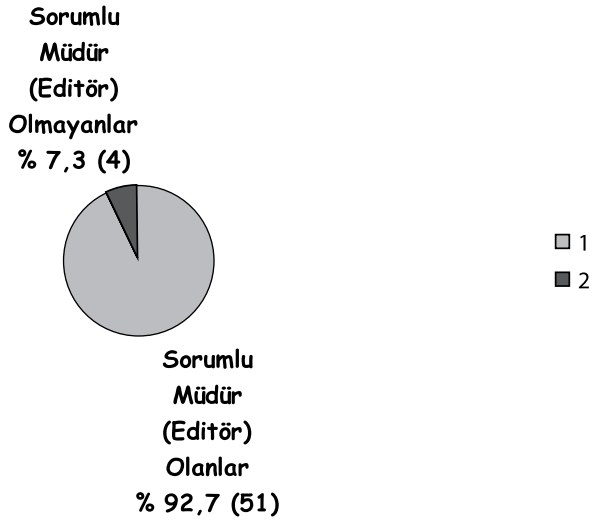
ÖN İÇ KAPAK

15- Bu çalışmada ele alınan dergilerinin tümünde dergi sahibi başlığının bulunduğu görülmektedir.

Grafik 15- Dergi sahibi ibaresinin bulunup bulunmadığını belirten dergiler.

16- Editör veya sorumlu müdür bölümü genellikle dergilerimizde görülmektedir.

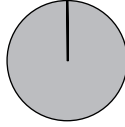

Grafik 16- Editör veya sorumlu müdür bölümü olan ve olmayan dergiler.

17- Editörler grubu veya danışma kurulu en çok karışıklık yaşanan bölümlerden biridir. Her ne kadar burada tüm dergilerimizde editörler veya danışma kurulu adı altında kurullar varsa da dergiler arasında bir homojenlik görülmemektedir. Kimi zaman danışma kurulu hakemler olarak da değerlendirilmektedir.

Editörler
Grubu
(Danışma
Kurulu)

Olmayanlar
% 0 (0)

Editörler
Grubu
(Danışma
Kurulu)

Olanlar
% 100 (55)

Grafik 17- Editörler veya Danışma kurulu olan ve olmayan dergiler.

18- Çok yoğun yayın kabul eden dergilerde çeşitli aşamaların daha hızlı geçilebilmesi ve iş yükünün dağıtılması için bölgesel editörlerin bulunduğu görülmektedir. Henüz hiçbir dergimizde bu başlık bulunmamaktadır. Ancak SCIve SCIE kapsamına giren dergilerimizde yakın gelecekte çok yoğun bir yayın akışına sahip olacakları düşünülmektedir.

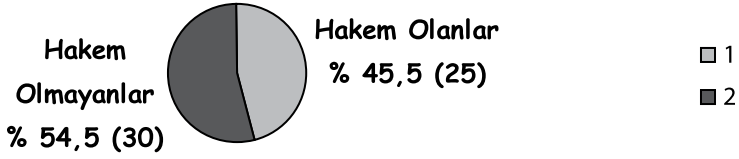
Bölgesel
Editörler
Olanlar
% 0 (0)

Bölgesel
Editörler
Olmayanlar %
100 (55)

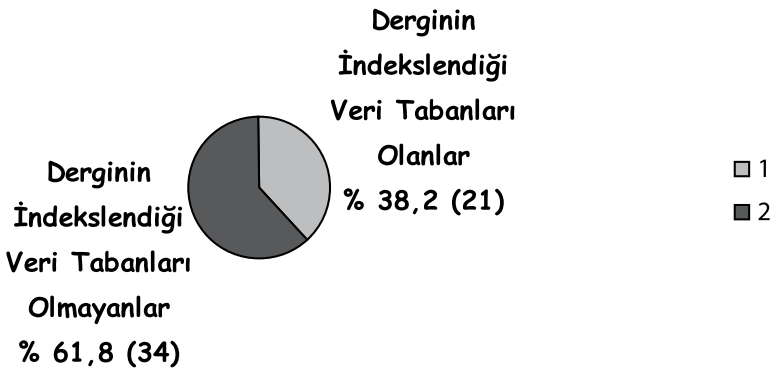
Grafik 18- Bölgesel editörü olan ve olmayan dergiler.

19- Dergilerin bir bölümü yayınları değerlendiren hakemlerin isimlerini belirtmektedir. Ancak 17. grafik için yapılan açıklamada belirtildiği gibi danışma kurulu hakem kurulu olarak değerlendirilmektedir.

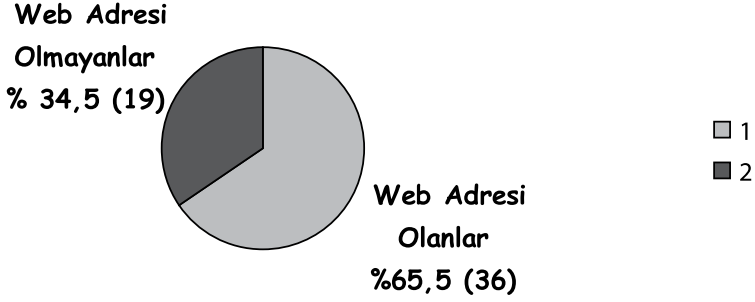
Grafik 19- Hakem kurulunu belirten ve belirtmeyen dergiler.

20- Dergilerin hangi indekslerde yer aldığı nerelerde tarandığı çok önemli bir konudur. Ancak dergilerin tamamında bu durumun belirtilmediği görülmektedir.

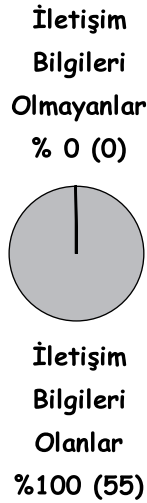
Grafik 20- Herhangi bir veri tabanında indekslenen ve indekslenmeyen dergiler.

21- Ön kapak iç sayfada web adresi olan dergilerin oranı ön kapağa göre daha yaklaşık üç katı civarındadır. Ön kapağın her iki yüzünde toplam web adresi kullanan 37 dergi bulunmaktadır.

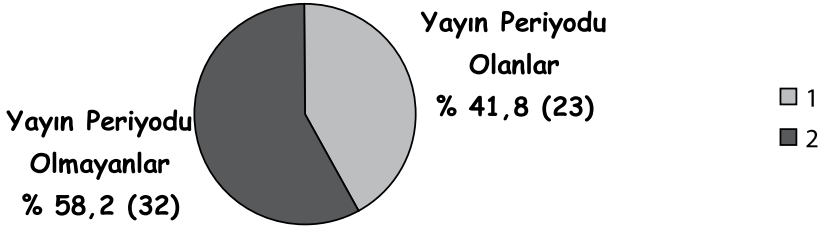
Grafik 21- Ön iç kapakta web adresi olan ve olmayan dergiler.

22- Tartışmasız ihtiyaç duyulan iletişim bilgileri dergilerin hepsinde bulunmaktadır.

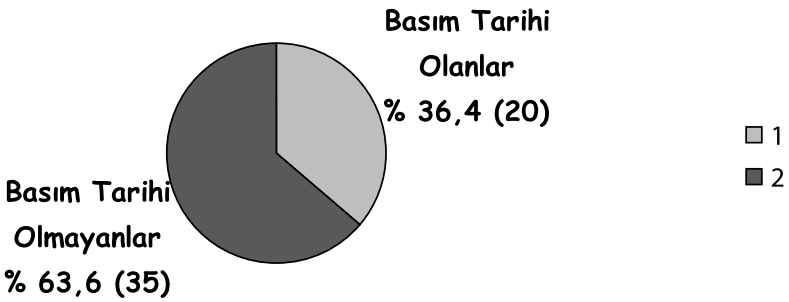
Grafik 22- Ön iç kapakta iletişim bilgisi olan ve olmayan dergiler.

23- Derginin hangi aralıklarla basıldığını belirten bilgi %60 'a yakın dergide bulunmaktadır.

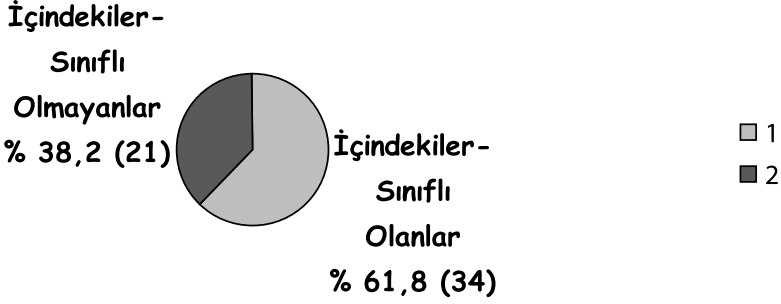
Grafik 23- Derginin hangi aralıklarla çıktığını gösteren bilginin olup olmadığı dergiler.

24- Derginin o sayıya ait basım tarihi ibaresi dergilerin çoğunda belirtilmemiştir.

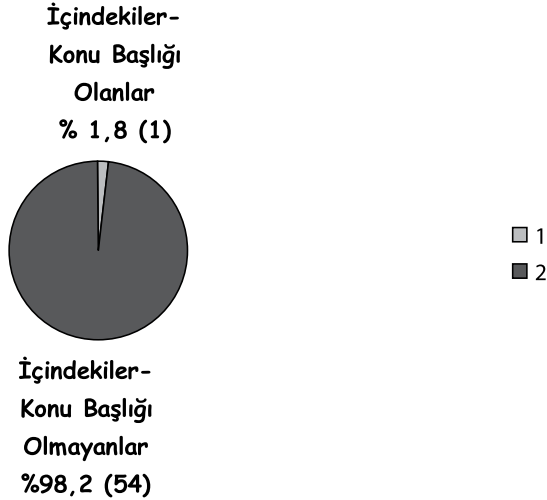
Grafik 24- Derginin basım tarihinin olduğu ve olmadığı dergiler.

25- Derginin içindekiler kısmının çeşitli sınıflara ayırarak veren dergiler .

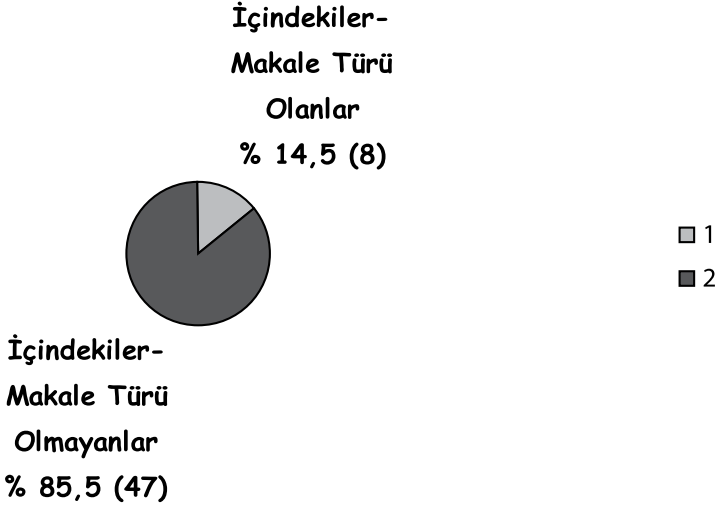
Grafik 25- Derginin içindekiler kısmının sınıflara ayırarak veren ve vermeyen dergiler.

26- Derginin içindekiler kısmını konu başlıkları dikkate alınarak ayıran sadece bir derginin olduğu görülmektedir .

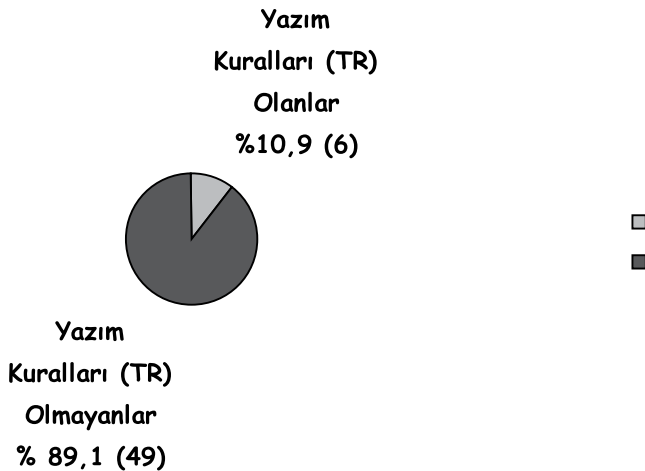
Grafik 26- Derginin içindekiler kısmının konu başlıklarına göre ayırarak veren ve vermeyen dergiler.

27- Bir dergide yayınlanan makale ile ilgili bilgilerden birisi de makalenin bir araştırma makalesi mi yoksa derleme mi olduğudur. Bir bakışta makalenin niteliğinin öğrenilmesi faydalı bir bilgidir. Bilindiği gibi derleme makale oranının az olması nitelikli dergicilik için önem taşımaktadır. ULAKBİM'in taradığı bu çalışma kapsamı içindeki dergilerde makale türünün belirlendiği dergilerin sayıca az olduğu görülmektedir.

Grafik 27- Derginin içindekiler kısmında makale türünün verildiği ve verilmeyen dergiler.

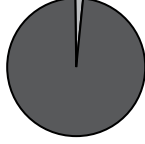
28- Yazım kuralları veren ancak bunun yerinin neresi olacağı konusunda farklı düzenlemelere sahip dergiler bulunmaktadır. Ön iç kapakta yazım kurallarını veren dergi sayısı altıdır. Basılı dergide yazım kurallarına yer vermeyen dergi sayısı dörttür.

Grafik 28- Ön iç kapakta yazım kurallarını Türkçe veren ve vermeyen dergiler.

29- Yazım kuralları ön iç kapakta İngilizce olarak veren dergi sayısı bir adettir.

Yazım
Kuralları
İngilizce
Olanlar
% 1,8 (1)

□ 1
■ 2

Yazım
Kuralları
İngilizce
Olmayanlar
% 98,2 (54)

Grafik 29- Ön iç kapakta yazım kurallarını İngilizce veren ve vermeyen dergiler.

30- Ön kapaktan sonra gelen sayfada reklama yer veren dergi sayısı yaklaşık % 10 civarındadır .

Reklam
Sayfası
Olanlar
% 9,1 (5)

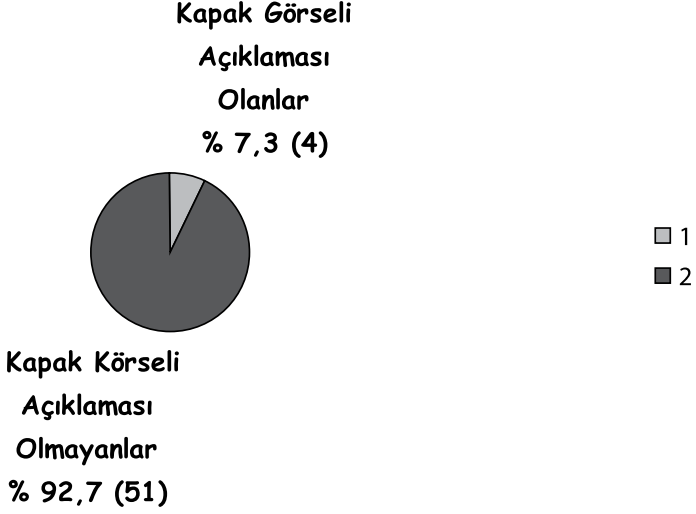

□ 1
■ 2

Reklam
Sayfası
Olmayanlar
% 90,9 (50)

Grafik 30- Ön kapaktan sonra reklam sayfasına yer veren ve vermeyen dergiler.

31- Bazı dergiler kapak sayfası her sayıda değiştirmekte ve o sayıda yayınlanan bir resmi, grafiği veya benzeri bir görseli kullanmaktadır; kullanılan görselin ne olduğu bir arka sayfada açıklanmaktadır. Bu yolu tercih eden dergi sayısı sadece dördttür .

Grafik 31- Kapak görselinin açıklamasına yer veren ve vermeyen dergiler.

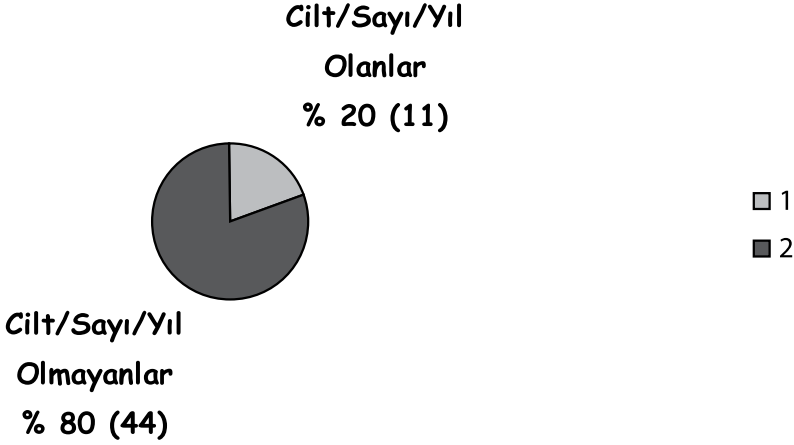
ARKA KAPAK

32- Arka kapak sayfasında dergi ismine yer veren dergi sayısı da yarıdan azdır.

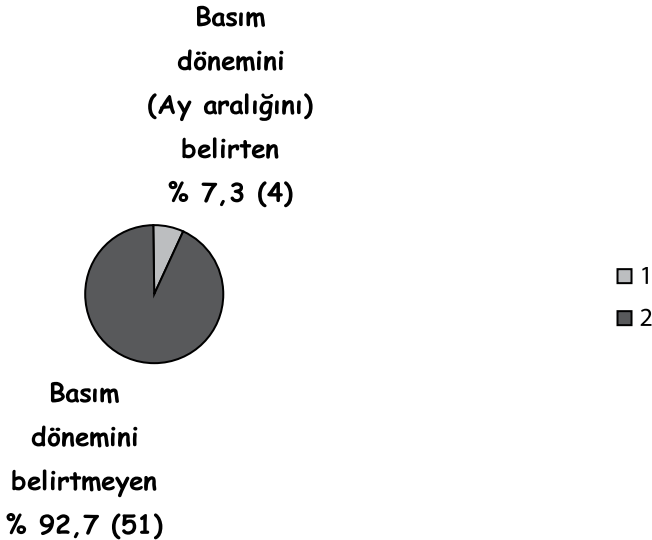
Grafik 32- Arka kapakta dergi ismi olan ve olmayan dergiler.

33- Arka kapak sayfasında Cilt/Sayı/Yıl dergi ismine yer veren dergi sayısı 11'dir. Bu 11 dergi aynı zamanda ön kapak sayfasında aynı bilgilere yer vermişlerdir. Diğer dergiler (44) sadece ön kapak sayfasında adı geçen bilgileri bulundurmaktadırlar.

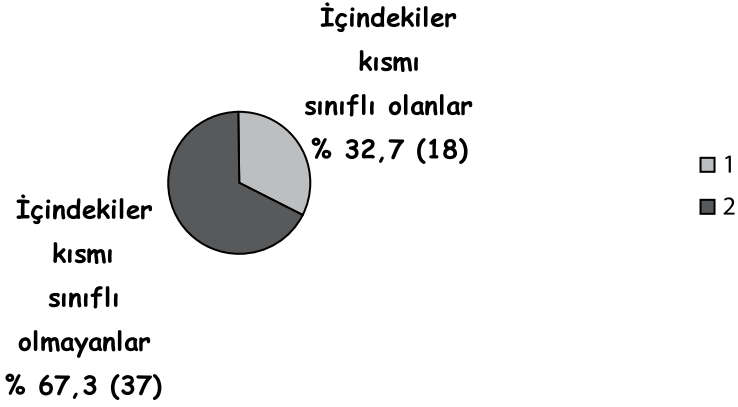
Grafik 33- Arka kapakta Cilt/Sayı/Yıl bilgisine yer veren ve vermeyen dergiler.

34- Arka kapak sayfasında derginin basıldığı dönemi diğer deyişle hangi ay aralığını kapsadığını belirten yazı ön kapak sayfasına göre daha az görülmektedir.

Grafik 34- Derginin hangi dönemi kapsadığını belirten ve belirtmeyen dergiler.

35- Arka kapak sayfasında derginin içindekiler kısmının çeşitli sınıflara ayırarak veren dergiler.

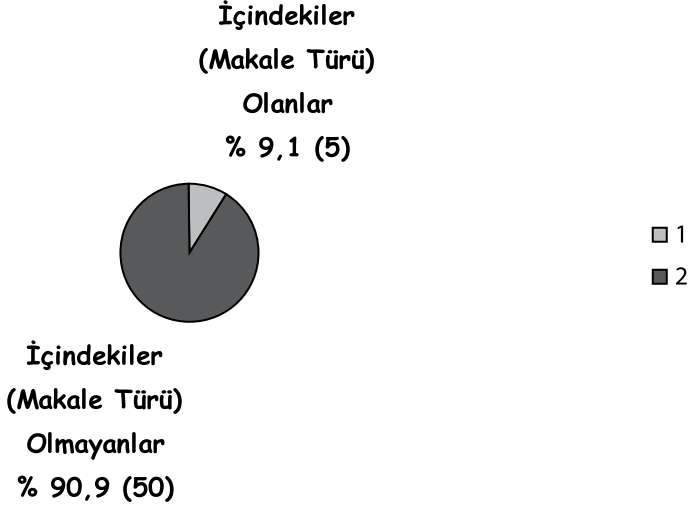
Grafik 35- Arka kapakta derginin içindekiler kısmını sınıflara ayırarak veren ve vermeyen dergiler.

36- Derginin içindekiler kısmı konu başlıkları dikkate alınarak ayıran dergilerin sadece bir olduğu görülmektedir. Ön ve arka kapakta her iki sayfadaki oran eşit bulunmaktadır.

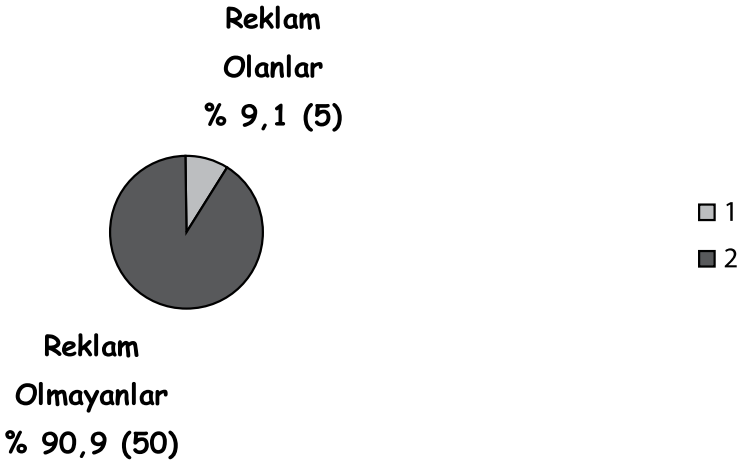
Grafik 36- Arka sayfada derginin içindekiler kısmını konu başlıklarına göre ayırarak veren ve vermeyen dergiler.

37- Makale türüne göre içindekiler ayrımı arka kapakta daha da azaldığı görülmektedir.

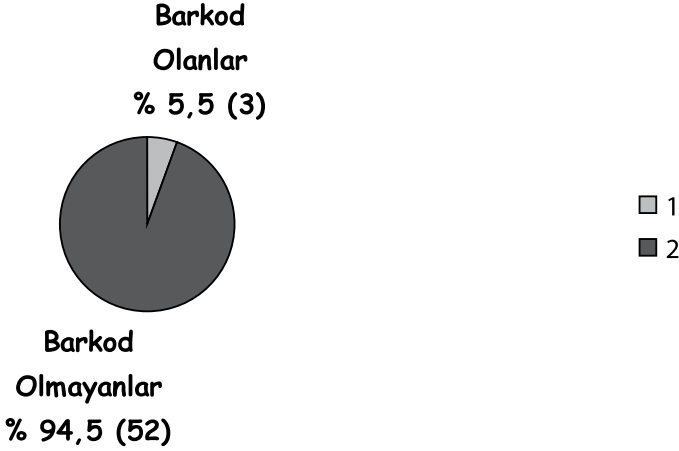
Grafik 37- Arka sayfada derginin içindekiler kısmında makale türünün verildiği ve verilmediği dergiler.

38- Arka kapakta reklama yer veren dergi sayısı da yaklaşık % 10 civarındadır . Her iki reklam sayfasını da kullanan dergiler aynı dergilerdir. Reklam sayfasını kullanan dergiler veya reklam alabilenler her iki sayfayı da kullanma eğiliminde oldukları görülmektedir.

Grafik 38- Ön kapaktan sonra reklam sayfasına yer veren ve vermeyen dergiler.

39- Elektronik ortamlarda sıklıkla kullanılan barkod uygulamasının henüz dergilerde yaygınlaşmadığı görülmektedir.

Grafik 39- Arka kapakta barkod kullanan ve kullanmayan dergiler.

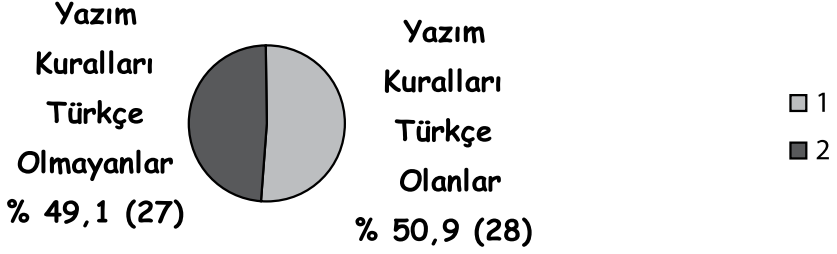
ARKA İÇ KAPAK

40- İçindekiler kısmı arka iç kapakta ULAKBİM'de taranan hiçbir dergide kullanılmamaktadır (arka dış kapağın devamı olarak kullanımı hariç).

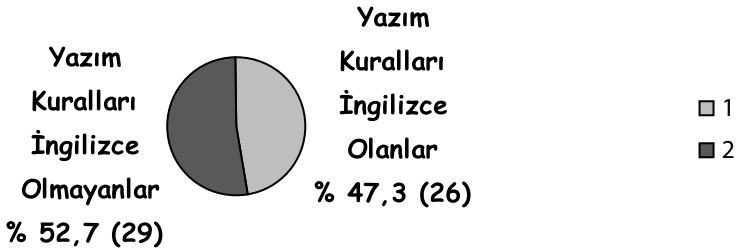
Grafik 40- Arka iç kapakta içindekiler kısmını kullanan ve kullanmayan dergiler.

41- Yazım kuralları arka iç kapakta incelenen dergilerin yarısı kadarında kullanıldığı görülmektedir. 10 dergi arka kapakta hem Türkçe hem de İngilizce yazım kurallarını vermiştir.

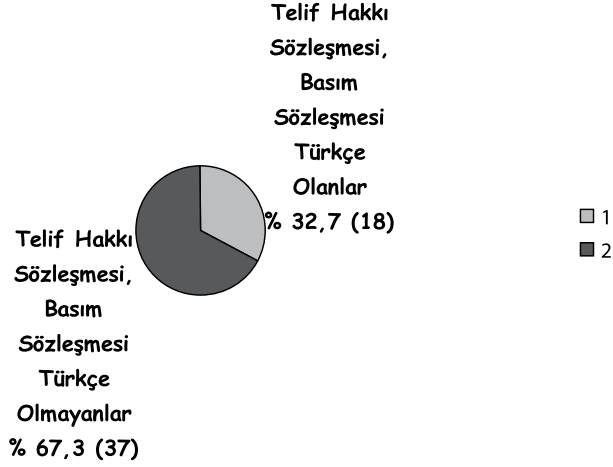
Grafik 41- Arka iç kapakta yazım kuralları Türkçe olan ve olmayan dergiler.

42- Arka iç kapakta İngilizce ve Türkçe yazım kuralları kullanılması neredeyse eşit görülmektedir.

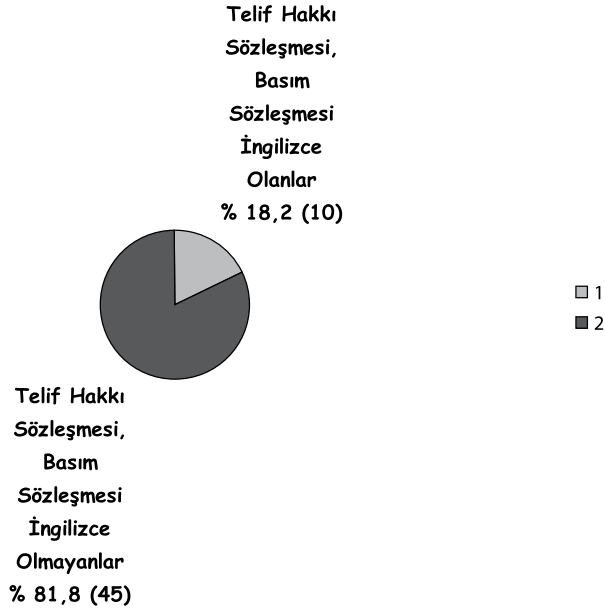
Grafik 42- Arka iç kapakta yazım kuralları İngilizce olan ve olmayan dergiler.

43- Telif veya basım sözleşmesi bu çalışmada incelenen dergilerin 1/3'ünde görülmektedir.

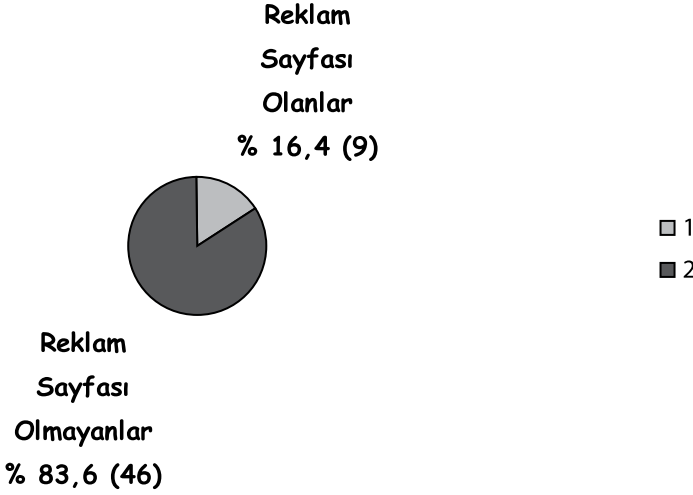
Grafik 43- Telif ve basım sözleşmesi olan ve olmayan dergiler.

44- Telif veya basım sözleşmesinin İngilizcesini Türkçe'ye göre daha az dergi kullanmaktadır.

Grafik 44- İngilizce telif ve basım sözleşmesi olan ve olmayan dergiler.

45- Arka iç sayfada reklama yer veren dergilerin diğer iki reklam sayfasını kullanan dergiler ve bunlara ilave dört dergi daha olduğu görülmektedir. Beş dergi üç reklam sayfasını da kullanmaktadır.

Grafik 45- Arka iç kapakta reklama yer veren ve vermeyen dergiler.

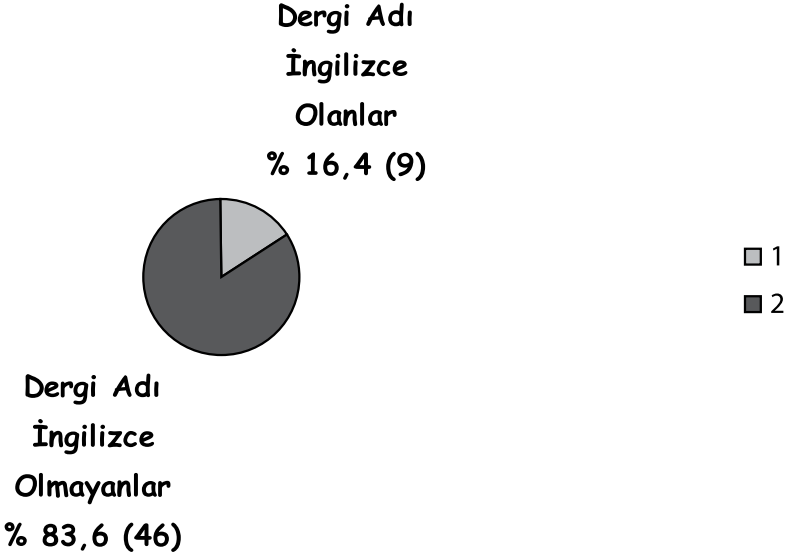
Dergi Sırtı

46- Dergi sırtı çok kullanışlı bilgileri barındıran bir alandır. Buradaki kullanışlı bilgilerden birisi dergi ismidir; Türkçe dergi ismini dergi sırtında kullanan dergilerin sayısı 18'dir.

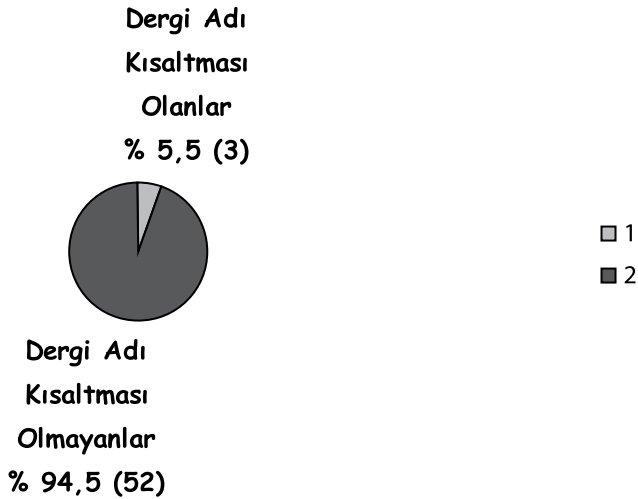
Grafik 46- Dergi sırtında Türkçe dergi ismi olan ve olmayan dergiler.

47- Dergi sırtında, dergi ismini İngilizce olarak kullanan dergiler Türkçe isim kullananlara göre % 50 daha azdır.

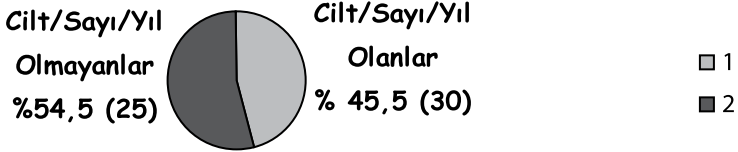
Grafik 47- Dergi sırtında İngilizce dergi ismi olan ve olmayan dergiler.

48- Dergi sırtında dergi adı kısaltması da yaygın olarak kullanılmamaktadır. Sadece üç dergi dergi sırtında dergi ismi kısaltması kullanmışlardır. Dergi adı kısaltması sadece 12 dergide ve ön sayfada kullanıldığı göz önüne alınırsa dergi sırtındaki azlığın nedeni anlaşılabilir.

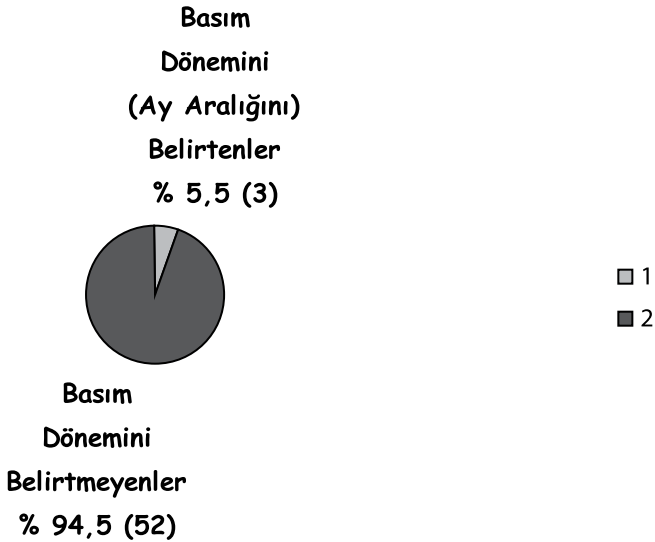
Grafik 48- Dergi sırtında dergi ismi kısaltması olan ve olmayan dergiler.

49- Dergi sırtında cilt/sayı/yıl bilgisi diğer parametrelere göre en çok kullanılan özelliktir diyebiliriz. Yarıya yakın dergi bu bilgiyi dergi sırtında kullanmaktadır.

Grafik 49- Dergi sırtında cilt/sayı/yıl bilgisine yer veren ve vermeyen dergiler.

50- Dergi sırtında en az kullanılan iki bilgiden biri de derginin hangi dönemlerde basıldığı bilgisidir. Dergi adı kısaltması gibi dergi basım dönemi de sadece üç dergide kullanılmaktadır.

Grafik 50- Dergi sırtında derginin hangi dönemi kapsadığını belirten ve belirtmeyen dergiler.

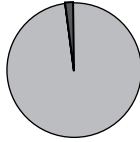
MAKALE SAYFASI (1. sayfa)

51- Derginin 1. sayfasında derginin ismi, yılı, basım tarihi, sayfa aralığı gibi bilgilerinden oluşan künye bilgileri bu çalışmada incelenen dergilerin büyük bir çoğunluğunda görülmektedir.

Dergi künyesi

Olmayanlar

% 1,8 (1)

□ 1

■ 2

Dergi Künyesi

Olanlar

% 98,2 (54)

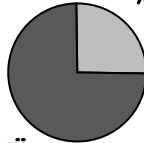
Grafik 51- Dergi künyesine makalenin 1. sayfasında yer veren ve vermeyen dergiler.

52- Çalışmanın araştırma makalesi mi derlememi olduğunu belirten makale türü ifadesi dergilerin ¼'ünde görülmektedir. Bu bilgi okuyucuya çalışmanın niteliğini bildirmesi bakımından önem taşımaktadır.

Makale Türü

Olanlar

% 25,5 (14)

□ 1

■ 2

Makale Türü

Olmayanlar

% 74,5 (41)

Grafik 52- Makalenin 1. sayfasında makalenin türüne yer veren ve vermeyen dergiler.

53- Makale alınış, kabul ve basım tarihleri bir çok araştırmacının merak ettiği, önem verdiği konulardan biridir. Belirtilen süreçlerin çok uzaması veya oldukça hızlı sonuçlandırılması derginin tercih edilip edilmemesinde önemli bir rol üstlenmektedir. İncelediğimiz dergilerde belirtilen süreçleri dergilere yazarların sayısı yaklaşık % 60 civarındadır.

Grafik 53- Makale alınış, kabul ve basım tarihleri olan ve olmayan dergiler.

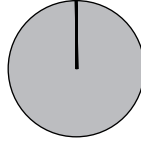
54- Makalelerde Türkçe başlık kullanımı % 80'in üzerinde olduğu görülmektedir.

Grafik 54- Makale başlığı Türkçe olan ve olmayan dergiler.

55- İngilizce başlık kullanımının % 100 olduğu görülmektedir.

Makale Başlığı
İngilizce
Olmayanlar
% 0 (0)

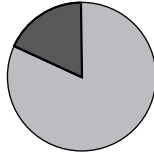

Makale Başlığı
İngilizce
Olanlar
% 100 (55)

Grafik 55- Makale başlığı İngilizce olan ve olmayan dergiler.

56- Türkçe öz olan ve olmayan dergilerin oranı Türkçe başlık kullanmayanların oranı ile paralellik göstermektedir.

Türkçe Öz
Olmayanlar
% 18,2 (10)

□ 1
■ 2

Türkçe Öz
Olanlar %
81,8 (45)

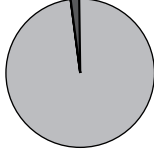
Grafik 56- Makalede Türkçe öz olan ve olmayan dergiler.

57- İngilizce öz, tıpkı İngilizce başlık gibi incelenen biri hariç tüm dergilerde bulunmaktadır.

İngilizce Öz

Olmayanlar

% 1,8 (1)

□ 1

■ 2

İngilizce Öz

Olanlar

% 98,2 (54)

Grafik 57- Makalede İngilizce öz olan ve olmayan dergiler.

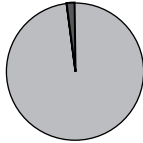
58- Anahtar kelimelerin büyük oranda destek bulunduğu, incelenen dergilerin büyük bir çoğunluğunda bulunduğu görülmektedir.

Anahtar

Kelime

Olmayanlar

% 1,8 (1)

□ 1

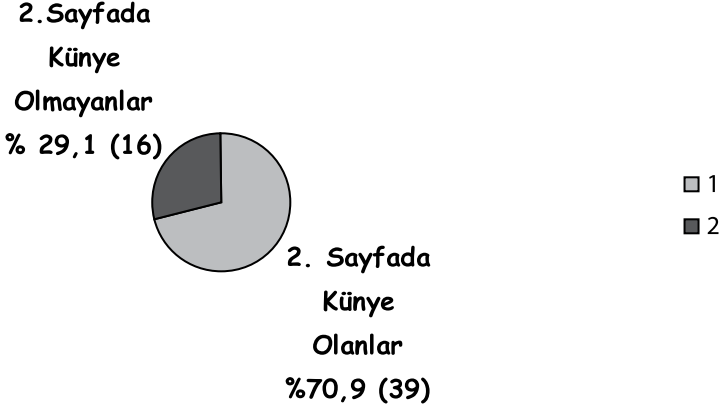
■ 2

**Anahtar
Kelime Olanlar**

% 98,2 (54)

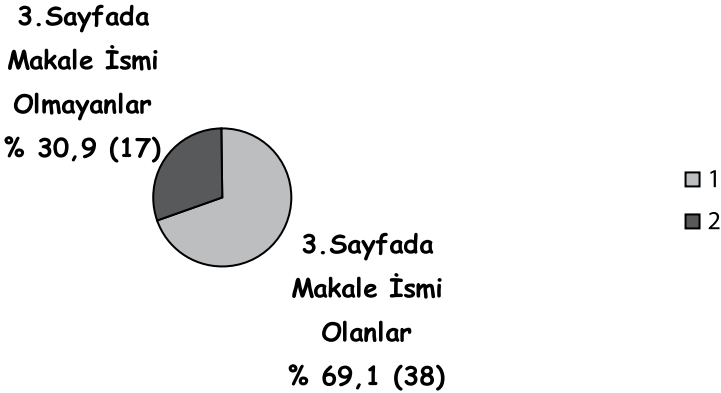
Grafik 58- Anahtar kelime bilgisi olan ve olmayan dergiler.

59- 2. sayfada künye bilgileri içeren dergilerin oranının da yüksek olduğu görülmektedir. Ara sayfalarda künye bilgilerinin yazılması özellikle kütüphanecilere olmak üzere okuyuculara yararlı olmaktadır.

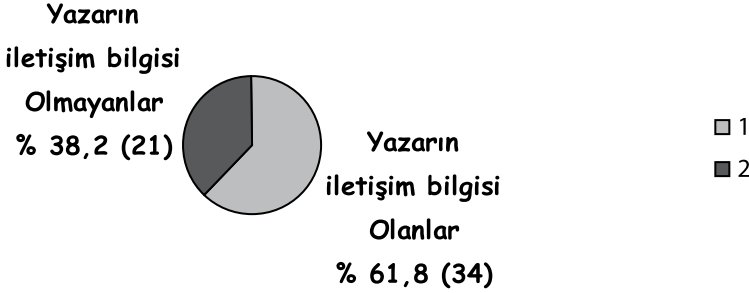
Grafik 59- Makalenin 2. sayfasında makale künyesine yer veren ve vermeyen dergiler.

60- 3. sayfada makale ismi kısaltması olanlarda bir önceki maddede olduğu gibi fayda sağlamaktadır.

Grafik 60- Makalenin 3. sayfasında makale ismi kısaltmasına yer veren ve vermeyen dergiler.

61- Yazarın iletişim bilgileri bir makaledeki önemli bilgilerden biridir. İncelenen dergilerde bu bilgiye 2/3 oranında yer verildiği görülmektedir.

Grafik 61- Makalede yazar/yazarlarının iletişim bilgisi olan ve olmayan dergiler.

SONUÇ

Bu çalışma, ULAKBİM'de taranan dergilerin fiziksel özelliklerinin, bazı dergilerin incelenmesi sonucu belirlenen parametrelerle karşılaştırıldığı ilk ve bir ön çalışma niteliğindedir. Dergilerimizin kalitelerinin artırılması için fiziksel özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Günümüz koşulları ile oluşan yeni gelişmelere kayıtsız kalınmaz. Bu gelişmelere paralel olarak dergilerin fiziksel yapısında bazı değişikliklere gitmek, dergilere daha kolay ulaşılmasını ve sunulan dergilerin kullanışlı en çok bilgiyi içermesini sağlayacaktır.

Bu çalışmada ele alınan dergi özellikleri daha da artırılabilir. Ancak burada kullanılan özellikler çerçevesinde dergilerimizden elde ettiğimiz sonuçlara göre bazı bölümlerin yaygın biçimde kullanıldığı bazı bölümlerin henüz gereken ilgiyi görmediği tespit edilmiştir. Tabii ki dergi yönetimleri kendileri açısından gereken parametreleri (burada kullanılan-kullanılmayan) dergilerinin yapısına katacaklardır. Bu çalışma ile hedeflenen, dergilerin fiziksel içerik ve görünümünü tartışmaya açmak ve aynı zamanda dergilerimizin gelişmesine yardımcı olmaktır. Bu vesileyle dergilerimizde, büyük çoğunlukla kullanılan Editörler kurulu, danışma kurulu ve hakemlerin belirtilmesinde ortaya çıkan belirsizlikler de belki bütün dergilerde homojen hale getirilebilir.

Fiziksel yapısında değişikliğe gitmek isteyen dergilerimiz için, burada belirlenen özellikler bir katkı sağlayabilir. Editörlerimizden talep gelmesi ve faydalı olacağı düşünülmesi durumunda bu özellikler kullanılarak sanal ortamda bir şablon dergi oluşturulabilir. Her bir özelliğin dergiye özgü değiştirilebilir olması sağlanarak bu konuda desteğe ihtiyacı olan dergilere katkı sağlanabilir. Amacımız sadece hep daha iyiyi yakalamaktır.

Dergilerin Fiziksel Özelliklerinin Belirlenmesi İçin Yararlanılan Bazı Kaynaklar:

- Entomologic News
- Vector Ecology
- Hydrobiology
- Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi
- Turkish Journal of Agriculture and Forestry
- Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
- Turkish Journal of Biology
- Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi

NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ

ARAŞTIRMACILARININ YAYIN DAVRANIŞLARI ÜZERİNE

BİR ÖN-ÇALIŞMA

Özcan KONUR

Özet

Günümüzde araştırmacılar kadar araştırmacıların çalıştıkları üniversitelerin ve bağlı oldukları birimlerin bilimsel yayın etkinliği artan bir şekilde çeşitli yollarla ölçülmektedir. Bu bağlamda, araştırmacıların yapmış oldukları yayınlar da yayınlanmış olan derginin etki değerine göre puanlandırılmaktadır. Buna ek olarak yayınlara yapılmış olan atıflar da değerlendirilmeye alınmaktadır. Böylece, gerek dergilerin etki değerleri ve dergilere yapılan atıflar ve gerekse kurumları bireysel yayın değerlendirmesinde artan önem taşımaktadır. Bunun bir örneği olarak Yükseköğretim Kurumu tarafından 2003 yılından başlayarak bilimsel yayın bazında üniversitelerin ve birimlerinin sıralanması verilebilir. Diğer bir örneği de TUBİTAK-ULAKBİM tarafından ISI veri tabanları kullanılarak yapılan ülke, kurum ve araştırmacı sıralamaları da verilebilir. Namık Kemal Üniversitesi 2007 yılı kurumsal değerlendirme çalışmaları esnasında Tekirdağ Ziraat Fakültesi mensubu araştırmacılar tarafından Tarım ve Veteriner ve Biyolojik Bilimler dergilerinde yapılmış olan yayınlarının bibliyometrik analizi yapılmıştır. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi çıkışlı olup 2007 yılında yayınlanmış olan derleme ve dergi makalelerinin sınırlı bibliyometrik analizi, araştırmacıların mevcut atama ve yükseltme kriterleri çerçevesinde nasıl uyum sağladıklarını göstermektedir. Araştırmacılarımız hem uluslararası SCI-endeksli dergiler ile diğer endeksli dergilerde yayın yapmanın yanı sıra başta Ziraat Fakültesi Dergisi olmak üzere ulusal dergilerde de yayın yapmışlardır. Fakültenin tüm bölümleri Fakültenin yayın performansında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu rol dağılımı ile bölümlerdeki öğretim üyesi sayısı arasında da doğal bir denge olduğu gözlenmiştir. Yurt dışındaki bazı kurumlarda olduğu üzere Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesinde de dergi etki değeri seçerken fazla dikkate alınmamıştır. Bu husus, nitelikten ziyade bu aşamada niceliğe öncelik verildiğine işaret etmektedir. Bir ön-çalışma niteliğinde olan bu çalışma, North'un "Yeni Kuruşsal Ekonomi" kuramı ışığında araştırmacılar ile araştırmayı düzenleyen kurallar arasında sıkı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir (North, 1991). Oğuz vd. (2006) dışında Ziraat alanında yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi üzerine yapılmış ilk çalışmalardan biri olan bu çalışmanın ilerideki diğer çalışmalar ile desteklenmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarım (Ziraat), Bitki ve Hayvan Bilimleri, Biyolojik Bilimler, Ziraat Fakültesi, Namık Kemal Üniversitesi, bilimsel dergiler, bibliyometrik analiz, SCI, öğretim üyeleri

Öğr. Gör. Özcan KONUR
Namık Kemal Üniversitesi
okonur@hotmail.com

Abstract

Nowadays, the publication activities of both researchers and their institutions are increasingly measured and evaluated. For example, publications are evaluated according to the citation impact of the journals. In this way, both the impact factors of the journals and the citations made to these journals are becoming increasingly important. The example of this evaluation framework can be seen in the evaluation schemes and studies by both Higher Education Council and TUBITAK-ULAKBIM. The limited bibliometric analysis of the publications made by the academic staff affiliated with the Namik Kemal University Faculty of Agriculture in 2007 was carried out in this study. The results of the analysis show how the researchers affiliated with the Faculty perceived and applied the rules in relation to the academic promotions and appointments of the academic staff developed by the Higher Education Council and the universities. The researchers published in both SCI-indexed journals, other-indexed international journals and the national journals including the Journal of Tekirdag Faculty of Agriculture. All the departments of the Faculty played an important role in the publication performance of the Faculty. The journal impact factor was not a crucial factor in selecting journals for publication. This finding highlights the fact that the emphasis was on the “quantity” rather than the “quality” during the publication process. This preliminary study on the bibliometric analysis of the agricultural publications in Turkey points to the presence of a close relationship between the researchers and the relevant rules regarding promotions and appointments of the academic staff in the light of North’s “new institutional theory” (North, 2001). It is expected that this preliminary study would be followed by other more detailed bibliometric studies of the agricultural research in Turkey.

Key words: Agriculture, Plant and Animal Sciences, Biological Sciences, Faculty of Agriculture, Namik Kemal University, Turkey, scientific journals, bibliometric analysis, Science Citation Index, researchers

Giriş

Günümüzde araştırmacılar kadar araştırmacıların çalıştıkları üniversitelerin ve bağlı oldukları birimlerin bilimsel yayın etkinliği artan bir şekilde çeşitli yollarla ölçülmektedir.

Benzer şekilde araştırmacıların yapmış oldukları yayınlar da yayınlanmış olan derginin sınıfına göre puanlandırılmaktadır. Buna ek olarak yayınlara yapılmış olan atıflar da değerlendirilmeye alınmaktadır. Böylece gerek dergilerin sınıflandırılması ve dergilere yapılan atıflar gerek kurumsal gerekse bireysel yayın değerlendirmesinde artan önem taşımaktadır. Bunun bir örneği olarak Yükseköğretim Kurumu tarafından 2003 yılından başlayarak bilimsel yayın bazında kurumların ve birimlerinin sıralanması verilebilir. Diğer bir örneği de ISI veri tabanları kullanılarak TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından yapılan ülke, kurum ve araştırmacı sıralamaları da verilebilir.

Namık Kemal Üniversitesi (NKU) 2007 yılı kurumsal değerlendirme çalışmaları esnasında Tekirdağ Ziraat Fakültesi mensubu araştırmacılar tarafından Tarım ve Veteriner ve Biyolojik Bilimler dergilerinde yapılmış olan yayınlar incelenmiştir.

ULAKBİM Tarım ve Veteriner ve Biyolojik Bilimler veri tabanında yer alan dergiler ile NKU araştırmacıları tarafından 2007 yılında yayın yapılmış olan dergiler karşılaştırılmaktadır. Ayrıca bu sınıfta yer almayan dergiler de yapılmış olan yayınlar da ele alınmaktadır.

Bu bildiri de Tarım ve Hayvancılık alanında yayında bulunan ulusal ve uluslar arası dergiler ile ilgili olarak NKU Ziraat Fakültesi mensubu araştırmacıların yayın deneyimleri karşılaştırmalı olarak ele alınmaktadır.

Ele alınan konular arasında bu dergilerin sınıflama kriterleri ışığındaki konumları bulunmakta olup bu dergilerin sınıfları üzerinde ilgili kurallar ve Namık Kemal Üniversitesi dergi sınıfları kriterleri ışığında bir değerlendirme yapılmaktadır.

Yapılan çalışma Tarım ve ormancılık alanında faaliyet gösteren fakülteler ile bu dergilerde yayın yapan araştırmacıların bilimsel değerlendirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Literatür

Ziraat Literatürü

Torricella-Morales, Van Hooydonk, Araujo-Ruiz (2000) "Cuban Journal of Agricultural Science" dergisinin 1988-1999 yayın dönemi için bibliyometrik analizi üzerine bir çalışma yaptı. SCI'de dizinlenen bu dergide yayınlanan makaleler Küba'nın ziraat alanındaki yayınlarının %14ünü oluşturdu.

Hilmer & Hilmer (2005) en saygın araştırma üniversitelerinde tarım ekonomisi alanındaki görevli 326 öğretim üyesinin yayın yapma davranışları ile ücretleri arasındaki ilişkileri inceledi. Yüksek kaliteli makale yayını araştırmacıların yıllık ücretlerini olumlu yönde etkiledi. Tek yazarlı makalelerin ücretleri diğerlerine göre daha yüksek bulundu.

Garg, Kumar & Lal (2006) 1993-2002 yayın döneminde Hindistan'ın ziraat alanındaki yayınları üzerine bibliyometrik bir çalışma yürüttü. 'Dairy and animal sciences' ve 'veterinary sciences' alanındaki çalışmalar yoğunlukta olup yayınlar daha çok az etki değeri olan yurtiçi dergilerde yayınlanmıştır. En çok yayın yapan araştırmacılar en çok yayın yapan üniversitelerden gelmiştir.

Ocholla and Onyancha (2006) Afrika'da ziraat alanında yapılan çalışmaların 1991-2005 ya-

yın dönemi için bibliyometrik analizini yaptı. Yayınlar ülkeler arasında düzensiz dağılım göstermiş olup "environmental science", "soil science", "plant/crop production" ve "agricultural economics" en çok yayın yapılan alanlar olarak tespit edilmiştir.

Oguz vd. (2006) Türkiye'de bildircinlar üzerine 1994-2004 yayın döneminde yapılmış yayınların bibliyometrik analizini yaptı. Türkiye çıkışlı olarak ISI-dizinlerinde yayınlanmış 108 makale toplam yayınların %8 ini oluşturmuştur. Bu oran 2004 yılında %34'e ulaşmıştır.

Salisbury, Bajwa, Dillon (2007) bir üniversitenin Gıda Bilimi bölümü yayınlarının 1990-2003 yayın dönemi için bibliyometrik analizini yaptı. 85 dergi yapılan yayın ve atıflarla temel bilim dergileri olarak ön plana çıktı.

Bravo-Vinaja & Sanz-Casado (2008) 1983-2002 yayın dönemi için Meksika'da tarım alanındaki yayınların bibliyometrik analizini yaptı. Anılan dönemde 15.736 dergi makalesi çoklukla üniversiteler ve araştırma merkezleri tarafından başlıca iki eyalette yayınlandı. Çok yazarlı makalelerin sayısı %90'a ulaştı.

Gaffney (2008) "Journal of Food Science" dergisinde 2003-2005 yayın döneminde yayınlanmış olan yayınların bibliyometrik analizini yaptı. Referanslar kullanılarak 13 adet en çok atıf yapılan dergi tespit edilmiş olup ek analiz için veri seti oluşturulmuştur.

Slafer (2008) Tarla Bitkileri alanında dergi etki değerlerinin dergi seçimindeki etkisini araştırdı. Kendi yayınları yanında diğer 3 tarla bitkileri araştırmacısının yayınlarının da bibliyometrik analizini yaparak tarla bitkileri alanında dergi seçerken dergi etki değerinin göz önünde alınmasının yarar olduğu ancak bitki bilimleri dergilerinin seçiminde bu değer göz önüne alınmasının faydalı olmadığını buldu.

Wickremasinghe (2008) pirinç üretimi konusunda çalışan Hindistan ve Sri Lanka'dan araştırmacıların bilimsel üretkenliğini bir anket yaparak ve görüşmeler yolu ile karşılaştırdı. Hintli araştırmacıların bilimsel üretkenliği nispeten daha yüksek olarak bulundu. Bunun nedenleri arasında Hindistan'da yayının atama yükseltmelerde temel bir zorunluluk olması, Hindistan'da bu alanda daha çok dergi çıkarılıyor olması ile Hintli araştırmacıların bağımsız çalışabilme olanaklarının olması gösterildi.

Bu çalışmalardan görüleceği üzere bilimsel dergilerde Türkiye'deki zirai araştırmaların bibliyometrik analizi geniş çapta yapılmamıştır. Halbuki diğer birçok bilim alanında bu tür çalışmalar 2000'li yıllarda yapılmıştır (Tonta, 2000; Gulgoz vd., 2002; Inonu & Kurnaz, 2002).

Türkiye literatürü

Buna karşın zirai alandaki araştırmaların bibliyometrik analizi 2007 yılında yapılan geniş bir çalışmanın içerisinde yer almıştır. Öneme binaen bu çalışmaya dikkatlice değinilecektir. Türkiye'nin 1981-2006 yılında ISI (Thomson Scientific) atıf dizinlerinde (SCI, SSCI, A&HCI) dizinlenmiş olan dergilerde yer almış bilimsel yayınlarının bibliyometrik analizi TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından 2007 yılında yayınlanmıştır (Demirel, Sarac & Gurses, 2007). Bu yayın döneminde dünyada 16.276.861 yayın yapılmış olup bunlara 235.101.933 atıf yapılmıştır. Yayın başına atıf sayısı da 14,44 olarak bulunmuştur. Türkiye bu yayın döneminde 98.186 yayında bulunmuş ve bu yayınları 428.642 atıf almıştır. Bu yayınlar toplam küresel yayın sayısı içerisinde 0,6% lik bir dilime karşı gelmiş olup etki değeri 4,37 da kalmıştır. Ülkemiz böylece dünya sıralamasında 21. olmuştur (Ibid, s. 16).

Türkiye'nin bu yayın dönemindeki bilimsel yayınları bilim alanına göre değişimler göstermiştir. Zirai Bilimlerde (Agricultural Sciences) 3594 yayın yapılmış olup bunlara 13.459 atıf alınmıştır. Yayınların etki değeri 3,74 olarak bulunmuştur (Ibid, pp. 19). Ziraat Fakültelerini ilgilendiren diğer yayın alanlarından Bitki ve Hayvan Bilimlerinde (Plant and Animal Sciences) yapılmış olan 5.040 yayına 13.791 atıf alınmıştır. Bu yayınların atıf değeri daha düşük olup 2,74 seviyesinde kalmıştır.

Ziraat alanındaki bilim alanları 24 temel bilim alanı açısında iki tane olup her bir bilim dalı aşağıda belirtilen alt bilim dallarını kapsamaktadır (İbid, pp. 339-341).

* Agricultural Sciences (Zirai Bilimler): Agricultural Chemistry (Zirai Kimya), Agriculture/Agronomy (Ziraat/Agronomi), Food Science/Nutrition (Gıda Bilimi/Beslenme)

* Plant & Animal Sciences (Bitki ve Hayvan Bilimleri): Animal & Plant Sciences (Hayvan ve Bitki Bilimleri), Animal Sciences (Hayvan Bilimleri), Quatic Sciences (Su Ürünleri), Entomology/Pest Control (Entomoloji), Plant Sciences (Bitki Bilimleri), Veterinary Medicine/Animal Health (Veteriner Hekimlik/Hayvan Sağlığı)

Aşağıdaki tabloda 1981-2006 yayın döneminde Türkiyede Ziraat alanında yapılmış yayınların ISI alt-bilim alanları altında dağılımı gösterilmektedir (İbid, pp. 21-22).

Tablo 1 Türk Ziraat yayınlarının ISI konu başlıkları altında dağılımı:1981-2006

	Yayın sayısı	Atıf sayısı	Etki değeri
Bitki Bilimleri	1322	4348	3,29
Biyoloji	358	1005	2,81
Entomoloji	374	629	1,68
Gıda Bilimleri/Beslenme	2164	6826	3,15
Hayvan Bilimleri	943	1745	1,85
Hayvan ve Bitki Bilimleri	416	4245	10,20
Su Ürünleri	667	3171	4,75
Veteriner Hekimlik/Hayvan Sağlığı	1471	1641	1,12
Ziraat/Agronomi	710	1691	2,38
Zirai Kimya	720	4942	6,86

Türkiye'nin yayın sayısı 1981 ve 2006 arasında hızla artmıştır. 1981 yılında yapılmış olan 327 yayına karşılık 2006 yılında 13.693 yayın yapılmıştır (İbid, pp. 43). Dünya yayın sayısına katkı oranı 1981 yılında 0,08% iken 2006 yılında 1,56% değerine ulaşmıştır.

Benzer yayın artış oranı Bitki ve Hayvan Bilimlerinde ve Zirai Bilimlerde görülmüştür. Bitki Bilimlerinde 1981 yılında 15 yayın yapılmışken bu sayı 2006 yılında 881'e çıkmıştır (İbid, pp. 57). Benzer şekilde Zirai Bilimlerde 1981 yılında 18 olan yayın sayısı 2006 yılında 621'e çıkmıştır.

ISI alt-bilim dalları altında yapılmış olan çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Aşağıdaki tabloda özet olarak verilen değerler göz önüne alındığında 10 adet ziraat ile ilgili konu başlıkları altında 1981-2006 döneminde sayısal sayının artışı görülmüştür. 2006 yılı itibarı ile Gıda Bilimleri/Beslenme, Veteriner Hekimlik/Hayvan Sağlığı, Bitki Bilimleri ile Ziraat/Agronomi ön plana çıkan konu başlıklarıdır. Zirai Kimya, Entomoloji ile Hayvan ve Bitki Bilimleri konu başlıkları altında nispeten daha az yayın yapılmıştır.

Tablo 2 Türk Ziraat yayınlarının ISI konu başlıkları altında dağılımı:1981-2006

	1981 yayın sayısı	1990 yayın sayısı	2000 yayın sayısı	2006 yayın sayısı	ref
Bitki Bilimleri	4	11	56	204	pp. 71
Biyoloji	1	1	15	66	pp. 72
Entomoloji	2	0	14	85	pp. 81
Gıda Bilimleri/Beslenme	3	16	113	423	pp. 86
Hayvan Bilimleri	2	5	33	194	pp. 88
Hayvan ve Bitki Bilimleri	6	11	12	22	pp. 88
Su Ürünleri	1	10	28	120	pp. 115
Veteriner Hekimlik/hayvan Sağlığı	0	6	58	276	pp. 120
Ziraat/Agronomi	3	4	15	150	pp. 121
Zirai Kimya	12	19	28	48	pp. 121

Trakya Üniversitesi'nde ziraat ile ilgili alanlarda 1981-2006 yayın döneminde yapılan yayınlar ile ilgili olarak değerlendirme yapılmıştır (İbid, pp. 242). Bitki ve Hayvan Bilimleri alanında 48 yayına 74 atıf yapılmış olup yayınların etki değeri 1,54 tür. Zirai Bilimler alanında 66 yayın yapılmış olup bu yayınlara 128 atıf ile etki değeri 1,94 olmuştur. Ziraat Fakültesinde yapılmış olan diğer yayınlar diğer bilim dallarında yapılmıştır.

Türkiye'de 1981-2006 yayın döneminde 98.024 yayın için kendine yapılmış atıflar dâhil tüm atıf sayısı 428.640 olup kendine atıflar hariç atıf yapılan yayın sayısı 64.031 olup bunlara yapılan atıf sayısı 112.705'tir (İbid, pp. 254). Bitki ve Hayvan Bilimleri alanında 1981-2006 yayın döneminde kendine atıflar dahil yapılmış olan 5.040 yayına 13.791 atıf yapılmış olup etki değeri 2,74 tür. Kendine atıflar hariç tutulursa 3.508 yayına 2.601 atıf yapılmış olup etki değeri 0,74 seviyesine düşmektedir (İbid, pp. 255). Zirai bilimler alanında kendine atıflar dâhil 3.593 yayına 13.459 atıf ile etki değeri 3,75 olup kendine atıflar hariç tutulursa 2.354 yayına 3.773 atıf ile etki değeri 1,60'a düşmektedir. Atıf yapılan yayın sayıları ile atıf sayıları her iki bili alanında yıllara göre değişiklik arz etmektedir (İbid, pp. 257, 279; 280, 304).

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi

Namık Kemal Üniversitesi 2809 sayılı ve 28.03.1983 tarihli Yükseköğretim Teşkilatı Kanunu'nun 5467 sayılı ve 01.03.2006 tarihli Kanun'un ek 1. maddesi ile değişik Ek 62. maddesi uyarınca Tekirdağ ilinde kurulmuştur (Namık Kemal Üniversitesi, 2008a)

İlgili Kanun uyarınca Üniversitenin birimleri aşağıdaki gibi verilmiştir:

"a) Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Fen-Edebiyat Fakültesi ve Tıp Fakültesi ile Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Ziraat Fakültesi ile Çorlu Mühendislik Fakültesinden,

b) Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluşturulan ve rektörlüğe bağlanan Sağlık Yüksekokulundan,

c) Trakya Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek oluş-

turulan ve rektörlüğe bağlanan Meslek Yüksekokulu, Çorlu Meslek Yüksekokulu, Çerkezköy Meslek Yüksekokulu, Hayrabolu Meslek Yüksekokulu, Malkara Meslek Yüksekokulu, Marmara Ereğlisi Meslek Yüksekokulu, Muratlı Meslek Yüksekokulu, Saray Meslek Yüksekokulu ile Şarköy Meslek Yüksekokulundan,

d) Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Sosyal Bilimler Enstitüsü, Fen Bilimleri Enstitüsü ile Sağlık Bilimleri Enstitüsünden”

Ziraat Fakültesi en büyük fakülte olup on bölümde bilimsel araştırmalar sürdürülmektedir. (İbid). Ziraat Fakültesinde 2007 yılı sonu itibarı ile on bölümde 107 öğretim üyesi bulunmakta olup Peyzaj Mimarlığı ve Toprak bölümleri dışında eleman sayısı onun üzerindedir. (İbid)

Tablo 3 Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üye sayıları

Bölgümler	Bilim alanı	Öğretim üyesi sayısı
Bahçe Bitkileri Bölümü Horticulture	Bitki ve Hayvan Bilimleri	12
Bitki Koruma Bölümü Plant Protection	Bitki ve Hayvan Bilimleri	10
Gıda Mühendisliği Bölümü Food Engineering	Zirai Bilimler	14
Peyzaj Mimarlığı Bölümü Landscape Architecture	Zirai Bilimler	4
Tarım Ekonomisi Bölümü Agricultural Economics	Zirai Bilimler	11
Tarım Makinaları Bölümü Agricultural Machines	Zirai Bilimler	11
Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Agricultural Structures and Irrigation	Zirai Bilimler	11
Tarla Bitkileri Bölümü Field Crops	Bitki ve Hayvan Bilimleri	15
Toprak Bölümü Soil Science	Zirai Bilimler	5
Zootekni Bölümü Animal Science	Bitki ve Hayvan Bilimleri	14
		107

Metodoloji

Türk üniversitelerinin akademik yayınlarının bibliyometrik analizini içeren bir çalışma çerçevesinde ziraat bilim alanında yapılan yayınların bibliyometrik analizi ilk aşamada ele alınmıştır. Bu çerçevede Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi bilimsel yayınlarının bibliyometrik analizi çalışması yapılmıştır. Bu fakültede görevli araştırmacıların yayın davranışlarını daha geniş bir çerçevede ele almak amacı ile tüm yurt içi ve yurt dışı dergi yayınlarına ilişkin referans bilgileri ve yayın özetleri ISI veri tabanları, TUBİTAK-ULAKBİM veri tabanları, diğer veri tabanları, arama motorları ile araştırmacıların üniversite web sitesinde var olan web sayfaları taranarak toplanmış ve yıllar bazında üniversite web sitesinde yayınlanmıştır (Konur 2008a-Konur 2008m). Bulunan her bir akademik referans için ISI veri tabanları kullanılmak sureti ile atıf taraması yapılmıştır. Bu çalışmada 1982-2008 (Eylül) yayın dönemi dikkate alınmıştır.

Bu çalışmada Ziraat Fakültesi araştırmacılarının yayınlamış oldukları dergiler konusunda bir çalışmaya ağırlık verilmiş olup örnek bir çalışma olarak 2007 yılında yayın yapılan dergilerde yayınlanan makale ve derlemelere ilişkin veriler kullanılmıştır (Konur, 2008b).

Ziraat Fakültesi Yayınları

Namık Kemal Üniversitesi'ne bağlı akademik birimlerde görev yapan araştırmacılar 89 uluslararası ve 26 yurtiçi dergilerde yayınlarda bulunmuşlardır (Konur, 2008b). Uygulama ağırlıklı kısa makalelere ilişkin veriler de tabloda ek olarak yer almıştır. Tablodan görüleceği üzere Ziraat Fakültesi çıkışlı makale ve derlemeler tüm yayın kalemlerinde toplam üniversite yayın sayısının üçte ikisinden fazlasını oluşturmaktadır.

Tablo 4 Namık Kemal University papers

No	Paper type	University	Faculty	%
I	<u>International journal papers</u>			
I.I	ISI-indexed journal papers	51	36	71
I.II	Other international journal papers	38	37	97
	Total international journal papers	89	73	82
II	<u>Turkish journal papers</u>			
II.I	Turkish journal papers	26	21	81
II.III	Turkish journal papers-practice	21	19	90
	Total Turkish journal papers	47	40	85
III	Total journal papers	136	103	76

Aşağıdaki tabloda sadece Ziraat Fakültesi tarafından yapılmış olan yayınlara ilişkin veriler yer almaktadır. Yayınlar "SCI-indexed papers", "Other international papers" ve "Other Turkish Journal Papers" olarak sınıflandırılmıştır. Parentez içerisindeki sayılar bölümler arası yapılmış olan çalışmaların sayısını göstermektedir. Bu çalışmalarda Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi uluslararası yayın olarak kabul edilmiş ve 20 yayın bu şekilde değerlendirilmiştir.

Tablodan görüleceği üzere büyük bölümlerin hemen hepsi 10 un üzerinde toplam yayında bulunmuşlardır. Bununla beraber Bitki Koruma, Gıda Mühendisliği ve Tarım Ekonomisi Bölümleri en çok SCI yayınında bulunmuşlardır.

Tablo 5 Namik Kemal University papers by departments

Academic Departments	SCI-indexed papers	Other international papers	Other Turkish journal papers	Total
Faculty of Agriculture				
Agricultural Economics	6(1)	5(1)	3(3)	14(5)
Agricultural Machines	5	3	2	10
Agricultural Structures and Irrigation	3	4	2	9
Animal Science	3	7	1	11
Field Crops	4(1)	6	4	14(1)
Food Engineering	6(1)	4	4(1)	14(2)
Horticulture	2(1)	1	4	7(1)
Landscape Architecture and Design	1	3	1	5
Plant Protection	8	3	0	11
Soil Science	1	2	3(2)	5
Faculty gross	39	38	24	101
Faculty net	36	37	21	94

Ziraat Fakültesi araştırmacıları tarafından yayın yapılmış olan dergiler bölüm bazında aşağıdaki üç ayrı tabloda verilmiştir. İlk tabloda SCI-ineksli dergiler, ikinci tabloda diğer uluslararası dergiler ile Türkçe dergilere ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu tabloların özeti ayrıca aşağıda verilmiştir. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi, Ziraat Fakültesi araştırmacıları tarafından en çok kullanılan dergi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu dergi "core journal" olarak nitelendirilebilir. Hemen hemen her bölümden bu dergide yayın yapılmıştır. Bu dergi dışında "core journal" olarak nitelendirilebilecek dergi bulunmamaktadır.

Tabloda yer alan bilgilerden SCI-indeksli dergilerden çoğunluğunun TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından teşvik çerçevesinde 2007 yılı dergi etki değerleri göz önüne alınarak 2008 yılı için C grubunda yer aldığı görülmektedir. Başka bir deyimle Ziraat Fakültesi çıkışlı yayınların çoğu etki değeri düşük dergilerde yer almıştır.

Tablodan aynı zamanda Türkçe dergilerden çoğunun TABİTAK-ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanında (2007 yılı için) yer almadığı görülmektedir. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi özellikle bu konuda dikkati çekmektedir.

Tablo 6 Agricultural journals- summary

Dergi	No.	Kod*	ULAKBİM	UBYT Kodu
Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	20	I	-	-
Journal of Environmental Protection and Ecology	6	S		-
Acta Horticulturae	3	I		-
Ankara University Faculty of Agriculture Journal of Agricultural Sciences	3	T	TVB	-
Electronic Journal of Food Technology	2	T	-	-
Journal of Faculty of Agriculture, Ondokuz Mayıs University	2	T	TVB	-
Trakya University Journal of Sciences	2	T	-	-
Asian Journal of Chemistry	2	S		C
Bulgarian Journal of Agricultural Sciences	1	I		-
Food Control	1	S		A
Journal of Agricultural Machinery Science	2	T	-	-
Journal of Applied Sciences	1	I		-
Journal of Biological Sciences	2	I		-
Journal of Food Process Engineering	2	S		C
Journal of the American Oil Chemists> Society	1	S		B
Pakistan Journal of Biological Sciences	2	I		-
Phytoparasitica	2	S		C
Plant Pathology	2	S		A
Spanish Journal of Agricultural Research	1	S		-
Turkish Journal of Agriculture and Forestry	2	S		C
World Journal of Agricultural Sciences	1	I		-
Acta Veterinaria Hungarica	1	S		C

Agrochimica	1	S		C
Akademik Gıda: Gıda Mühendisliği ve Gıda Sanayi Dergisi	1	T	-	-
Akdeniz University Journal of Agricultural Faculty	1	T	TVB	-
Archives of Animal Nutrition	1	S		B
Asian Journal of Plant Sciences	1	I		
Biosystems Engineering	1	S		C
Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ	1	T	-	-
Ege University Journal of Faculty of Agriculture	1	T	TVB	-
Entomologia Generalis	1	S		C
Ernahrung, Nutrition	1	I		-
Euphytica	1	S		B
Eurasian Soil Science	1	S		C
Food and Bioproducts Processing	1	S		C
Gıda Bilimi ve Teknolojisi Dergisi	1	T	-	-
Grasas y Aceites	1	S		C
Harran University Journal of Faculty of Agriculture	1	T	TVB	-
Hasad	1	T	-	-
Hydrological Processes	1	S		A
Italian Journal of Food Science	1	S		C
Journal of Agricultural and Biological Science	1	I		-
Journal of Agronomy	1	I		-
Journal of Chemical Engineering of Japan	1	S		C
Journal of Insect Physiology	1	S		A
Journal of Plant Biology	1	S		C
Journal of Plant Pathology	1	S		C
KahramanMaras Sutcu Imam University Journal of Science and Engineering	1	T	-	-
Suleyman Demirel University Faculty of Forestry Journal	1	T	TVB	-
Turkish Journal of Field Crops	1	T	TVB	-
Virus Genes	1	S		C
Water International	1	S		C

- * S: SCI-indexed journal
- * I: other international journal
- * T: Other Turkish Journals

Table 7 Namik Kemal University Faculty of Agriculture papers in ISI-indexed journals

Departments	Journal	Journal no.	SCI subject headings	Publisher
Agricultural Economics				
	Biosystems Engineering,	1	Agricultural Engineering	Elsevier Science. UK
	Journal of Environmental Protection and Ecology	5	-	Scibulcom Ltd., Bulgaria
Agricultural Machines				
	Food and Bioproducts Processing	1	Biotechnology & Applied Microbiology; Engineering, Chemical; Food Science & Technology	Institution of Chemical Engineers. UK
	Journal of Chemical Engineering of Japan	1	Engineering, Chemical	Society of Chemical Engineering, Japan
	Journal of Food Process Engineering	2	Engineering, Chemical; Food Science & Technology	Blackwell Publishing, UK
Agricultural Structures and Irrigation				
	Eurasian Soil Science,	1	Soil Science	Maik Nauka, Interperiodica, Springer. US
	Hydrological Processes	1	Water Resources	John Wiley & Sons UK
	Water International	1	Engineering, Civil; Water Resources	International Water Resources Association, US
Animal Science				
	Acta Veterinaria Hungarica,	1	Veterinary Sciences	Akademiai Kiado, Hungary
	Archives of Animal Nutrition	1	Agriculture, Dairy & Animal Science	Taylor Francis. UK
	Journal of Insect Physiology	1	Entomology; Physiology	Elsevier Science, UK
Field Crops				
	Journal of Plant Biology	1	Plant Sciences	Botanical Society of Korea. Korea

	Journal of the American Oil Chemists> Society	1	Chemistry, Applied; Food Science & Technology	American Oil Chemists> Society, US, Springer, US
	Spanish Journal of Agricultural Research	1	Agriculture, Multidisciplinary; Soil Science	Spanish National Institute of Agricultural & Food Research & Technology. Spain
	Turkish Journal of Agriculture and Forestry	1	Agriculture, Multidisciplinary; Agronomy; Forestry	Scientific & Technical Research Council Turkey, Turkey
Food Engineering				
	Asian Journal of Chemistry	2	Chemistry, Multidisciplinary	Chemic Publishing Company. India
	Food Control	1	Food Science & Technology	Elsevier Science. UK
	Grasas y Aceites	1	Chemistry, Applied; Food Science & Technology	Instituto de la Grasa, Spain
	Italian Journal of Food Science	1	Food Science & Technology	Chirioti Editori. Italy
	Journal of the American Oil Chemists> Society	1	Chemistry, Applied; Food Science & Technology	American Oil Chemists> Society, US, Springer, US
Horticulture				
	Euphytica	1	Agronomy; Plant Sciences; Horticulture	Springer. Netherlands
	Spanish Journal of Agricultural Research	1	Agriculture, Multidisciplinary; Soil Science	Spanish National Institute of Agricultural & Food Research & Technology. Spain
Landscape Architecture and Design	Journal of Environmental Protection and Ecology	1	-	Scibulcom Ltd., Bulgaria
Plant Protection				
	Entomologia Generalis	1	Entomology	E. Schweizerbart>sche Verlagsbuchhandlung. Germany
	Journal of Plant Pathology	1	Plant Sciences	Edizioni ETS. Italy
	Phytoparasitica	2	Plant Sciences	Priel Publishers, Israel
	Plant Pathology	2	Agronomy; Plant Sciences	Blackwell Publishing. UK
	Turkish Journal of Agriculture and Forestry	1	Agriculture, Multidisciplinary; Agronomy; Forestry	Scientific & Technical Research Council Turkey
	Virus Genes	1	Genetics & Heredity; Virology	Springer. Netherlands
Soil Science	Agrochimica	1	Chemistry, Applied; Soil Science	Edizioni Plus, University of Pisa. Italy

Aşağıdaki tabloda Ziraat Fakültesi araştırmacıları tarafından yayın yapılan dergilerin SCI konu başlıkları sayısal olarak özetlenmiştir. Food Science & Technology, Plant Sciences, "none", Agronomy ve Engineering, Chemical ilk beş sırada yer almaktadır.

Tablo 8 SCI Subject headings

Subject headings	No.	Areas
Food Science & Technology	7	Agricultural Sciences
Plant Sciences	7	Plant & Animal Sciences
none	6	Undefined Areas
Agronomy	5	Agricultural Sciences
Engineering, Chemical	4	Chemistry
Agriculture, Multidisciplinary	3	Agricultural Sciences
Chemistry, Applied	3	Chemistry
Soil Science	3	Agricultural Sciences
Chemistry, Multidisciplinary	2	Chemistry
Entomology	2	Plant & Animal Sciences
Forestry	2	Plant & Animal Sciences
Water Resources	2	Ecology
Agricultural Engineering	1	Agricultural Sciences
Agriculture, Dairy & Animal Science	1	Agricultural Sciences
Biotechnology & Applied Microbiology	1	Biology & Biochemistry
Engineering, Civil	1	Engineering
Genetics & Heredity	1	Genetics
Horticulture	1	Plant & Animal Sciences
Physiology	1	Biology & Biochemistry
Veterinary Sciences	1	Plant & Animal Sciences
Virology	1	Immunology

Tablo 9 Namik Kemal University Faculty of Agriculture papers in other international journals

Departments	Journal	Journal no.	Databases	Publisher
Agricultural Economics				
	Bulgarian Journal of Agricultural Sciences,	1		National Centre for Agrarian Sciences in Bulgaria, Bulgaria
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	4	CABI	Namik Kemal University, Turkey
Agricultural Machines				
	Journal of Applied Sciences,	1	Computers & Applied Sciences Complete, ASCI] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	2	AGRIS, CABI	Namik Kemal University, Turkey
Agricultural Structures and Irrigation				
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	3	[AGRIS] [CAB I]	Namik Kemal University, Turkey
	World Journal of Agricultural Sciences	1	Academic Search Complete	IDOSI Publications, Pakistan
Animal Science				
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	7	AGRIS, CABI	Namik Kemal University, Turkey
Field Crops				
	Asian Journal of Plant Sciences	1	[Academic Search Complete] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan
	Journal of Agricultural and Biological Science.	1		Asian Research Publishing Network Pakistan
	Journal of Agronomy	1	[Academic Search Complete] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan
	Journal of Biological Sciences	2	CABI	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan

	Word Journal of Agricultural Sciences,	1	[Academic Search Complete] [CAB I]	IDOSI Publications, Pakistan
Food Engineering				
	Ernahrung, Nutrition		BLD, CABI	Fachzeitschriften Verlag GMBH. Austria
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	3	AGRIS, CABI	Namik Kemal University, Turkey
Horticulture				
	Pakistan Journal of Biological Sciences	1	[Academic Search Complete] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan
Landscape Architecture and Design				
	Journal of Applied Sciences	1	[Asian Science Citation Index] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan
	Journal of Tekirdag Agricultural Faculty	2	[AGRIS] [CAB I]	Namik Kemal University, Turkey
Plant Protection				
	Acta Horticulturae	3	BLD	International Society for Horticultural Science, Belgium
Soil Science				
	Bulgarian Journal of Agricultural Sciences,	1		National Centre for Agrarian Sciences in Bulgaria, Bulgaria
	Pakistan Journal of Biological Sciences	1	[Academic Search Complete] [CAB I]	ANSInet, Asian Network for Scientific Information; Pakistan

Tablo 10 Namik Kemal University Faculty of Agriculture papers in other Turkish Journals

Departments	Journal	Journal no.	Databases	Publisher
Agricultural Economics				
	Electronic Journal of Food Technology	1		
	Journal of Faculty of Agriculture, Ondokuz Mayıs University	1	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı].	Ondokuz Mayıs University, Turkey
	Trakya University Journal of Sciences,	1		Trakya University, Turkey
Agricultural Machines				
	Journal of Agricultural Machinery Science	2		Tarım Makinaları Derneği, Turkey
Agricultural Structures and Irrigation				
	Ankara University Faculty of Agriculture, Journal of Agricultural Sciences,	1	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı]. [CAB I]	Ankara University, Turkey
	KahramanMaras Sutcu Imam University Journal of Science and Engineering	1		Kahramanmaras Sutcu Imam University, Turkey
Animal Science				
	Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi,	1	Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı	Ege University, Turkey
Field Crops				
	Ankara University Faculty of Agriculture Journal of Agricultural Sciences,	2	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı] [CAB I]	Ankara University, Turkey

	Journal of Faculty of Agriculture, Ondokuz Mayıs University	1	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı]. [CAB I]	Ondokuz Mayıs University, Turkey
	Turkish Journal of Field Crops	1	[CAB I]	Society of Field Crop Science, Turkey
Food Engineering				
	Akademik Gıda: Gıda Mühendisliği ve Gıda Sanayi Dergisi	1		Sidas Medya Ajans Tanıtım Danışmanlık Ltd. Şti, Turkey
	Electronic Journal of Food Technology	2		
	Gıda Bilimi ve Teknolojisi Dergisi	1		
Horticulture				
	Akdeniz University Journal of Agricultural Faculty	1	Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı	Akdeniz University, Turkey
	Çanakkale Araştırmaları Türk Yılığ	1		Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Atatürk ve Çanakkale Savaşları Araştırma Merkezi, Turkey
	Hasad	1		
	Trakya University Journal of Sciences	1		Trakya University, Turkey
Landscape Architecture and Design				
	Suleyman Demirel University Faculty of Forestry Journal	1	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı]. [CAB I]	Suleyman Demirel University, Turkey
Plant Protection	-	-	-	-
Soil Science				
	Harran University Journal of Faculty of Agriculture	1	Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı	Harran University, Turkey
	Journal of Faculty of Agriculture, Ondokuz Mayıs University	1	[Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı]. [CAB I]	Ondokuz Mayıs University, Turkey
	Trakya University Journal of Sciences	1		Trakya University, Turkey

Tartışma

Bu çalışmada Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi çıkışlı makale ve derlemelerin 2007 yılında ulusal ve uluslararası dergiler arasındaki dağılımı, yayın yapan araştırmacıların akademik yükseltme ve atamalara ilişkin kurallar çerçevesindeki davranışlarına ışık tutmak amacı ile incelenmiştir.

Bu çalışmada Tekirdağ'da kurulu Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi çıkışlı makale ve derlemelerin yayınlanmış olduğu ulusal ve uluslararası dergiler bölüm bazında tespit edilmiştir.

Diğer ülkelerde olduğu üzere ülkemizde de öğretim üyelerinin atama ve yükseltmelerinde ulusal ve uluslararası dergilerde makale ve derleme yapma koşulu bulunmaktadır (Yükseköğretim Kurulu, 2008). Akademik disiplinler arasında bu kuralın uygulanmasında değişiklikler olmasın rağmen, hemen hemen her üniversite Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış kriterlerini uygulamaktadır. Örneğin Ankara Üniversitesi'nde Ziraat alanında profesör olarak atanabilmek için

“İlan edilen Profesörlük kadrosuna başvuran adayın, “Ankara Üniversitesinde Doçentliğe Atanma için Başvuru Koşulları ve Adayda Aranacak Nitelikler” hakkındaki İlkelerin 3. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmiş olması gerekir. Bunlara ek olarak, doçent unvanını aldıktan sonraki dönemde;

a) Sağlık ve Fen Bilimleri alanlarındaki akademik birimlerdeki kadrolara başvuracak adayın, en az 2 tanesi ekli etkinlikler çizelgesinin A.1 maddesinde belirlenen kapsamda olmak koşulu ile çizelgenin A.1, A.3a, A.4a maddelerinde belirlenen kapsamlarda en az 3 yayın yapmış olması gerekir. A.1 maddesi kapsamındaki yayınlardan en az birisinde aday, 1., 2. veya 3. isim olarak yer almalıdır.” (Ankara Üniversitesi, 2008)

Bu yönergede adı geçen puanlama kriterleri de aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 11 Ankara University publications points

	Point [PUAN]
A. YAYINLAR VE ATIFLAR	
A. 1. a) SCI, SCI-Expanded SSCI ve AHCI kapsamında yer alan dergilerdeki tam metinli makaleler (Derleme dahil)	40
b) Uluslararası yabancı dillerde yayınlanmış uluslararası yayınevlerince yayınlanmış kitaplar.	60
c) “b” maddesinde belirtilen nitelikte kitaplarda bölümler(en çok 40 puan)	20

3 a) SCI, SCI-Expanded, SSCI ve AHCI dışındaki uluslararası indeksler kapsamında olup uluslar arası yayınevlerince yabancı dilde basılı olarak yayınlanan ve alanında saygınlığı olduğu ilgili yönetim kurulunca uygun bulunan ve Üniversite Yönetim Kurulunca onaylanan dergilerdeki (ek Liste A) tam metinli makaleler (Derleme dâhil)	20
4 a) 3. Maddede belirtilen kapsamlarda olmayıp dış ülkelerde yabancı dilde basılı olarak yayınlanan ve alanında değer taşıdığı ilgili yönetim kurulunca uygun bulunan ve üniversite yönetim kurulunca onaylanan dergilerde (Ek Liste B) yayınlanan tam metinli makaleler (Derleme dâhil)	15

Ankara Üniversitesi (2008)

Namık Kemal Üniversitesi'nin benzer puanlama kriterleri de aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 12 Namık Kemal University Publication Points

	Point [PUAN]
A. INTERNATIONAL PUBLICATIONS [ULUSLARARASI YAYINLAR]	
3. SCI, SSCI, AHCI-indexed papers (article and review) [SCI, SSCI ve AHCI endeksli dergi yayını (tam makale ve derleme)]	30
4. SCI-Expanded-indexed papers (article and review) [SCI-Expanded endeksli dergi yayını (tam makale ve derleme)]	20
7. Papers (Full articles and reviews) indexed by area indexes [Alan dizinleri endeksli yayınlar (tam makale ve derleme)]	12
10. Non-indexed papers (full article and reviews) [Endekslenmemiş uluslararası yayınlar [makale ve derleme]	8
12. Non-indexed papers (full article and reviews) [Endekslenmemiş uluslararası yayınlar [makale ve derleme]	6

B. NATIONAL PUBLICATIONS [ULUSAL YAYINLAR]	
4. TUBITAK-indexed articles [Tubitak dizin indeksli makale]	10
6. National journal articles [Ulusal dergi makale]	8
8.a Other national journal article [Diğer ulusal dergi makale]	4

* Namık Kemal Üniversitesi (2008b).

Yukarıdaki değerlendirme yönerge alıntılarında görüleceği üzere yurt içi ve yurt dışı dergiler değişik oranlarda değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Demirel, Sarac & Gurses (2007) çalışmasından da görüleceği üzere ülkemizde Ziraat dâhil tüm bilim alanlarında ISI atıf dizinlerindeki yayın oranlarının artırılması hedeflenmektedir (Tablo 1 & Tablo 2). Bu Amaçla bir teşvik program 1993 yılından bu yana uygulanmaktadır. Buna ek olarak çoğu üniversiteler yurt dışı yayınlar için ek bir mali teşvik program uygulanmaktadır. Örneğin Muğla Üniversitesi'nde bu teşvikler Sıtkı Koçman Vakfı aracılığı ile verilmektedir (Sıtkı Koçman Vakfı, 2008). Hilmer & Hilmer (2005) çalışmasına benzer şekilde daha çok yayın yapan hem daha önce terfi almış olmakta hem de ek gelir imkânına kavuşmaktadır.

2006 yılından bu yana Namık Kemal Üniversitesi bünyesinde çalışmalarını sürdüren Ziraat Fakültesi'nde 10 bölümde araştırma ve geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir. 2 bölüm dışında kalan bölümlerde kritik çekirdek kütlelerin eleman sayısı yönünden mevcudiyeti görülmektedir (Tablo 3).

Çoğu bibliyometrik çalışmaların aksine bu çalışmada sadece ISI endeksli yayınlar değil tespit edilebilen tüm akademik makale ve derlemeler dikkate alınmıştır (Konur, 2008a-2008m). Tespit edilen tüm makale ve derlemeler üniversite web sistesinde yayınlanmış ve özellikle üniversite web sitesinde yayın listesi bulunmayan araştırmacıların eksik yayınların referans bilgilerini sağlama imkânı olmuştur.

Ziraat Fakültesi çıkışlı yayınlar tüm üniversite yayınlarının üçte ikisinden fazla bir bölümünü kapsamıştır (Tablo 4). Üniversitede Ziraat Fakültesi dışında yayın çıkarabilecek sadece bir başka fakültenin bulunmuş olması bunda etkin rol oynamıştır (Konur, 2008a-2008m). Burada dikkat edilmesi gereken başka bir husus da ISI endeksli Ziraat Fakültesi çıkışlı yayınların toplam Fakülte çıkışlı yayınlar içerisindeki payının %38 olmasıdır. Bu oran Torricella-Morales, Van Hooydonk, Araujo-Ruiz (2000) da bulunan %14 lük oranın ve Oguz vd. (2006) de bulunan %8 oranının çok üzerindedir. Garg, Kumar & Lal (2006) çalışmasının tersine Ziraat Fakültesi çıkışlı yayınlar daha çok ISI endeksli dergilerde yayınlanmıştır.

Eleman sayısı az olan iki bölüm dışında kalan tüm bölümler 10 ve üzeri toplam yayın çıkarmışlardır (Tablo 5). Tarım Ekonomisi, Tarla Bitkileri ve Gıda Mühendisliği bölümlerinin her biri 2007 yılında toplam 14 makale ve derleme çıkartmıştır. Bu bölümler aynı zamanda en çok SCI-endeksli makale ve derleme çıkartmışlardır. Ocholla and Onyancha (2006) çalışmasına paralel olarak yayınlar bu alanlarda yoğunlaşmıştır.

Bölümler bazında üretilen tüm makale ve dergilere ilişkin bilgiler dergilerin türüne göre üç ayrı tablo halinde verilmiştir (Tablo 7, 9, 10). Bu tablolarda yer alan dergilere ilişkin özet

bilgi ise Tablo 6'da verilmiştir. Bu tablonun incelenmesinden Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi dışında önemli bir dergi yoğunluğunun olmadığı görülmektedir. Ayrıca bu dergi uluslararası bir dergi olarak ele alınmıştır. SCI'da endekslenmeyen Türkiye'de yayınlanan ziraat dergilerinden sadece 6sının Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri veri tabanında dizinlendiği görülmektedir.

Bunun yanı sıra aynı tablonun incelenmesinden 36 SCI endeksli makale ve derlemenin yayınlandığı dergilerden 6sının UBYT program çerçevesinde A ve B sınıfı olarak kodlandırıldığı görülmüştür. Slafer (2008) çalışmasında olduğu üzere Ziraat Fakültesi araştırmacılarının SCI endeksli dergileri seçerken dergi etki değerini ön planda tutmadıkları görülmektedir. Ayrıca 37 makale ve derlemenin de SCI tarafından endekslenmeyen dergilerde yayınlanmış olması bu noktayı güçlendirmektedir.

Tarla Bitkileri, Gıda Bilim ve Teknolojisi ile Agronomi konu başlıkları altında yapılmış çalışmalar konu dağılımı sıralamasında en başta gelmektedir (Tablo 8). Burada ayrıca konu başlığı verilmemiş olan "Journal of Environmental Protection and Ecology" de ilk sıralarda yer almaktadır. Bu husus Tarla Bitkileri, Gıda Mühendisliği ile Bitki Koruma Bölümlerinin Fakültenin yayın performansı içerisindeki önemli payına işaret etmektedir. Ocholla and Onyancha (2006) çalışmasına paralel olarak yayınlar bu alanlarda yoğunlaşmıştır.

Aynı Tabloda 8'de yer alan bazı konu başlıkların Ziraat Bilimler ile Bitki ve Hayvan Bilimleri ana sınıflarının dışına taşdığı görülmektedir. Kimya ve Biyoloji özellikle bu bağlamda göze çarpmaktadır. Salisbury, Bajwa, Dillon (2007) çalışmasına paralel olarak Biyoloji, Kimya, Genetik ve İmmünoloji gibi temel bilimler Ziraat alanındaki çalışmalarda önemli bir rol oynamaktadır.

Sonuç

Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi çıkışlı olup 2007 yılında yayınlanmış olan derleme ve dergi makalelerinin bibliyometrik analizi, araştırmacıların mevcut atama ve yükseltme kriterleri çerçevesinde nasıl uyum sağladıklarını göstermektedir.

Araştırmacılarımız hem uluslararası SCI-endeksli dergiler ile diğer endeksli dergilerde yayın yapmanın yanı sıra başta Ziraat Fakültesi Dergisi olmak üzere ulusal dergilerde de yayın yapmışlardır.

Fakültenin tüm bölümleri Fakültenin yayın performansında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu rol dağılımı ile bölümlerdeki öğretim üyesi sayısı arasında da doğal bir denge olduğu gözlenmiştir. Yurt dışındaki bazı kurumlarda olduğu üzere Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesinde de dergi etki değeri dergi seçerken fazla dikkate alınmamıştır. Bu nitelikten ziyade bu aşamada niceliğe öncelik verildiğine işaret etmektedir.

Bir ön çalışma niteliğinde olan bu çalışma, North'un "Yeni Kuruksal Ekonomi" kuramı ışığında araştırmacılar ile araştırmayı düzenleyen kurallar arasında sıkı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir (North, 1991).

Oguz vd. (2006) dışında Ziraat alanında yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi üzerine yapılmış ilk çalışmalardan biri olan bu çalışmanın ilerideki diğer çalışmalar ile desteklenmesi beklenmektedir.

Kaynaklar

Ankara Üniversitesi (2008) Ankara Üniversitesinde Profesörlüğe Yükseltme ve Atanma için Başvuru Koşulları ve Adayda Aranacak Nitelikler (Ankara, Ankara Üniversitesi)

Bravo-Vinaja, A.; Sanz-Casado, E. (2008) Bibliometric analysis of the Mexican scientific production in agricultural sciences during the years 1983-2002, *Revista Fitotecnia Mexicana*, 31 (3): 187-194.

Demirel, I. H.; Sarac, C.; Gurses, E. A. (eds.) (2007) Türkiye'nin Bilimsel yayın Göstergeleri (I) 1981-2006, 376 pp. [Scientific Publication Indicators of Turkey (1) 1981-2006] (Ankara, TÜBİTAK-ULAKBİM).

Gaffney, S. (2008) Mapping the Literature of Food Science Revisited: 2003-2005. *Journal of Agricultural & Food Information*; 9(1), pp. 41-63.

Garg, K. C.; Kumar, S.; Lal, K. (2006) Scientometric profile of Indian agricultural research as seen through Science Citation Index Expanded, *Scientometrics*, 68 (1): 151-166.

Gulgoz, S; Yedekcioglu, OA; Yurtsever, E. (2002) Turkey's output in social science publications: 1970-1999, *Scientometrics*, 55 (1): 103-121.

Hilmer, C. E; Hilmer, M. J. (2005) How do journal quality, co-authorship, and author order affect agricultural economists' salaries? *American Journal of Agricultural Economics*, 87 (2): 509-523.

Inonu, E; Kurnaz, L (2002) Observations on the growth characteristics of the research output of Turkish physicists based on a selective citation analysis, *Scientometrics*, 55 (3): 437-444.

Konur, O. (2008a) Namik Kemal University Abstracts: 2008 Abstracts, V 1.1, 29 pp., July 2008 (Tekirdag; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008b) Namik Kemal University Abstracts: 2007 Abstracts, v. 1.1, 47 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008c) Namik Kemal University Abstracts: 2006 Abstracts, v. 1.0, 53 pp., July 2008, (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008d) Namik Kemal University Abstracts: 2005 Abstracts, v. 1.0, 55 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008e) Namik Kemal University Abstracts: 2004 Abstracts, v 1.0, 52 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008f) Namik Kemal University Abstracts: 2003 Abstracts, v. 1.0, 38 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008g) Namik Kemal University Abstracts: 2002 Abstracts, v 1.0, 32 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008h) Namik Kemal University Abstracts: 2001 Abstracts, v. 1.0, 26 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008i) Namik Kemal University Abstracts: 2000 Abstracts, v. 1.0, 23 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008j) Namik Kemal University Abstracts: 1995-1999 Abstracts, v. 1.0, 72 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008k) Namik Kemal University Abstracts: 1990-1994 Abstracts, v. 1.0, 57 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

Konur, O. (2008l) Namik Kemal University Abstracts: 1982-1989 Abstracts, v. 1.0, 24 pp., July 2008 (Tekirdag, Turkey; Namik Kemal University). [A0. Institutional work]

- Konur, O. (2008m) *Namik Kemal University Citations: 2007 Citations*, [Namik Kemal Üniversitesi 2007 yılı Yayın Atıfları] v. 1.0, 60 pp., July 2008 (Tekirdağ, Turkey; Namik Kemal University).
- Namik Kemal Üniversitesi (2008a) *Namik Kemal Üniversitesi 2007 yılı Akademik Değerlendirme ve Kalite Geliştirme Raporu*, [Namik Kemal University Academic Development and Quality Improvement Report-2007] Sürüm no. 1.1, Nisan 2008, 119 sayfa (Tekirdağ, Namik Kemal Üniversitesi).
- Namik Kemal Üniversitesi (2008b) *Namik Kemal Üniversitesi Akademik Yükseltme ve Atamalarda Değerlendirilecek Bilimsel Performans Değerlendirme Kriterleri* (Tekirdağ, Namik Kemal Üniversitesi).
- North, D. C. (1991) *Institutions*, *Journal of Economics Perspectives*, 5(1), pp. 97-112.
- Ocholla, D. N.; Onyancha, O. B. (2006) *The nature and trends of agricultural research development in Africa: an informetric study*. *South African Journal of Library & Information Science*; 72(3), pp. 226-235.
- Oguz, I.; Aksit, M.; Cinar, M. U.; Ozdemir, D.; Altan, O. (2006) *A review of the last decade (1994-2004) of quail studies in Turkey*, *Hayvansal Üretim*, 47(1):28-35.
- Salisbury, L.; Bajwa, V.; Dillon, S. (2007) *University of Arkansas Food Science Faculty Publications and the Characteristics of Their Cited References: A Bibliometric Study*. *Journal of Agricultural & Food Information*; 8(4), pp. 21-33.
- Sıtkı Koçman Vakfı (2008) *Sıtkı Koçman Araştırma Ödülü Yönergesi* (Muğla, SıtkıKoçman Vakfı).
- Slafer, G. A. (2008) *Should crop scientists consider a journal's impact factor in deciding where to publish?* *European Journal of Agronomy*; 29(4), pp. 208-212.
- Tonta, Y (2000) *Contribution of Turkish researchers to the world's biomedical literature (1988-1997)*, *Scientometrics*, 48 (1): 71-84.
- Torricella-Morales, R. G.; Van Hooydonk, G.; Araujo-Ruiz, J. A. (2000) *Citation analysis of cuban research. Part 1. A case study: the Cuban Journal of Agricultural Science*, *Scientometrics*, 47 (2): 413-426.
- TUBİTAK (2008a) *Dergi Değerlendirme Kriterleri, Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri tabanı* (Ankara, TUBİTAK)
- TUBİTAK (2008b) *Uluslararası Bilimsel Yayınları Teşvik Programı (UBYT)* (Ankara, TUBİTAK)
- Wickremasinghe, S. I. (2008) *Evaluating research productivity: a case study of the rice scientists in India and Sri Lanka*, *Journal of the National Science Foundation of Sri Lanka*, 36 (1): 59-68.
- Yükseköğretim Kurulu (2008) *Atanma Kriterleri* (Ankara, Yükseköğretim Kurulu).

PANEL

E-DERGİ YAZILIMLARI

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Zeynel CEBECİ**

KONUŞMACILAR

Prof. Dr. Zeynel CEBECİ

Müh. Erdal ÜSTÜNDAĞ

AKADEMİK YAYINCILIKTA AÇIK KAYNAK E-DERGİ YÖNETİMİ YAZILIMLARI

Zeynel CEBECİ

Özet

Kütüphane koleksiyonlarına giren elektronik dergilerin (e-dergiler) sayısında günden güne üssel artışlar olduğu gözlenmektedir. E-dergicilikte başarı ve sürdürülebilirlikte etkisi olan faktörlerden biri e-dergi yönetimi için özel olarak geliştirilmiş dergi yönetim yazılımlarını kullanmaktır. Günümüzde ticari olanlardan açık kaynak olanlara kadar birçok seçeneğin bulunmasına karşın az sayıda dergi yayınlanan akademik kurumlar için açık kaynak kodlu sistemler başta yatırım giderleri olmak üzere birçok açıdan önemli avantajlar sağlamaktadır. E-dergi yönetiminde bu tür sistemlerin kullanılıyor olması ve ticari sistemler yeterli olmaları akademik yayıncılara dergilerini yönetmede esneklik ve öngörülü yayıncılık için bir dizi ucuz çözümler sağlayabilmektedir. Bu çalışmada, çok kısa biçimde e-dergi oluşturma ve yönetiminde kullanılabilecek bazı yaygın açık kaynak sistemlerini tanıtmakta ve tartışmaktadır. Çalışmada ayrıca, yayıncıların sıkça karşılaştığı denetim ve yönetim sorunlarını azaltma ve hatta önlemede bu tür sistemlerin rolü de kısaca irdelenmektedir.

Abstract

Use of Open Source e-Journals Management Software in Scholarly Publishing

In recent years, the number of electronic journals (e-journals) has been increased at exponential rates in library collections. One of the factors affecting success and sustainability of e-journal publishing is to use the software which has specifically been developed for journal management. Today, although there are many options from commercial to open source systems; the later provides many opportunities in many aspects for the academic institutions which locally publish less number of journals compared to commercial publishers. Although their relatively low capabilities open source management software, freely available on the internet, offer to academic publishers a variety of cheap solutions for enhancing the visibility and flexibility in their e-journals management. This paper introduces some of well known e-journal management software which can be used to create and manage e-journals. The role of these systems in reducing or even eliminating common control problems for Turkish academic serials publishers was also outlined.

Prof. Dr. Zeynel CEBECİ
Çukurova Üniversitesi, Ziraat Fakültesi
cebeciz@gmail.com

Giriş

Çok kısa bir tanımla, elektronik ortamlarda ve genel olarak internet üzerinde yayınlanan dergilere "e-dergi" denilmektedir. Başlangıçta CD/DVD gibi ortamlarda çevrimdışı olarak yayınlanan e-dergiler daha sonra FTP servisleri ve posta listeleriyle ve nihayet günümüzde ise hemen neredeyse tamamen Web üzerinden çevrimiçi olarak yayınlanmaya başlamışlardır [3].

Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler hemen her alanda olduğu gibi kütüphanecilik ve akademik yayıncılıkta da basılı materyale dayanan geleneksel yayıncılıktan elektronik yayıncılığa doğru hızlı bir değişime yol açmıştır [3]. 1991'de Chronicle of Higher Education tarafından yalnızca 6 adet hakemli e-dergi rapor edilmişken 2000 yılında Directory of Scholarly Electronic Journal and Academic Discussion Lists'de listelenen e-dergi sayısı 3.900'e yükselmiştir. Ulrich's International Periodicals Directory Ekim 2000 itibariyle 20.430 aktif çevirim içi dergiye ulaşıldığını belirtmiştir [11]. Bugün ücretsiz olarak tam metin erişime açık kaliteli bilimsel ve akademik dergileri dizinleyen Açık Erişim Dergileri Dizini'nde (Directory of Open Access Journals, DOAJ) Ekim 2008 itibariyle kayıtlı dergis sayısı bile 3.689'a ulaşmıştır. Bu dergilerden 1.265 tanesi makale düzeyinde erişilebilir durumda olup toplam 211.827 makaleye erişim söz konusudur [9].

E-dergilerin sayısı ve e-dergicilikte görülen bu hızlı, üssel artışın en başta gelen sürücüsü e-dergilerin gerek dergi yayıncılığı, gerek kütüphane yönetimi ve gerekse okuyucular açısından sağlamış olduğu yapısal bazı avantajlardan kaynaklanmaktadır [1, 2, 4, 6]. E-dergilerle sağlanan avantajları aşağıdaki şekilde özetleyebiliriz:

* Teknik/teknolojik avantajlar

* E-dergilerde diğer belge, nesne veya sistemlere aktif bağlantı sağlayan hipermetinler kullanılabilir.

* E-dergilerde yalnızca metin, şekil, çizim gibi durağan nesnelere değil fakat aynı zamanda ses ve film gibi çoklu ortam nesnelere ve animasyonlar kullanılabilir.

* İletişim avantajları

* Yazar-okuyucu/abone-dergi iletişimi belge üzerinde verilen e-postalarla ve etkileşimli formlarla kolaylıkla sağlanabilir.

* Yazar gönderileri, abonelik işlemleri, inceleme ve onaylama işlemleri tamamen elektronik iletişimle yapılabilir.

* Erişim ve dağıtım avantajları

* Dergi hazırlanır hazırlanmaz yayınlanmaktadır. Basım-dağıtım süresine gereksinim olmamaktadır.

* Kâğıt, matbaa, cilt, depolama, paketleme ve dağıtım işlemlerine gereksinim olmamaktadır.

* E-dergilere her zaman, her yerden ağ tabanlı erişim mümkün olmaktadır.

* Arşivleme ve yönetim avantajları

* E-dergileri arşivlemek için büyük fiziksel mekânlara gereksinim yoktur.

* Arşivleme, indeksleme, kataloglama ve tasnif işlemleri için insan kaynaklarına ve özel sistemlere gereksinim basılı dergiler kadar fazla değildir.

* Maliyet avantajları

* Basılı dergilere göre baskı ve dağıtım maliyeti söz konusu değildir. *

Abone yönetimi ve iletişim elektronik sistemlere göre daha kolay ve hızlı biçimde gerçekleştirilebilir.

* Kullanıcı talepleri ve profiline özel abonelik sistemleri oluşturmak mümkün olmaktadır.

Günümüzde, yaşamın her alanında bilişim teknolojilerini kullanmaya başlayan bilgi toplumlarına doğru küresel değişim, bilim insanlarını da eskiye göre daha fazla rekabetçi olmaya zorlamaktadır. Bilgi toplumunda rekabet, aynı sürede çok daha fazla araştırmak ve

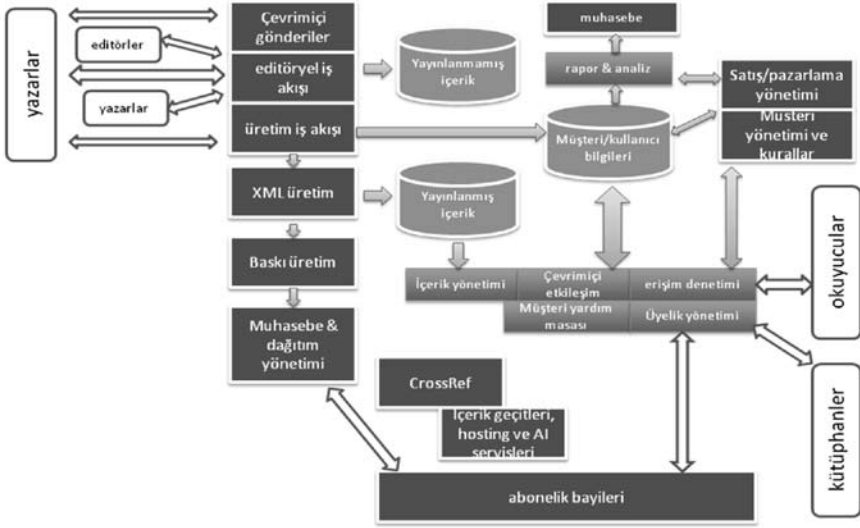
bunun için eskiye göre çok daha hacimli bilgiye çok daha hızlı ulaşmak anlamına gelmektedir. Geçmişe göre kıyasladığımızda, bir birey için araştırmaya zaman artmadığına/artamayacağına göre araştırmacıların yapılan çalışma sonuçlarına daha hızlı şekilde ulaşmak ve daha çok okumak zorunluluğu söz konusu olmaktadır. Elektronik dergiler bilgi edinimi ve yayımında sağladıkları hız, ekonomi ve erişim kolaylıkları nedeniyle, daha geniş bir kitleye ağ üzerinden etkin şekilde ulaştırılabilmekte ve bu nedenle de gittikçe popüler olmaktadır. Yukarıda listelenen teknik, teknolojik, yönetsel ve mali birçok avantajına ilaveten bilim insanları veya makale yazarları için e-dergi demek aynı zamanda daha geniş kitlelere zamanında ulaşmak, daha fazla okunmak ve nihayetinde bilimsel gelişmişlik ölçütü olarak daha fazla atıf almak anlamına da gelmektedir.

E-dergilerin sunduğu avantajlara karşın birtakım dezavantajlara da sahiptir. Elektronik iletişim, abonelik ve elektronik erişim yönetimi, ücretlendirme, arama ve etkileşim mekanizmaları sağlama, erişim garantisi sağlama, arşivleme ve yedekleme e-dergi yayıncıların karşılaştığı spesifik problemlerden yalnızca birkaçını oluşturmaktadır [11]. E-dergi yayıncılığı en az basılı dergi yayıncılığı kadar ve belki de biraz daha fazla yatırım ve Şekil 1'de gösterilene benzer bir otomasyon gerektirmektedir. Böyle bir otomasyonda e-dergi yayıncılığını oluşturan aşağıdaki işlemlerin yönetiminin iyi planlanması ve buna uygun sistemlerin kurulması gerekmektedir.

- a) Makale gönderim yönetimi
- b) Makale inceleme-izleme yönetimi
- c)Yayın/arşiv yönetimi
- d) Abonelik/hesap yönetimi
- e) İletişim yönetimi
- f) Pazarlama, tanıtım ve satış yönetimi

E-dergi yayıncılığını basılı sürüm için hazırlanan makalelerin PDF ve/veya HTML sürümlerinin Web sitesi üzerinde yayınlanması anlamında görmek konuya son derece dar bir açıdan bakmak demektir. E-dergicilik aslında Şekil 1'de gösterildiği gibi makale gönderiminden yayına kadar birçok karmaşık işlemler mekanizmasına sahip bir sistemdir. Böyle bir sistemde aslında her bir işlem adımının yönetimi kendi başına özel uygulamalar ve planlamalar yapılmasını gerektirmektedir. Örneğin, sadece abonelik yönetimini ele aldığımızda bireysel ve kurumsal abonelikler; üniversite kütüphaneleri, halk kütüphaneleri, akademik konsorsiyumlar ve şirket üyelikleri gibi farklı üyelik statülerin yönetilmesi bile iyi geliştirilmiş bir abonelik/hesap yönetimi ve müşteri ilişkileri sistemini zorunlu kılmaktadır.

Dahası, sayısal haklar yönetimi, ticari sistemler bir yana açık sistemlerde bile önem taşıyan bir sorun olup sağlıklı şekilde yönetilmesi entelektüel hakların korunması bakımından çözümlenmek durumundadır. Şöyle ki, e-dergicilikte erişim yönetimi bileşenin açık erişim, kullanıcı adı + parola ile erişim, IP adresi bazında erişim, kullanıcı adı + IP adresi bazında erişim ve indirme başına kayıt ve ödeme gibi çeşitli erişim denetimlerini yapılması söz konusu olabilmektedir [7].

Şekil 1. E-dergi yayıncılığı sistemlerinin genel mimarisi [10].

E-dergi yayıncılığı gibi titiz, hızlı ve ekonomik şekilde çalışılması gereken bir sektörde başarılı ve sürdürülebilir bir sistem kurabilmek için e-dergi yönetim yazılımları ve/ya çözümlerinin edinilmesi editöryel mekanizma ve insan kaynaklarının planlanması kadar önemlidir. E-dergi yayıncılığında, yönetilecek dergi sayıları bir başka deyişle iş hacmi edinilecek sistemin türünü ve fonksiyonlarını belirleyici olmaktadır. Büyük yayıncılar (örneğin Elsevier, Blackwell & Synergy gibi) e-dergicilik için özel geliştirilmiş son derece profesyonel, ticari yazılım sistemlerine sahiptirler. HighWire Press, Sciencedirect ve Atypion Premium gibi bu tür sistemlerin fiyatları da çok yüksek olup küçük yayıncılar ve bu arada akademik yayıncılar tarafından edinilememektedir.

Hemen her bakımdan sorunları bulunan Türk akademik dergi yayıncılığında da pahalı sistemler yerine daha ucuz; hatta edinimi ve kullanımı ücretsiz olan açık kaynak e-dergi sistemlerinin kullanılması iyi bir çözüm olabilir. Bu çalışmada, açık kaynak yazılımlarından bazılarının kısa bir tanıtımı yapılmakta ve bazı özellikleri bakımından incelenmektedir. Ayrıca Türk akademik dergilerinin e-dergi sürümlerini oluşturmaları ve iyileştirebilmeleri için bazı öneriler getirilmektedir.

Dergi Yönetim Sistemleri

E-dergi yayıncılığında birçok farklı sistemle çalışmak mümkündür. Bunlar, ya dış servislerde hizmet alımı yoluyla (outsourcing) veya kurumsal servisler (in-house) sistemlerle sağlanabilir. E-dergi yayıncılığı için yazılım ve bulundurma hizmetleri veren bir servisle çalışarak e-dergi yayıncılığı yapmak Türk Üniversiteleri için şimdilik bir çözüm olarak görülemez. Çünkü, hem bir yandan akademik makale akışı ile yeterli düzeyde beslenememekte, hem de yayınlar ücretsiz olarak açık erişimle tüm okuyuculara açık bulunmaktadır. Ticari bir getirisi bulunmayan böyle bir e-dergi yayıncılığında profesyonel ve pahalı servis sağlayıcılardan hizmet alınması doğal olarak düşünülemez.

Akademik kurumların kendi e-dergilerini kendi kurumlarında kuracakları sistemlerle yayınlanması durumunda ise karşımıza üç seçenek çıkmaktadır. İlk olarak kurumların kendi sistemlerini kendi olanaklarıyla tamamen kendileri tarafından geliştirilmeleri ve hizmete alınmalıdır. İkinci durumda ise, üçüncü taraftan (genelde yazılım geliştiricileri) hizmet satın alarak yeni bir sistem geliştirmek veya mevcut olanı ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirmek düşünülebilir. En son olarak açık kaynak kod projeleri ile geliştirilen bazı sistemleri edinmek ve kullanmaktır.

Yukarıdaki çözümlerden ilki (ve kısmen de ikincisi) zaten şu an için Türk akademik e-dergilerinin hemen hepsinde uygulanmaktadır. Üniversiteler kendi e-dergi sistemleri kendileri geliştirdiğinde yazılım geliştiriciye bağımlı kalmakta, yazılım geliştirici herhangi bir nedenle kurumdan ayrıldığında ise sürdürülebilirlik sağlanamamaktadır. Bazen de e-dergilerin Web sistemlerini belli düzeylerde bilen ve bu işi gönüllülük esasıyla yürüten akademisyenlerce yapıldıkları görülmektedir. Bu da, çoğu kez bu kişilerin yayın kurulundan bu veya şu şekilde ayrılmaları ile zaman içinde sekteye uğramaktadır. Dahası amatör bakışla oluşturulan e-dergi sistemlerinin genelde sadece yayın işlemine yönelik olduğu, Şekil 1'de görülen işlem modülleri gözden geçirildiğinde çok yetersiz olduğu da söylenebilir. En azından amatör sistemlerin çoğunda editöryel işleyiş sürecinin yer olmadığı ortadadır.

Böyle bir durumda, bir yandan profesyonel sistemlerin satın alınması için yeterli finansın olmadığı, diğer yandan kurumsal insan kaynaklarının yeterli olmadığı göz önüne alınırsa geriye açık kaynak sistemlerin kullanılması kalmaktadır. Açık kaynak sistemler hem ücretsiz olarak edinilmeleri, hem ihtiyaç doğrultusunda özelleştirilebilmeleri ve hem de açık kaynak kullanıcılarınca sürekli geliştirilmeleri nedeniyle Türk e-dergiciliğinde iyi bir seçenek durumundadır.

E-Journal

E-Journal birkaç modülden oluşan güçlü bir yayıncılık sistemidir. Drupal'da kişisel veya kurumsal e-dergiler oluşturmak ve yönetmek için kullanılmaktadır. Sisteme, yazarlar, editörler ve hakemlerin kaydı yapılabilmekte; sayı yönetimi, temel kullanıcı ve erişim denetimleri, söz dağıcıkları ve arşivleme olanakları sunulmaktadır. <http://drupal.org/project/ejournal> adresinden erişilebilir indirilebilmektedir.

Open Journal Systems

Simon Fraser Üniversitesi'nde Public Knowledge Project (PKP) Projesi kapsamında geliştirilmiş olan Open Journal Systems (OJS) dergi yönetim ve yayıncılığı açık kaynak yazılımıdır. PKP projesinde araştırma makalelerine erişimi iyileştirmek ve geliştirmek amaçlanmış ve federal düzeyde desteklenmiştir. OJS, makale gönderimi, editöryel işlemlerden yayınlama ve indeksleme aşamasına kadar tüm dergicilik işlemlerini kapsayan bir sistem olup hakemli akademik e-dergiler için en yaygın kullanılan sistemlerden biridir. OJS'nin çok güncel olmamakla birlikte Türkçe sürümü de mevcuttur. <http://pkp.sfu.ca/?q=ojs> adresinden indirilebilmektedir.

Article System

Article System, kağıt tabanlı basılı periyodik işlemlerinin çevrimiçi bir benzeri olarak geliştirilmiş bir açık kayan makale yönetim sistemidir. Bu nedenle esas bileşenleri dergi sayılarını oluşturan makale içeriğini yönetmek üzerine yoğunlaşmıştır. <http://artsys.sourceforge.net> adresinden erişilip indirilmektedir.

DPubS

Cornell Üniversitesi Kütüphanesi'nin DPubS (Digital Publishing System) sistemi genel amaçlı açık kaynak yayın yönetim sistemlerinden bir başkasıdır. Pennsylvania Eyalet Üniversitesi (PenState) Kütüphaneleri ve Yayınevi ile işbirliği ile geliştirilen ve Euclid Projesi'nin yayınlanması için geliştirilmiş olan DPubS sistemini daha geliştirmek ve zenginleştirmeyi planlamıştır. <http://dpubs.org> üzerinden erişime açıktır.

eFirst XML

E-dergilerin oluşturulması ve yayınlanmasında kullanılan bir başka açık kaynak e-dergi yönetim yazılımlarından biridir. Sistem, OCLC Openly Informatics'in belge dönüştürü yazılımı ve XML teknolojilerini de kullanılan inovatif ürünlerden biridir. Akademik makalelerin hem basılı ve hem de çevrimiçi sunumlarının oluşturulmasında kullanılabilen eFirst XML özellikle Web üzerinden yayıncılık yapan e-dergiler için geliştirilmiş en iyi çözümlerden biridir. <http://www.openly.com/efirst> adresinden erişilip indirilebilmektedir.

ePubTk

<https://dev.livingreviews.org/projects/epubtk> adresinden erişilen ePublishing Toolkit (ePub Tk). ePubsTk Web üzerinde bilimsel içerik yayıncılığına yardımcı olmak için gerekli araçları sağlayan bir yazılım paketidir. ePubTk özel olarak, Web uygulaması şeklinde bir veya daha çok derginin yaratılması, sürdürümü ve yönetimini sağlamaktadır. Sistem, BinTeX'de hazırlanmış LaTeX'de yazılmış makalelerin işlenmesini ve Web'te çeşitli formatlara dönüştürülerek yayınlanmasını sağladığından bilimsel yayıncılıkta kullanılabilir en iyi seçeneklerden bir başkasıdır. Ayrıca, referanslar ve hata izleme, atıflar, dipnotlar ve kaynaklar listesi gibi çeşitli yardımcı araçlar ve kısa yollar yanında tam metin arama özelliklerine de sahip bulunmaktadır.

DiVA

DiVA, Academic Archive Online (İsveççe: Digitala Vetenskapliga Arkivet) bazı İskandinav Üniversitelerinin ortak girişimi ile 2000 yılında geliştirilmeye başlanan bir açık kaynak çözümdür. Uppsala Üniversitesi Elektronik Yayıncılık Merkezi'nde geliştirilmiş ve hizmet vermektedir. Sistem hem elektronik hem de basılı yayıncılık için kullanılabilir. Üniversitelerce yayınlanan akademik yayınlar tam metin olarak sistem aracılığıyla yayınlanmakta ve arşivlenmektedir. Akademik tezler, kitaplar ve araştırma raporlarının yönetimi de yapılabilmektedir. Sistem ile ilgili ayrıntılara <http://www.diva-portal.org> adresinden erişilebilmektedir.

GAPWorks

Alman akademik yayıncılık sistemine destek olarak DFG tarafından GAP projesi tarafından desteklenmiş bir e-yayıncılık sistemi olup hakemlik ve editörlük sistemi de dahil e-dergi yayıncılığı ile ilgili işlemleri yönetebilmektedir. Sistem ayrıntıları <http://developer.berlios.de/projects/gapworks> adresinde yayınlanmaktadır.

HyperJournal

HyperJournal hem basılı hem de elektronik dergi yayıncılığı yönetimi için geliştirilmiş açık kaynak yazılımlarından bir başkasıdır. Kolaylıkla kurulabilmekte, ayarlanmakta ve yönetilebilmektedir. HyperJournal <http://www.hjournal.org/download> adresinden indirilebilmektedir.

SOPS

Avrupa Birliği tarafından desteklenen bir proje sonucunda geliştirilmiş olan SciX Open Publishing Services (SOPS) kişisel ve kurumsal arşiv yönetimi, konusal veya toplumsal arşivler, elektronik dergiler, konferans bildirimleri gibi birçok işlemi çevrimiçi yürüten bir yazılımdır. Sistem, içerik yönetimi, tartışma, puanlama, görüş, inceleme işlemleri gibi

yayıncılıkla ilgili mekanizmaların birçoğunu sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. Ayrıntılı bilgilere <http://www.scix.net/sops.htm> adresinden erişilebilmektedir.

Ambra

Topaz projesi kapsamında geliştirilen Ambra bilimin tüm alanlarında kalite güvenceli araştırma makalelerinin yayını için geliştirilmiş yüksek hacimli, etkin ve ekonomik bir sistem olarak rapor edilmektedir. Sistemle ilgili bilgilere <http://www.topazproject.org/trac/wiki/Ambra> adresinden ulaşılabilir.

Lodel CMS

Lodel, Fransızca arayüzlü olarak geliştirilmiş açık kaynak yazılımlarından biri olup <http://www.lodel.org> adresinden erişilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

TÜBİTAK ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı'nda (TVBVT) 2001 yılından beri Türkiye'de tarım, ormancılık, veterinerlik, hayvancılık ve biyoloji alanlarında yayınlanan dergileri değerlendirme kriterleri kapsamında incelenmekte ve taranmaktadır. TVBVT'de şu an için 35 derginin taranmakta olup bu dergilerin çoğu basılı olarak ve bir kısmı ise ikili moda yayınlanmaktadır. Dergilerin çevrimiçi sürümleri incelendiğinde genel olarak belli bir yayın yönetimi sistemi kullanılmadığı, çoğunda editöryel işlem ve arşiv otomasyonu bileşenlerinin bulunmadığı görülmektedir. Sonuç olarak, en azından TVBVT grubuna giren dergiler için e-dergicilik, yalnız PDF veya HTML formatında yayınlanan web sitelerinden öteye geçememiş olup henüz başlangıç aşamasında gözükmektedir.

E-dergi yayıncılığı tüm avantajlarına karşın sanılanın aksine maliyeti yüksek bir iştir [8]. Bu nedenle, yazılım açısından maliyeti düşürmek için akademik dergi editörlerinin açık kaynak yazılımlardan birini edinerek e-dergi sürümlerini geliştirilmeleri ve bu yönde gerekli deneyim kazanmaları hemen yapılabilecek çözümlerden biridir. Bu amaçla ayrıca ULAKBİM'in e-dergi yönetimi ve yayıncılığı konulu birkaç günlük eğitim seminerleri düzenlemesi, sistem edinimi ve kurulumu ile ilgili konuların öğretilmesi açısından yararlı olabilecektir. Çünkü, dergi editörlerinin gönüllü olarak bunca işin arasında yürüttükleri editöryel işlemlerin yanında belli düzeylerde teknik bilgi ve beceri gerektiren bir e-dergi yönetim sistemini kurmalarını beklemek doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Çözümlerden bir başkası, belki de en önemlisi ise, Alman Akademik Yayıncıları (German Academic Publishers, GAP) gibi bir proje geliştirilmesidir. GAP projesini örnek olarak ele aldığımızda (www.gap-c.de) Alman Araştırma Kurumu (German Research Foundation, DFG) tarafından desteklendiğini görmekteyiz. GAP projesinde amaç Almanya'da yayınlanan akademik dergiler için yeni bir model oluşturmak ve altyapı sağlamaktır. Proje desteği bittikten sonra GAP'ın sürdürülebilirliğini garanti altına almak için iş planları da dahil akademik kurumlar ve bilimsel yayın yapan diğer kurumların arasında organizasyonel bir ağ yaratılması GAP projesinde temel amaçlardan biri olmuştur. GAP projesinde dergilerin merkezi bir sistemde çevrimiçi yayınlanması, yayına hazırlanması, editöryel işlemlerinin yürütülmesi için yazılım ve donanım sistemleri dâhil insan kaynakları, roller ve diğer sistem bileşenlerinin geliştirilmesi temel hedefleri oluşturmuştur. Böylece, internet üzerinden açık erişimle hizmet veren bir çevrimiçi sistemin ortaya çıkışı sağlanmış olacaktır [5].

Almanya dışında başka ülkelerde de (örneğin ABD, Tayvan, Hindistan, Çin gibi) benzer merkezi sistemlerin projeler kapsamında geliştirilmiş bulunduğunu görmekteyiz. ULAKBİM 1. Editörler Çalıştay'ında da dile getirildiği üzere, Türkiye için Almanya GAP projesi benzeri bir proje ile merkezi olarak kullanılabilir, ulusal akademik e-dergi yönetim sistemi devreye alınmalıdır. Böyle bir sistemin organizasyonu için ülkemizde ULAKBİM gibi bir merkezi kurum zaten mevcut olduğundan yapılması gereken, merkezi çevrimiçi sistemi

projelendirerek üniversite dergilerinin ve diğer bilimsel dergilerin kullanımına açmaktan ibarettir. Bunun Türk akademik yayıncılığına kolaylık ve teşvik sağlaması dışında, ULAKBİM için de indeksleme, merkezi arşiv sağlama ve bilimsel içeriğin korunmasını garanti altına almak gibi yararları ve getirileri söz konusu olacaktır.

Kaynaklar

- * Srimurugan, A. (2008). *E-Journals – Building blocks for future Research*. (Çevrimiçi erişim: www.mkulibrary.org/seminar.ppt, 10.10.2008).
- * Beagrie, N. (2004). *Digital Preservation, e-journals and e-prints* (Çevrimiçi erişim: <http://rdd.sub.uni-goettingen.de/conferences/ipres04/beagrie/China04NBe-journals.ppt>, 09.10.2008).
- * Okerson, A. (2000). *A History of E-journals in 10 Years: and What it Teaches Us* (Çevrimiçi erişim: <http://www.library.yale.edu/~okerson/JerusalemEBSCO.ppt>, 9.10.2008)
- * Shoba, J. (1999). *E-journals: Subscription Models and Access Modes. Workshop on Internet for Information Resource Management in Libraries (IIRML). 22-26 November 1999* (Çevrimiçi erişim: www.ncsi.iisc.ernet.in/raja/netlis/iirml/shoba.ppt, 9.10.2008).
- * Braun, K. (2004). *GAP - German Academic Publishers: A Network Approach to Scholarly Publishing, Canadian Journal of Communication, Vol 29, No 3 (2004)*. (Çevrimiçi erişim: <http://www.inasp.info/uploaded/documents/started-e-publ-FINAL-updateMay06.pdf>, 9.10.2008). INASP: NO, 25 s.
- * Wilkinson, S.L. (1998). *Electronic publishing takes journals into a new realm, Publications slip off restrictions of print world and carve out a unique identity. Chemical & Engineering News, May 18, 1998* (Çevrimiçi erişim: <http://pubs.acs.org/hotartcl/cenear/980518/elec.html>, 9.10.2008).
- * Boyce, P.B., Dalterio, H. (1996). *Electronic publishing of scientific journals. Physics Today January, 1996* (Çevrimiçi erişim: <http://www.aas.org/~pboyce/epubs/pt-art.htm>, 9.10.2008)
- * DOAJ (2008) *Directory of Open Access Journals, 2008, Lund University Libraries*,
- * Ware, M. (2007). *Journal publishing systems: outsource or in-house?*, (Çevrimiçi erişim: <http://mrkwr.wordpress.com/2007/02/22/journal-publishing-systems-outsource-or-in-house>, 9.10.2008).
- * Sitko, M., Tafuri, N., Szczyrbak, G. & T. Park (2002) *E-journal Management Systems Trends, Trials, and Trade-offs. Serials Review 2002; 28:176–194*

SU ÜRÜNLERİ AKADEMİK BİLDİRİLER YAYIM SİSTEMİ: Akuademi.Net

Erdal ÜSTÜNDAĞ, Cennet ÜSTÜNDAĞ

Özet

Ülkemizde her yıl su ürünleri ile ilgili bir kaç sempozyum, kongre vb. bilimsel etkinlik düzenlenmektedir. Bu ortamlarda üniversitelerimiz ve araştırma kurumlarımızdan birçok araştırmacımızın bildirileri sunulmakta ve sektöre duyurulmaktadır. Sınırlı sayıda basılan sempozyum kitaplarındaki bildiriler diğer araştırmacılara, sektöre ve bu sektörde çalışacak genç mühendislere yeterince ulaşamamaktadır. Oysa web üzerinden istenilen her yer ve zamanda makalelere erişilebilmesinin sağlanması daha geniş kitlelere hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi mümkün kılmaktadır. Bu noktadan hareketle oluşturulan Akuademi.Net bildiri yayım sistemi, ülkemizde her yıl çeşitli kurumlar tarafından düzenlenen su ürünleri ile ilgili sempozyum, su günleri ve kongre gibi etkinliklerde sunulan bildirilerin web üzerinden geniş kitlelere yayımını amaçlamaktadır. Böylece sunulan bildirilerin sadece sempozyum kitaplarında kalmayıp internet üzerinden daha geniş kitlelere hızlı ve sürekli olarak iletilmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmada, Akuademi.Net sistemi, su ürünleri alanında açık erişimli bir elektronik yayıncılık örneği olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: su ürünleri, elektronik yayıncılık, açık erişim.

Abstract

The Extension System of Academic Papers on Fisheries: Akuademi.Net

In our country, some scientific activities such as symposiums, congresses relating to fisheries are organized every year. In these platforms, papers of lots of researchers from various universities and research institutes are presented and declared to the sector. Scientific papers in the symposium books which are published in limited amounts fail to reach the other researchers, the sector and the junior engineers who are to work for the sector. However, providing the accessibility of articles on the web makes it easier to reach larger mass rapidly. Scientific papers publication system, Akuademi.Net being constituted taking this advantage as a point of departure, aims at publishing the papers, presented in the platforms like symposiums and congresses on fisheries held by various institutions in our country, on the web for the benefit of a larger researchers. Thus, it is intended that the proffered papers extend to the larger mass rapidly and continually via the internet instead of being kept in the papers of symposiums. In this study, the system of Akuademi.Net is discussed as an example of e-publishing with open access on fisheries.

Keywords: fisheries, e-publishing, open access.

Müh. Erdal ÜSTÜNDAĞ
Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü
erustundag@yahoo.com

Giriş

Akademik (bilimsel) yayım, bilimsel bir alanda yürütülen bir çalışmanın verilerinin kullanılarak yayın hazırlanması ve elde edilen bilgilerin kitlelere iletimini içerir. Klasik anlamda yayıncılık elde edilen bilgilerin basılı ve görsel araçlarla ilgililere ulaştırılmasıdır.

Bilimsel yayıncılıkta başlıca iletişim kanalı bilimsel dergiler olmasına karşın özellikle İnternet'in kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, elektronik ortamda erişilen bilgi miktarında da büyük bir artış görülmüştür (Polat, 2006a).

Belgeleri, elektronik ortam ve ağlar aracılığıyla erişilebilir hale getirmek olarak tanımlanan elektronik yayıncılık, bir yandan mevcut dergilerin elektronik olarak da yayımlanması (paralel yayıncılık) olarak değerlendirilirken, diğer yandan bilginin tamamen elektronik olarak üretilmesi ve dağıtılması seçeneğiyle alternatif bir yayıncılık modeli olmuştur (Tonta, 1997).

Günümüzde bilimsel bilgiye serbestçe ve ücretsiz olarak erişimi sağlayacak yaklaşımlar uygulamaya geçirilmiştir. "Açık Erişim" olarak literatüre geçen bu uygulamalar, başlangıçta bireysel örnekler biçimindeyken, sonradan geleneksel bilimsel iletişim sürecinin gerçekleştirildiği bir yayıncılık modeline dönüşmüştür. Açık erişim kavramı dünyada üniversiteler, araştırma kurumları, bilimsel dernekler ve kütüphaneler tarafından üzerinde önemle durulan bir konudur. Bu kurumlar kendi mensupları tarafından yapılan yayınları açık erişim arşivlerinde ve kurumsal arşivlerde depolamaya ve İnternet üzerinden erişime açmaya başlamışlardır (Polat, 2006a; Tonta, 2006).

Elektronik yayın sayıları basılı ortamdakine oranla çok daha hızlı bir artış göstermektedir. Matbaanın icadından bu yana yaklaşık 150 milyon çeşit kitap basılmışken, İnternet ortamındaki belge sayısı milyarlarla ölçülmektedir (Tonta, 2002).

Ülkemizde de bilgiye hızlı ve sürekli erişilmesine yönelik girişimler her geçen gün artmasına karşın henüz çok yaygınlaşmamıştır. Milli Kütüphane ve TÜBİTAK-ULAKBİM gibi kuruluşlar tarafından, bilimsel yayınlarda yer alan makalelerin bibliyografik bilgi ve özetlerini listeleyen, değişik konu alanlarına yönelik e-veritabanları hazırlanmıştır. YÖK, ülke genelinde yürütülen bütün yüksek lisans ve doktora tezlerini elektronik ortamda erişime açmıştır. Son yıllarda Türkiye'de açık erişim konusu bazı akademik toplantılarda konuşulmasına ve bazı kişisel ve kurumsal açık erişim arşivi oluşturulmasına karşın, henüz çok etkin değildir. Bu alandaki uygulamalara Hacettepe, Ankara ve Orta Doğu Teknik üniversitelerindeki açık erişim arşivleri örnek verilebilir. Bu arşivlere üniversite veya fakülte/bölüm düzeyinde yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri ile öğretim üyelerinin yayınları yüklenmiştir. (Tonta, 2006; Polat, 2006b)

Açık erişim adı altında olmasa da Türkiye'de çıkarılan bazı basılı dergilerde yayımlanan makalelerin tam metinlerine ücretsiz olarak erişilebilmektedir. TÜBİTAK dergileri de bu dergiler arasındadır (Tonta, 2006).

Su Ürünlerinde Elektronik Yayıncılık ve Açık Erişim

Diğer bilim dallarında olduğu gibi su ürünlerinin ana sektör olarak içinde yer aldığı tarım sektöründeki bilimsel çalışmaların yayımı ve duyurulmasıyla ilgili dünya çapında ve ülkemizde bazı oluşumlar bulunmaktadır.

ABD Tarım Bakanlığı Ulusal Tarım Kütüphanesi "Tarımsal Bilgi Ağı Merkezi (Agricultural Network Information Center = AgNIC)" tarafından işletilen "AgDB" dizini tarımsal veritabanları hakkında yayınlanan en kapsamlı bilgi kaynağı olma özelliğini hala korumaktadır (Cebeci, 2003).

Ayrıca FAO bünyesinde tarımsal yayınların bibliyografik bilgilerinin yer aldığı AGRIS/CARIS veritabanı bulunmaktadır. FAO ayrıca pek çok yayına tam erişim imkanı da vermektedir.

Türkiye’de tarımsal veritabanları konusunda bazı çalışmalar yapıldığı bilinmekle birlikte henüz çok yeterli değildir. Örneğin ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanını (TVBBVT) tarımsal yayınların bilgilerini sunmaktadır. Son yıllarda başta Tarım Bakanlığı olmak üzere birtakım tarımsal amaçlı profesyonel veritabanı oluşturma gayretleri de dikkat çekmektedir. Bakanlıkça, tarımsal dokümantasyon çalışmaları yapılmakta ve Türkiye Tarımsal Bilgi Merkezi projelerinin yürütüldüğü bildirilmektedir. Bazı üniversitelerin de bu yönde çalışmaları bulunmaktadır. Örneğin, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi tarafından geliştirilen “ZooData-2000” bilgi sistemi, zootekni alanındaki araştırmaların bibliyografik verilerini web üzerinden yayımlayan bir tarımsal veri tabanıdır (Cebeci, 2003).

Ülkemizde su ürünleri konusunda da elektronik veri tabanları ve açık erişim sistemleri oluşturulmasına yönelik bazı düşünceler ve gayretler bulunmakla birlikte henüz etkin bir aşamaya gelinememiştir.

Bu sektörde ülkemizin en önemli veri kaynaklarını, yayınlanan bilimsel dergiler oluşturmaktadır. 1950’li yıllarda İstanbul Üniversitesi Hidrobiyoloji Enstitüsünün yayımladığı “Balık ve Balıkçılık” dergisinde ve daha sonra değişik sürelerde yayınlanan çeşitli dergilerde su ürünleri ile ilgili bilimsel makaleler yer almıştır. Günümüzde bu alanda yayınlanan birkaç bilimsel dergi bulunmaktadır. Bunlardan Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi ve İstanbul Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi yayın hayatını sürdüren en eski dergilerdendir. Trabzon Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü tarafından 2001 yılından beri hem basılı hem elektronik olarak yayımlanan Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences dergisi 2008 yılında SCI - Expanded kapsamına alınmış ve bu alandaki ilk dergi olmuştur. Ayrıca Su Ürünleri Bilimleri.com adıyla sadece elektronik olarak yayın yapan bir dergi 2007 yılında faaliyete geçmiştir. Öte yandan Nobel dergi grubu bünyesinde bir su ürünleri dergisinin hazırlıkları da sürmektedir.

Bu dergiler basılı nüshalarında yer alan makaleleri paralel yayıncılık uygulaması olarak web üzerinden özet ve tam metin olarak kullanıma açarak açık erişim elektronik yayıncılık yapmaktadır. Ayrıca Su Ürünleri Bilimleri.com dergisi web sayfasında su ürünleri alanında Türk yazarlı SCI-expanded yayınlar listelenmektedir.

Akademik.Net Sisteminin Amacı

Su ürünleri ile ilgili olarak ülkemizde her yıl bir kaç sempozyum, kongre vb. bilimsel etkinlik düzenlenmekte ve bu alanda çeşitli bilimsel dergiler yayımlanmaktadır. Bu ortamlarda üniversite ve araştırma kurumlarından birçok araştırmacı yaptıkları çalışmalarla ilgili makaleler sunmakta ve yayımlanmaktadır.

Bilimsel dergilerde basılan makaleler dergilerin web sitelerinde yayınlanırken, sempozyum vb. ortamlarda sunulan bildiriler ise özet veya tam metin halinde sadece sempozyum kitaplarında yayınlanmaktadır.

Sınırlı sayıda basılan sempozyum kitaplarındaki bildiriler diğer araştırmacılara, sektöre ve bu sektörde çalışacak genç mühendislere yeterince ulaşamamaktadır. Oysa web üzerinden istenilen her yer ve zamanda makalelere erişimin sağlanması, daha geniş kitlelere hızlı bir şekilde ulaşılabilme için mümkün kılmaktadır.

Bu noktadan hareketle, ülkemizde her yıl çeşitli kurumlar tarafından düzenlenen su ürünleri ile ilgili sempozyum, su günleri ve kongre gibi etkinliklerde sunulan bildirilerin web üzerinden geniş kitlelere yayımı amacıyla Akademi.Net ismi verilen bir web sitesi oluşturulmuştur. Bu amaçla bu organizasyonları düzenleyen kişi ve kurumlardan gerekli izinler

alınarak bilimsel etkinliklerde sunulan bildirilerin web üzerinden bir arada sunulmaları yönünde adım atılmıştır. Böylece sunulan bildirilerin sadece sempozyum kitaplarında kalmayıp internet üzerinden daha geniş kitlelere hızlı ve sürekli olarak iletilmesi hedeflenmektedir.

Sisteminin Yapısı ve Özellikleri

Bu çalışmanın konusu, ülkemizde çeşitli üniversiteler tarafından su ürünleri alanında düzenlenen sempozyum, kongre gibi bilimsel toplantılarda sunulan akademik bildirilerin web üzerinden geniş kitlelere ulaştırılması amacıyla oluşturulan bir yayım sistemidir. Bu sistemin materyalini, sempozyumlarda sunulan ve sempozyum kitaplarında yayımlanan bilimsel makaleler oluşturmaktadır.

Sempozyum bildirilerinin açık erişim tabanlı paylaşımı amacıyla bir web sitesi oluşturulmuş ve makale bilgileri, özetleri ve varsa tam metinleri veritabanına kaydedilmiş ve kullanıma açılmıştır.

Bu sitede yayımlanan bildiriler sempozyum vb. etkinlikte sunulup bildiri kitaplarında yer almış olduğundan yayın hakları tamamen ait olduğu etkinliğe aittir. Akademi.Net sadece bu bildirilerin yayımına aracılık etmektedir. Sempozyumu düzenleyen ve bildiri kitaplarını yayımlayan kuruluşlar veya düzenleme komitelerinden bildirilerin açık erişimli site üzerinden yayımlanması için izin alınmıştır.

Bu sistem, sektörle ilgili haber ve yorumların tartışılacağı bir portal değildir. Bu hizmeti gören başka web siteleri mevcuttur. Akademi.Net, bilimsel etkinliklerdeki makalelerin yer aldığı akademik bir paylaşım platformudur.

Bu sistem, tek bir kuruma ait bir yapı olarak değil, ülkemizdeki çeşitli su ürünleri fakülte ve araştırma enstitülerinin desteklediği ortak paylaşım platformu olarak yapılandırılmıştır.

Sistemin İçeriği

Akademi.net ismi verilen bu sisteme, başlangıç olarak 2004, 2005 ve 2007 yıllarında yapılan Ulusal Su Günleri Sempozyumları, 2007 yılında yapılan XIV. Su Ürünleri Sempozyumu, 2006 yılında yapılan 1. Balıklandırma ve Rezervuar Yönetimi Sempozyumu ile 3. Su Ürünleri Öğrenci Sempozyumunda sunulan bildiriler dahil edilmiştir. 2006 yılı Su Günleri Sempozyumu bildirilerinin yüklenmesi çalışmalarına başlanmıştır.

Amacı, ülkemizdeki su ürünleri sempozyumlarını bir platformda toplamak olan bu sisteme, gelecekte yapılacak olan sempozyumlar dahil edileceği gibi, ulaşılabildiği ölçüde geçmişte yapılan bilimsel etkinliklerin makalelerinin de sisteme eklenmesi planlanmaktadır. 2008 içerisinde yapılan 3. Ulusal Limnoloji Sempozyumunun sisteme dahil edilmesi için girişimler yapılmıştır. Ayrıca 2009 yılında Rize’de yapılacak olan XV. Su Ürünleri Sempozyumunun hazırlık aşamasında da görev alınarak sistemin kapsamının genişletilmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

Sistemin Faydaları

Ülkemizde, su ürünleri alanında yapılan bilimsel etkinliklerde sunulan bildirilerin açık erişimli bir web sitesinde toplanmasından beklenen faydalar şunlardır:

- * Su ürünlerinde açık erişimli elektronik yayıncılığa bir örnek oluşturmak,
- * Su ürünleri bildirilerine topluca bir adresten ulaşabilmeyi sağlamak,
- * Sempozyum ve kongre kitaplarındaki bildirilerin paralel yayıncılık anlamında web ortamına aktarılması,
- * Makalelerin daha geniş kitlelere, hızlı ve sürekli ulaştırılmasını temin etmek
- * İnternet arama motorlarında sempozyum makalelerinin bulunabilirliğini ve bu yolla makalelere erişimi sağlamak

- * Erişilen bildirilerin yeni yayınlarda kaynak olarak kullanılması yoluyla makalelerin atf sayılarını artırmak,
- * İnternet'te Türkçe bilimsel yayınların artmasına ve bilgi paylaşımına katkı sağlamak.

Ayrıca, sempozyum bildirilerinin internet üzerinden erişilebilecek ve yeni yayınlarda referans olarak kullanılacak olması uzun vadede sempozyumlara gönderilen bildirilerin kalitesinin artmasına da hizmet edebilir. Bu yolla yazarlar bildiri hazırlarken daha dikkatli olma yönünde pozitif bir etki altında olacaklardır.

Sonuç ve Değerlendirme

Bilimsel iletişim, araştırmanın yapılması, değerlendirilmesi, dağıtımı ve paylaşımını içine alan bir süreçtir. Geleneksel olarak kitap ve hakemli dergiler gibi iletişim kanalları ile gerçekleştirilen bu iletişim, teknolojik gelişmelerle birlikte elektronik yolla yapılmaya başlanmıştır (Polat, 2006a).

Elektronik ortamda belgeler ve bilgiler kolayca üretilebilmekte ve İnternet aracılığıyla hemen hemen sıfıra yakın maliyetle dağıtılabilmektedir (Tonta, 1997).

Elektronik yayıncılığın geleneksel yayıncılığa göre olan bu maliyet üstünlüğü sayesinde bilimsel bilgiye serbestçe ve ücretsiz olarak erişimi sağlayacak yaklaşımlar uygulamaya geçirilmiştir. "Açık Erişim" olarak literatüre geçen bu uygulamalar, başlangıçta bireysel örnekler biçimindeyken, sonraları alternatif bir yayıncılık modeline dönüşmüştür. (Polat, 2006a) Günümüzde her bilim dalında olduğu gibi su ürünleri alanında da bilimsel iletişimde elektronik ve açık erişimli yayıncılık uygulamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Ülkemizdeki üniversiteler ve araştırma kurumları su ürünleri konusunda pek çok yayın hazırlamaktadır. Bu yayınların bilim adamlarına ulaştırılmasında elektronik yayıncılık, yayın hazırlama süreci, erişim hızı, zamanı, maliyeti gibi çeşitli avantajlar sağlamaktadır.

Ülkemizde su ürünleri alanında yayınlanan bilimsel dergiler kendi makalelerini İnternet ortamında sunarak serbest erişimli elektronik yayıncılık yapmaktadırlar. Bu anlamda dergi makalelerine ulaşma imkanı bulunmaktadır. ULAKBİM Tarım, Veteriner ve Biyoloji Bilimleri Veri Tabanı (TVBBVT) tarımsal veriler içerisinde su ürünleri dergilerini de indeksleyerek kullanıcılara sunmaktadır.

Ancak su ürünleri konusunda her yıl çeşitli sempozyumlar yapılmasına ve bu ortamlarda pek çok bildiri sunulmasına karşın, bu bildiriler sadece bildiri kitaplarında kalmakta ve aradan zaman geçtikçe ulaşılması güçleşmektedir. Bu sorunun aşılmasında yapılabilecek en etkin çözümün açık erişimli elektronik yayıncılığın devreye girmesi olacağı düşünülmüş ve Akademi.Net sistemi bu amaçla uygulamaya konulmuştur.

Dünyada ve Türkiye'de sempozyum bildirilerinin konu bazında topluca yayımlandığı bazı açık erişim platformları bulunmaktadır. Düzenli aralıklarla yapılan Uluslararası Balık Biyolojisi Kongresi (International Congress on the Biology of Fish) bildirilerinin paylaşımı için oluşturulan www.fishbiologycongress.org isimli sitede bu alanda geçmiş yıllarda yapılan sempozyumlar ve bildiriler yer almaktadır. Aynı çerçevede benzer bir uygulama da ülkemizdeki Akademik Bilişim Konferansları için oluşturulan <http://ab.org.tr> adresli sitedir. Ülkemizde Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneğinin kendi organizasyonlarında sunulan bildirilere erişim sağladığı (<http://kaynak.unak.org.tr>) sitesi gibi bazı elektronik arşiv sistemleri bulunmaktadır. Akademi.Net yukarıda örnekleri verilen seri konferans sitelerindekine benzer şekilde ülkemizdeki su ürünleri sempozyum bildirilerini sunan bir sistemdir.

Ülkemizde su ürünleri ile ilgili sempozyumların bir kısmı belli bir serinin devamı şeklinde, bir kısmı da bağımsız olarak her yıl farklı bir üniversitenin organizasyonunda yapılmakta-

dır. Bu organizasyonlar genellikle bildiri kitapları ile makaleleri yaymakta ancak elektronik yayıncılık yapmamaktadır.

Ülkemizde seri olarak yapılan Ulusal Su Günleri Sempozyumu ve Kıyı Alanları Yönetimi Konferansı ile ilgili genel bilgiler düzenleyen organizasyonların web sayfasında bulunmakta; ancak bildiri listeleri ve metinleri yer almamaktadır. Yine bir serinin devamı olarak gelecek yıl XV' inci düzenlenecek olan Su Ürünleri Sempozyumları ise her yıl farklı bir üniversitenin organizasyonunda düzenlendiğinden, her sempozyuma ait bilgiler farklı sitelerde ve belirli süreler içinde yer almaktadır. İşte Akademia.Net sistemi bütün bu sempozyum bilgilerini tek bir platformda birleştirmekle kalmayıp, sempozyumlarda sunulan bildiri metinlerini bu tek adreste erişime açmaktadır.

Açık erişim yayıncılık modeli; açık erişimli dergiler, kişisel arşivler ve kurumsal arşivler şeklinde yapılmaktadır (Tonta, 2006; Polat, 2006a). Ülkemizde su ürünleri alanında yayımlanan dergilerden Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi ile Trabzon Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü tarafından yayımlanan Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences dergileri basılı içeriklerini internet ortamında kullanıma açarak (paralel yayıncılık yaparak) bir açık erişim sağlamaktadır. Su Ürünleri Bilimleri.com dergisi ise sadece elektronik ortamda açık erişimli olarak faaliyet yürütmektedir.

Dergilerden farklı olarak Akademia.Net sistemi, açık erişim yayıncılığın farklı bir türünü oluşturmaktadır. Bu sistem daha açık erişimin kişisel ve kurumsal arşivler türüne girmektedir. Sistem, su ürünleri konusunda çeşitli kurumların desteklediği ülkesel bir arşiv yapısındadır.

Üniversitelerin bilimsel yayın aktiviteleri kadar sahip oldukları her türlü bilgiyi çevrimiçi yayınlamalarının da kalitelerini belirleyici olduğu bildirilmektedir (Cebeci, 2007). Bu anlamda, Akademia.net sistemiyle üniversitelerin elektronik yayıncılığına bir ölçüde katkı sağlanmış olacaktır.

Sonuç olarak, bu yayında anlatılmaya çalışılan internet üzerinden bildiri paylaşım sisteminin, su ürünleri sektörüne hizmet etmeyi amaçlamasının yanında, özellikle tarım ve diğer bilim dallarındaki konu bazlı elektronik yayıncılık uygulamalarına bir örnek oluşturabileceği düşünülmektedir.

Kaynaklar

- CEBECİ, Z. 2003. Tarımsal Veritabanları Üzerine Bir Değerlendirme. Akademik Bilişim Konferansı 2003, 3-5 Şubat 2003, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- CEBECİ, Z. 2007. Türk Üniversitelerinin Bilimsel Yayın Sayıları İle Web'te Bilgi Yayma Güçleri Arasındaki İlişkiler. Akademik Bilişim 2007, 31 Ocak-2 Şubat 2007, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya
- Dilek-Kayaoğlu, H. 2006. Açık Erişim Kavramı ve Gelişmekte Olan Bir Ülke Olarak Türkiye İçin Anlamı. Türk Kütüphaneciliği 20(1): 29-60.
- POLAT, C. 2006. Bilimsel Bilgiye Açık Erişim Ve Atatürk Üniversitesi Açık Arşivi Kurma Çalışmaları, ÜNAK'06: Bilimsel İletişim Ve Bilgi Yönetimi, 12 Ekim 2006, Ankara
- POLAT, C. 2006. Bilimsel Bilgiye Açık Erişim ve Kurumsal Açık Erişim Arşivleri, Journal of Social Sciences 6(37), 2006, 53-80.
- TONTA, Y. 2002. Elektronik Yayıncılık ve Elektronik Bilgi Kaynakları <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/fall2002/kut655/02-e-yayincilik-e-bilgi-kaynaklari> (Erişim tarihi: 01.10.2008).
- TONTA, Y. 2006. Açık Erişim: Bilimsel İletişim ve Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık Üzerine Etkileri, Ed. Karakütük, K. Sosyal Bilimlerde Yayıncılık 1. Ulusal Kurultay Bildirileri, pp. 23-32, Ankara.
- TONTA, Y. 1997. Elektronik Yayıncılık, Bilimsel İletişim ve Kütüphaneler. Türk Kütüphaneciliği, 11, 4 (Aralık 1997): 305-314.

Web Kaynakları:

<http://ab.org.tr/>

<http://www.akuademi.net/>

<http://www.fishbiologycongress.org/>

<http://www.fisheriessciences.com/>

<http://jfas.ege.edu.tr/>

<http://www.kay-tmk.metu.edu.tr/>

<http://kaynak.unak.org.tr/>

<http://www.trjfas.org/>

<http://www.tudav.org/>

